

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ELİT YILDIZ ATLETLERİN GENÇLER VE BÜYÜKLER KATEGORİSİNDEKİ BAŞARI SÜREÇLERİNİN İNCELENMESİ

SARE BOSTANCI

ANTRENÖRLÜK EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
ANTRENMAN VE HAREKET BİLİMLERİ PROGRAMI

ARALIK 2019

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Gazi
1926

ELİT YILDIZ ATLETLERİN GENÇLER VE BÜYÜKLER KATEGORİSİNDEKİ BAŞARI SÜREÇLERİNİN İNCELENMESİ

Sare BOSTANCI

YÜKSEK LİSANS TEZİ
ANTRENÖRLÜK EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
ANTRENMAN VE HAREKET BİLİMLERİ PROGRAMI

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ARALIK 2019

Sare BOSTANCI tarafından hazırlanan " ELİT YILDIZ ATLETLERİN GENÇLER VE BÜYÜKLER KATEGORİSİNDEKİ BAŞARI SÜREÇLERİNİN İNCELENMESİ " adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ /~~OY ÇOKLUĞU~~ ile Gazi Üniversitesi Antrenörlük Eğitimi Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Doç. Dr. Ahmet PEKEL Antrenörlük Eğitimi Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum .....

İkinci Danışman: Prof. Dr. Latif AYDOS Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum .....

Başkan: Doç. Dr. Mehmet ÖZAL Spor Bilimleri Anabilim Dalı, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum .....

Üye: Doç. Dr. Emre BAĞCI Antrenörlük Eğitimi Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/~~onaylamıyorum~~ .....

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Temel ÇAKIROĞLU Antrenörlük Eğitimi Anabilim Dalı, Lokman Hekim Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/~~onaylamıyorum~~ .....

Tez Savunma Tarihi: 10 / 12 / 2019

Jüri üyeleri tarafından YÜKSEK LİSANS tezi olarak uygun görülmüş olan bu tez Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu kararı ile onaylanmıştır.

Prof. Dr. Mustafa ASLAN
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ETİK BEYAN

Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Sare BOSTANCI

10.12.2019

ELİT YILDIZ ATLETLERİN GENÇLER VE BÜYÜKLER KATEGORİSİNDEKİ BAŞARI SÜREÇLERİNİN İNCELENMESİ

(Yüksek Lisans Tezi)

Sare BOSTANCI

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Aralık 2019

ÖZET

Bu çalışmanın amacı 1999-2013 yılları arasında Yıldızlar Dünya Şampiyonalarında final yarışmış olan elit yıldız atletlerin ilerleyen yıllardaki başarı durumlarının incelenmesidir. Çalışmada atletizmde 21 branştan toplam 2829 Yıldız elit atletin takibi yapılmıştır. Veriler World Athletics veri tabanından elde edilmiştir. Elit yıldız atletlerin, ilk olarak Gençler Dünya Şampiyonalarında final yarışma durumları sonrasında Büyükler Dünya Şampiyonalarında finallerde yarışma durumları ve son olarak Olimpiyat Oyunlarında finallerde yarışma durumları incelenmiştir. Veriler Microsoft Excel Programıyla analiz edilmiştir. 2829 atlet içinden 716 (% 25,3) atlet Gençler kategorisinde final yarışabilmişken, 130 (% 4,6) atlet Büyükler kategorisinde final yarışmıştır. Yalnızca 80 (% 2,8'i) atlet son basamak olan Olimpiyat Oyunlarında final yarışma başarısını gösterebilmiştir. Olimpiyatlara kadar tüm kategorilerde finallerde yarışmayı başarmış olan atletler toplam 36 ülkeden katılım sağlamıştır. Sıralamada Amerika Birleşik Devletleri, Almanya ve Rusya'nın ilk üç sırada yer aldığı görülmektedir. Cinsiyet bulgularında elit yıldız düzeyinde erkek sporcu katılımının daha fazla olduğu görülürken, Gençler kategorisinden başlayarak kadın sporcuların spora devam etme oranlarının erkek sporculardan daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Çalışma sonucuna göre spora devam etme oranlarına bakıldığında en başarılı sporcuların atlama branşlarında yarışan sporcular olduğu görülmektedir. Ayrıca Yıldızlar seviyesinden Büyükler seviyesindeki başarı oranında büyük bir düşüş yaşandığı belirlenmiştir.

Bilim Kodu : 130101
Anahtar Kelimeler : Atletizm, Uzun Vadeli Sporcu Gelişimi
Sayfa Adedi : 118
Danışman : Doç. Dr. H. Ahmet PEKEL
İkinci Danışman : Prof. Dr. Latif AYDOS

INVESTIGATION OF THE SUCCESS PROCESSES OF ELITE YOUTH ATHLETES IN THE JUNIOR AND SENIOR CATEGORY

(M. Sc. Thesis)

Sare BOSTANCI

GAZİ UNIVERSITY
INSTITUTE OF HEALTH SCIENCES

December 2019

ABSTRACT

The aim of this study is to investigate the success of elite youth athletes who competed in the Final of the World Championships between 1999 and 2013. In the study, a total of 2829 elite youth athletes from 21 branches were tracked in athletics. Data were obtained from the World Athletics database. Elite youth athletes were first examined in the final competitions in the Junior World Championships, then in the finals in the Senior World Championships and finally in the finals of the Olympic Games. Data were analyzed with Microsoft Excel Program. Out of 2829 athletes, 716 (25.3%) athletes competed in the Juniour category, while 130 (4.6%) athletes competed in the Seniors category. Only 80 (2.8%) athletes succeeded in the final competition at the Olympic Games, the final stage. The athletes who competed in the finals in all categories until the Olympics participated in a total of 36 countries. The United States, Germany and Russia rank first in the ranking. While male athletes participated more in elite youth level in gender findings, it was found that female athletes continued to sport more than male athletes starting from Juniour category. According to the results of the study, it is seen that the most successful athletes are athletes competing in jumping events. It was also determined that there was a significant decrease in the success rate in the level of Senior from Youth level.

Science Code : 130101
Key Words : Track and field, long term athlete development
Page Number : 118
Advisor : Assoc. Prof. Dr. H. Ahmet PEKEL
Co-Advisor Prof. Dr. Latif AYDOS

TEŞEKKÜR

Yüksek Lisans sürecimin başlangıcından itibaren tüm samimiyetiyle yanımda olan, yalnızca akademik kariyerini değil aynı zamanda hayata karşı olan tutumunu ve duruşunu da kendime örnek aldığım sevgili danışman hocam Doç.Dr. H. Ahmet PEKEL'e, tez sürecinde her sorumu sabırla, içtenlikle yanıtlayan ve her konuda farkındalığımın artmasını sağlayan sevgili hocam Arş. Gör. Tuğçe KARAŞAHİNOĞLU'na, bilginin ulaşılabilir olduğunu ancak işlendiği zaman değerli olduğunu öğrenmemi sağlayan ve desteğini her zaman hissettiğim değerli hocam Prof. Dr. Latif AYDOS'a teşekkürlerimi sunuyorum.

Araştırma verilerinin analizi sürecinde çalışmaya duyduğu ilgi ve hassasiyet için Kemal ÇALIK'a teşekkür ederim.

Son olarak spor kariyerimden başlayarak akademik hayata uzanan yolculuğumda her zaman yanımda olan değerli antrenörüm Çetin ALTINTAŞ'a ve her kararımda koşulsuz sevgileriyle yanımda olan, anlamanın ve anlaşılmanın önemini bana öğreten sevgili aileme teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET vi

ABSTRACT vii

TEŞEKKÜR viii

İÇİNDEKİLER ix

ÇİZELGELERİN LİSTESİ xii

SİMGELER VE KISALTMALAR xiii

1. GİRİŞ 1

2. GENEL BİLGİLER 5

2.1. Atletizm, Tarihi ve Gelişimi 5

2.2. Yetenek Seçimi 9

2.2.1. Sporda yetenek kavramı 10

2.2.2. Yetenek türleri 11

2.2.3. Yetenek seçim türleri 13

2.2.4. Yetenek belirlemesinin aşamaları 14

2.3. Uzun Vadeli Sporcu Gelişim Modeli 15

2.3.1. Engelli sporcular 16

2.3.2. Fiziksel yeterlilik 16

2.3.3. Özelleşme 17

2.3.4. Yaş 18

2.3.5. Antrene edilebilirlik 18

2.3.6. Düşünsel, duygusal ve ahlaki gelişim 20

2.3.7. Mükemmellik 20

2.3.8. Dönemleme 20

2.3.9. Yarışma / Maç 21

Sayfa

2.3.10. Spor sistem uyumu ve bütünlüğü 21
2.3.11. Sürekli gelişim 21
2.3.12. Uzun Vadeli Sporcu Gelişimi Aşamaları 21
2.3.13. Yaşam boyu aktiflik 25
2.4. Sporu Bırakma Nedenleri 25
2.4.1. Fiziksel faktörler 26
2.4.2. Olgunlaşma düzeyi 27
2.4.3. Psikososyal faktörler 28
2.4.4. Atletizmi bırakma nedenleri 31
2.5. Tükenmişlik 32
2.5.1. Sporda tükenmişlik 32
2.6. Elit Sporcu Gelişimi 36
2.6.1. Sovyetler Birliği ve Doğu Almanya'da elit sporcu geliştirme sistemleri .. 37
2.6.2. Batı Almanya, Kanada, Amerika Birleşik Devletleri ve Avustralya'da elit sporcu geliştirme sistemleri 39
2.6.3. İngiltere'deki elit sporcu geliştirme sistemlerinin gelişimi 42
2.7. Türkiye'deki Kalkınma Planlarında Spor 46
2.7.1. İkinci beş yıllık kalkınma planı (1968-1972) 47
2.7.2. Üçüncü beş yıllık kalkınma planı (1973-1977) 47
2.7.3. Dördüncü beş yıllık kalkınma planı (1979-1983) 47
2.7.4. Beşinci beş yıllık kalkınma planı (1985-1989) 47
2.7.5. Altıncı beş yıllık kalkınma planı (1990-1994) 47
2.7.6. Yedinci beş yıllık kalkınma planı (1996-2000) 48
2.7.7. Sekizinci beş yıllık kalkınma planı (2001-2005) 48
2.7.8. Dokuzuncu beş yıllık kalkınma planı (2007-2013) 48
2.7.9. Onuncu beş yıllık kalkınma planı (2014-2018) 48
2.7.10. On birinci beş yıllık kalkınma planı (2019- 2023) 49

Sayfa

2.8. Türkiye'deki Spor Projeleri……..... 49

2.9. Sporu Bırakma İle İlgili Yapılmış Çalışmalar 49

3. GEREÇ VE YÖNTEM 55

3.1. Araştırmanın Türü..... 55

3.2. Verileri Toplama Araçları..... 55

3.2.1. Yaş kategorilerinin belirlenmesi..... 56

3.2.2.Verilerin istatistiksel analizi 58

4. BULGULAR 59

5. TARTIŞMA..... 71

5.1. Kategori Bulgularının Değerlendirilmesi..... 71

5.2. Cinsiyet Bulgularının Değerlendirilmesi 72

5.3. Branş Bulgularının Değerlendirilmesi 73

5.4. Ülke ve Kıta Bulgularının Değerlendirilmesi 74

6. SONUÇ VE ÖNERİLER..... 77

KAYNAKLAR 81

EKLER 93

EK-1. Atletizm Türkiye rekorları..... 94

EK-2. Atletizm Dünya Rekorları 100

EK-3. Şampiyonalar ve Olimpiyat Oyunları Katılım Dereceleri..... 106

EK-4. Olimpiyat finalisti atletler……. 116

ÖZGEÇMİŞ 118

ÇİZELGELERİN LİSTESİ

Çizelge **Sayfa**

Çizelge 2.1. Atletizmin dallara göre sınıflandırılması 5

Çizelge 2.2. Atletizm için hedef ve özelliklere göre antrenman evreleri 19

Çizelge 2.3. Spora bağlılık modeli 34

Çizelge 4.1. Elit yıldız atletlerin kategoriler arası geçiş durumları ve oranları 59

Çizelge 4.2. Elit yıldız atletlerin kategoriler arası geçiş durumunda cinsiyete göre dağılımları 59

Çizelge 4.3. Kategorilere göre yarışma yılları 60

Çizelge 4.4. Başlangıç yılına göre olimpiyatlarda finalist olarak kalma sıklığı ve oranı 63

Çizelge 4.5. Olimpiyatlarda finalist olan atletlerin branşlara göre dağılımı 63

Çizelge 4.6. Kıtalara göre elit yıldız atletlerin olimpiyatlarda finalist olma durumlarına göre dağılımı 64

Çizelge 4.7. Elit yıldız atletlerin ülkelere ve olimpiyatlarda finalist olma durumlarına göre dağılımı 65

Çizelge 4.8. Olimpiyat Oyunlarında finalist sporcusu bulunmayan ülkeler 69

SİMGELER VE KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış simgeler ve kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştu.

Simgeler	**Açıklamalar**
i	Salon şampiyonalarında kırılmış rekor
kg	Kilogram
m	Metre
r	Rüzgar hızı

Kısaltmalar	**Açıklamalar**
AAU	Amateur Athletics Union (Amatör Atletizm Birliği)
AIS	Australian Institute of Sport (Avusturya Spor Enstitüsü)
CASM	Canadian Academy of Sport Medicine (Kanada Spor Hekimliği Akademisi)
ESS	Elit Sporcu Geliştirme Sistemi
IAAF	International Association of Athletics Federation (Uluslararası Atletizm Federasyonları Birliği)
NCAA	National Collegiate Athletic Association **(**Ulusal Kolej Atletizm Birliği)
NTSP	National Talent Search Program **(**Ulusal Yetenek Arama Programı**)**
TAF	Türkiye Atletizm Federasyonu
U18	18 yaş altı / Yıldızlar
U20	20 yaş altı / Gençler
USOC	United States Olympic Committee **(**Amerika Birleşik Devletleri Olimpiyat Komitesi)
UVSG	Uzun Vadeli Sporcu Gelişimi
YTG	Yetenek Tanımlama ve Geliştirme
TOHM	Türkiye Olimpiyat Hazırlık Merkezleri

1. GİRİŞ

Alt yapıda elde edilen başarının elit atlet gelişiminde ön şart olup olmadığı konusunda tartışmalar mevcuttur (Hollings, 2006).

Erken ergenlik döneminde yapılan sporcu seçimlerinde uzun vadeli başarının öngörülmesi son derece zordur. Elit seviyede olan sporcuların büyük bir çoğunluğunun alt yapıda en iyi performansı sergileyen sporcular olmadığı belirtmiştir (Durandt, Ziyaad, Masimla ve Lambert, 2011).

Üst düzey sporcu yetiştirmek ve madalya kazanmak için sporun ve küresel baskının rekabetçi doğası, ülkelerin spor yapılarını yeniden tasarlamasına neden olmuştur; bu durum genç sporcuları daha erken yaşlarda yoğun antrenmanlara maruz bırakmış, uluslararası müsabakalara katılan sporcuların yaş ortalamalarının düşmesine sebep olmuştur. Sonuç olarak, erken özelleşme ortaya çıkmıştır. Erken özelleşmeyi teşvik eden spor programlarıyla ilgili olarak yazarlar, erken başarının, üst düzeydeki başarının tahmin edilmesinde önemli bir katkısının olmadığını ileri sürmüşlerdir (Barreiros, Cote ve Fonseca, 2014).

Zelichenok (2005) tarafından yapılan çalışmada spordaki elit seviye başarı için dört gurup tanımlanmıştır.

- İlk gurup Avrupa / Dünya Gençler Şampiyonasında altın madalya kazanmış olup, Dünya Şampiyonlarında veya Olimpiyatlarda madalya kazanmış veya finalist olmuş olan sporculardan oluşmaktadır.
- İkinci gurup Gençler kategorisinde altın madalya kazanamamış ancak finalist veya gümüş/bronz madalya kazanmış olup Büyükler kategorisinde başarı göstermiş olan sporcularda oluşmaktadır.
- Üçüncü gurup Gençler kategorisinde başarı elde edememiş ancak Büyükler kategorisinde başarı göstermiş olan sporculardan oluşmaktadır.
- Dördüncü gurup ise Gençler kategorisinde başarılı olan ancak Büyükler kategorisinde yarışamayan atletlerden oluşmaktadır.

Zelichenok (2005)'a göre dördüncü gurup oldukça fazla sporcu içermektedir. Dünya Gençler Şampiyonası sonuçlarının analizi Genç madalya sahipleri ve finalistlerinin %60-70'nin büyükler

kategorisinde başarılı olamadıklarını göstermiştir. Bu durum gençler kategorisinde elde edilen başarının büyüklerdeki başarı için önkoşul olmadığını kanıtlar niteliktedir. Atletizmde önder olan ülkelerde elit genç atlet gelişimine yönelik programlar mevcuttur. Programların amacı yeteneğin tanımlanması ve geliştirilmesidir. Programın başarısı Elit genç atlet üretimiyle ölçülmektedir (Hollings, 2006).

Sporda başarıya giden yol genellikle "on yıl kuralı" olarak adlandırılır. Eğitim, çalışma ve diğer ilgi alanlarının gereklerini yerine getirmekle birlikte, bu zor durum genç sporcular üzerinde baskı kurmaktadır. Birçok spor dalında bu gereksinimler genç yetenekli erkek ve kız atletlerin sporu erken bırakılmasına neden olmaktadır (Enoksen, 2011).

Büyükler kategorisinde yer alamayan elit genç atletlerin oranı oldukça fazladır. Zelichenok'un (2005) yaptığı çalışma, Dünya Gençler Atletizm Şampiyonası sonuçlarının analizinde, finalistlerin ve madalya sahiplerinin yaklaşık üçte ikisinin büyükler kategorisinde başarıya ulaşmadığını göstermiştir.

Kariyer planı yapan sporcuların ve antrenörlerinin en yüksek performansa ulaşma ihtimali olan yaşı ve bu performansı koruyabilecek oldukları süreyi bilmeleri gerekmektedir. Böylece antrenör ve sporcular gelecekteki performanslarıyla ilgili daha gerçekçi beklentilere odaklanabilmektedir. Ortalama olarak kadın ve erkek sporcular 20'li yaşlarında belirli bir sporda fiziksel olgunluğunun zirvesine ulaşıyor olsa da elit sporcuların belirli branşlardaki en yüksek performans yaşı hakkında oldukça az araştırma mevcuttur. Özellikle atletizm alanında Schulz ve Curnow (1988) , en iyi performans yaşının branşlar arasında farklılık gösterdiğini savunmuştur. Örneğin, patlayıcı kuvvet ve hız gerektiren branşlar için en iyi performans yaşı, dayanıklılık gerektiren branşlar için ön görülen en iyi performans yaşından küçük olmaktadır. Kadınlar için en iyi performans yaşının erkeklerden küçük olduğu sonucuna varılmıştır. 800 metre ve yüksek atlama branşları dışında, kadınların altın madalya kazandıkları yaş ortalaması erkeklerin altın madalya kazanma yaşından bir yaş küçük olduğu görülmektedir (Hollings, Hopkins ve Hume, 2014).

Problem durumu / Konunun tanımı

Yıldızlar kategorisinde başarı elde eden atletler Olimpiyat ve Büyükler kategorilerinde büyük ölçüde yer almamaktadır (Durandt ve diğerleri, 2011). Alt yapıya yapılan yatırımlara karşın yıldız atletler istenen başarıyı elit seviyede gösterememekte ve bu durum ülkelerin madalya

sıralamasında üst sıralarda bulunamamasıyla sonuçlanmaktadır. Ülkelerin spor politikalarındaki uygulamalar ve erken yaşta yapılan ağır antrenmanlar sonucunda sporcular ilerleyen yaşlarda beklenen performansı gösterememektedir. Bu durum sporu bırakmayla sonuçlanmaktadır. Yanlış antrenmanlar sonucunda ortaya çıkan erken özelleşmeyle gelen başarı üst kategorilerde beklentiyi karşılamamakta bu da atletlerin uzun vadede kariyerlerine elit düzeyde devam edememesiyle sonuçlanmaktadır.

Araştırmanın amacı

Bu çalışmanın amacı 1999 – 2013 yıllarında Yıldızlar Dünya Şampiyonasında finallerde yarışmış olan ve yıldız elit atlet olarak tanımlanan sporcuların, sporculuk kariyerleri boyunca Dünya Gençler Şampiyonası, Büyükler Dünya Şampiyonası ve Olimpiyat Oyunlarındaki finallerde yarışma durumları göz önüne alınarak başarı durumlarının incelenmesidir. Literatürde içlerinde atletizmin atlama branşları, bisiklet ve rugby gibi pek çok branşta sporcuların ilerleyen zamanda sporu bırakma oranları incelenmiştir. Çalışmalarda sıklıkla çıkan sonuç alt yapıda kazanılan başarının üst kategorilerde elit düzeye taşınamamış olmasıdır.

Olimpiyatlarda dağıtılan madalya sayısını incelediğimizde, 137 madalya ile en çok madalya dağıtılan branş olan atletizmde, ülkemizde başta alt yapıya yapılan yatırımlar yapısal durum, emek ve uzun vadeye yayılması gereken başarı beklentilerinin oranı farklı tartışma konularını gündeme getirebilecektir.

Ülke nüfusumuzun çoğunlukla gençlerden oluşması gelecekte sportif başarı olarak avantajlı olabileceğimizi göstermektedir. Bu durumun ancak uygulanacak doğru yetenek seçimi ve yönlendirme, yapısal ve sürdürülebilir spor politikaları ve planlı antrenman periyotlarıyla avantaja çevrilmesi beklenmektedir.

Araştırmanın önemi

Alt yapı sporcularının elit düzeydeki spor hayatlarını devam ettirme sürecini araştıran çalışmalar sporcuların büyükler kategorisinde uluslararası organizasyonlarda beklendik performansı göstermediği yönündedir (Zelichenok, 2005). Yapılan çalışmalarda yıldızlar kategorisinde elit düzeyde yarışan ve uluslararası yarışmalarda başarı gösteren sporcu kayıplarının oldukça fazla olduğu belirlenmiştir. Bu çalışmada yıldızlar kategorisinden başlayarak atletizmin 21 branşında

Dünya Şampiyonaları ve Olimpiyatlardaki barajları geçerek şampiyonaya katılmaya hak kazanan ve seçmelerde finallerde yarışacak performansı gösterebilen atletler incelenmiştir. Atletlerin branşlarının, cinsiyetlerinin ve katıldıkları ülkelerin sporu bırakmadaki rollerinin inceleneceği çalışmada üst kategorilerdeki başarı durumlarının antrenman programları, antrenör yaklaşımları ve ülke politikalarıyla olan ilişkisi incelenmiştir.

Varsayımlar / Sayıltılar

1. Örneklemin Evreni temsil ettiği varsayılmıştır.

Sınırlılıklar

1. Bu araştırma, 1999-2013 yıllarında yapılmış Dünya Yıldızlar Atletizm Şampiyonalarında finallerde yarışmış olan sporculardan oluşmaktadır.
2. 2011-2013 yıllarında Yıldızlar kategorisinde final yarışan atletlerin yaşları Büyükler kategorisi için yeterli olurken istenilen başarıyı göstermeleri için erken bir yaş olmaktadır.

Tanımlar

Uzun Vadeli Sporcu Gelişimi: Bir sporcunun planlı, sistematik ve kademeli gelişimi; uzun vadeli sporcu gelişimi olarak adlandırılmaktadır (Balyi, Way ve Higgs, 2016).

Yıldızlar: Yarışma yılının 31 Aralık tarihinde 16 ya da 17 yaşında olan sporculardır (TAF).

Gençler: Yarışma yılının 31 Aralık tarihinde 18 ya da 19 yaşında olan sporculardır (TAF).

Büyükler: Yarışma yılının 31 Aralık tarihinde en az 20 yaşında olan sporculardır (TAF).

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Atletizm, Tarihi ve Gelişimi

İnsanlık tarihinin başlangıcından itibaren insan vucüdu belirli amaçlar doğrultusunda eğitilmiştir. İlk insanların düşmanlarından kaçmak için engellerden geçtikleri avlanmak gibi temel ihtiyaçlar için de taş, mızrak (cirit) gibi bir takım eşyalar kullandıkları bilinmektedir (Tayga, 1990).

Hız, yükseklik ve kuvvet temelli bir yaklaşımda atletizmde insanların yaptığı hareketler doğal hareketler olarak tanımlanmıştır. Bu hareketler doğada koşular, atlamalar ve atmalar olarak görülmektedir. Bu şekliyle atletizm, koşuları, yürüyüşü, atmaları ve atlamaları barındıran kuralları olan spor yarışmaları olarak adlandırılmaktadır (Ballesteros, 1992; Demir,2018: 13-14).

Atletizm koşular, atlamalar ve atmalar olmak üzere 3 kategoriden oluşmaktadır (Demir, 2018:2). Demirci (2013) koşular, atmalar, atlamalar ve çoklu yarışlar şeklinde sınıflandırmıştır. Koşular pist ve yol olmak üzere iki gurupta incelenmektedir.

Çizelge 2.1. Atletizmin dallara göre sınıflandırılması (Demirci, 2013:5).

ATLETİZM			
KOŞULAR	ATLAMALAR	ATMALAR	ÇOKLU YARIŞLAR
YOL KOŞULARI	Uzun Atlama	Disk atma	Heptatlon (Kadınlar)
Kır koşuları	Üç adım atlama	Gülle atma	Dekatlon (Erkekler)
Kros	Yüksek atlama	Cirit atma	
Halk koşuları	Sırıkla yüksek atlama	Çekiç atma	
Maraton			
Sportif yürüyüş			
PİST KOŞULARI			
Kısa mesafe koşuları			
Orta mesafe koşuları			
Uzun mesafe koşuları			
Engelli koşular			
Bayrak koşuları			

Atletizmin nasıl ortaya çıktığıyla ilgili en temel fikirler; Toplumbilim kökenli ve Felsefe kökenli yaklaşımlardır.

Toplumbilimi atletizmin toplum yapılarının insanlar üzerindeki etkileri nedeniyle oluştuğunu savunmaktadır. Mısır ve Yunanistan gibi kuralların ve görev sisteminin bulunduğu yerlerde yeteneklerini yeteri kadar kullanamayan insanların atletizmin doğuş noktası olduğu düşünülmektedir. Bu durum toplum içindeki dinamikler dikkate alınmaksızın yarışmalara katılımla sonuçlanmıştır. Kazananların bir takım ayrıcalıklar kazanmasıyla karşı toplum anlayışı oluşmuştur. Toplum tarafından ayrıcalık kazanan ve toplumla birleşecek olan karşı toplum atletizm tarafından ortaya çıkmıştır (Gelişim Hachette, 1:317-318). Felsefi yaklaşımda ise atletizm kişinin kendini aşarak doğaya karşı verilen mücadelede Eski Yunan'da yaşanmış olduğu gibi bir felsefe haline gelmesini sağladığı görüşündedir.

Atletizm, Eski Yunanda 'ephebos' adı verilen genç erkekler tarafından yapılmıştır. Genç erkekler tüm yurttaşlık haklarına atletizm yarışmalarında başarı gösterdikten sonra ulaşabilmekteydiler. On bir ay süren hazırlık sürecinin ardından genç erkekler akranlarıyla beraber site yaşantısına başlamaktaydılar. Roma İmparatorluğunda atletizmin toplum üzerinde oynadığı rol ortadan kalkmış, gösteri şeklinde icra edilmeye başlamıştır. Yapılan ilk Olimpiyat Oyunlarında (M.Ö 776) yapılan yarışmalarla, günümüzde yapılan yarışmalar benzerlik göstermektedir. Bunlar; Bir stadyum boyu koşu (Dromos koşusu=192.27m.), İki stadyum boyu koşu (Dialos koşusu), Uzun mesafe koşusu (24 stadyum boyu), Pentatlondan (beşli yarışma) oluşmaktadır (Demir, 2018:13-14). Olimpiyat Oyunlarında yapılan pentatlon branşı disk atma, uzun atlama, cirit atma, dromos koşusu ve güreş yarışmalarını içermekteydi (İşler,1997:1).

Atletizm M.Ö 2nci bin yıla uzanan bir tarihe sahiptir. Klasik Eski Çağ'da topluma yön veren bir olgu halini almış, uzun süren bir durgunluktan sonra 19uncu yüzyılın ortalarında popülaritesine kavuşmuştur (Demir, 2018:13-14; İşler, 1997:1). Arkeolojik kazılarda sporla ilgili çalışmaların yapıldığına dair kanıtlar bulunmuştur (Çin, Hindistan, Mezopotamya, Mısır ve Girit). Atletizm oyunlarının ilk örneği Yunanistan'da Pallas Athena adına yapılmış olan Pan Athenien Oyunlarıdır (Seçkiner, 1972).

Atletizm yeni vücut kültürü trendiyle on dokuzuncu yüzyılda Büyük Britanya'da kolejlerde ve üniversitelerde yapılmaya başlamıştır. Oksford ve Cambridge üniversiteleri atletizmin gelişmesinde büyük katkı sağlamıştır. İlk atletizm kulübü olan Mincing Lane Athletic 1861'de

kurulmuştur. İlk atletizm şampiyonları ise 1866'da kurulmuş olan Amatuer Athletic Clup tarafından yapıldığı belirtilmiştir. Uluslararası anlamda ilk yarışmaların İrlanda ve İngiltere tarafından 1877 yılında yapılmıştır. Bu süreçte atletizm ABD ve Kanada gibi pek çok ülkede yapılmaya başlamıştır (Seçkiner, 1972; Demir, 2018: 13-14).

1896 yılında Pierre De Coubertin'in liderliğinde ilk modern Olimpiyat Oyunları yapılmıştır. O dönemde elde edilmiş olan rekorlar günümüz rekorlarının yanında oldukça düşük dereceler olarak görülmektedir. Rekorlardaki gelişmeler malzemelerin ve bilimsel çalışmaların bir sonucu olarak görülmektedir (Seçkiner, 1972).

Atletizm zaman, mesafe ve yükseklik odaklı mücadelelerden oluşmaktadır. Atletizmde bulunan tüm koşu branşları ileriye doğru yapılan hareketlerdir. Bu hareketlerin kaydı 'kronometre' aletiyle yapılmaktadır. Atmalarda ise hareketler cirit için düz, disk ve çekiç için rotastyonel güllede ise hem düze hem de rotasyonel olarak gerçekleşmektedir. Atlamalarda incelenecek olan ilk gurup yüksek ve sırıkla atlama olup atletin yüksekliğe karşı gerçekleştirdiği bir mücadeleyi içerirken, ikinci gurup uzun ve üç adım atlama gibi atletin ölçümün ileriye doğru aldığı, yatayda seyreden hareketler içermektedir. Atletizmde elde edilen kondisyon diğer spor dalları için beceri anlamında büyük bir fark yaratmakta bu sebeple 'Ana Spor' adını almaktadır (Tekil, 1984; Pekel, 2003).

Digel'e (1992) göre atletizm sosyal bakış açısı ve kültürel olarak toplumları etkilemektedir. Bunun sebebi bireysel bir performans içermesi ve sonucunda da toplum için bir model teşkil etmesidir. Atletik yarışlardaki performans bireysel şekilde gerçekleşmekte ve fair play içermektedir. Atletizm yarışmaları tüm katılımcılara kazanmak için eşit olanaklar sağlamaktadır. Böylece başarının objektifliğine, kesinliğine, doğruluğuna ve ölçülebilirliğine kesin değerlerle varılmaktadır.

Digel (1992) planlı antrenman ve yarışmaların uzun vadede güç ve sistematik öğrenmeyi arttırdığını savunmuştur. Bu nedenle pedagojik olarak da oldukça önemlidir Atletizminde bulunan branşlar pek çok spor dalı için ana hareketleri içermekte, bu durum da farklı dallarda katılımı olumlu etkilemektedir. Bireysel olarak incelendiğinde katılımcıların kendilerini keşfetmesi açısından önemlidir. Katılımcıların elde ettikleri kişisel başarı motivasyonlarını da arttırmaktadır. Bu durum yalnızca yarışma için değil aynı zamanda eğlence için de geçerli olmaktadır.

Uygulanmakta olan atletizm kurallarını, 1912'de Stokolm'de kurulmuş olan ve 200'den fazla ülkenin üye olduğu World Athletics belirlemektedir. Dünya rekorlarının kabul olduğu yarışlar; Klasik ve Klasik olmayan yarışlar olarak belirtilmektedir. Olimpiyat Oyunlarında bulunan yarışmalar Klasik yarışmalar kategorisini oluştururken, Olimpiyatlarda yer almayan yarışmalar Klasik olmayan yarışmaları oluşturmaktadır (Tekil, 1984; Pekel, 2003).

Dünya genelinde baktığımızda ve ülkelere yayılım açısından değerlendirildiğinde atletizm aileler tarafından tercih edilen bir branştır. Bunun en büyük nedeni atletizmin bireylerin özgüven duygularının gelişiminde büyük bir rol oynamasıdır. Bunun yanı sıra sorumluluk sahibi olma ve mücadele gibi kavramlar üzerinde de olumlu etkileri olmaktadır.

Kelime kökeni eski Yunanda başarı ve armağan anlamına gelen 'Athlo' kelimesinden gelen atletizm koşma, atma ve atlama gibi insan hareketlerini içermektedir. Atletizmin insanlık tarihi kadar eski olduğunu destekleyen bu durum, yapılan arkeolojik araştırmalarda 5000 yıllık bir geçmişe sahip olduğunu göstermektedir (Pekel ve Aydos, 2014).

Yıllar içinde bilimsel ve teknolojik gelişmelerle beraber malzemelerin daha ergonomik olması, pist ölçülerinin düzenlenmesi gibi bir takım değişiklikler yapılarak performansın arttırılması sağlanmış ve bu sayede popülerliği son derece artmış aynı zamanda izleyici kitlesini de genişletmiştir. Teknik üzerinde yapılan değişimler de performansı oldukça önemli ölçüde etkilemiştir. Örneğin, yüksek atlama branşında 'Fosbury Flop' tekniğinin performansı 5 santimetreye kadar arttırdığı spor bilimciler ve çalıştırıcılar tarafından kabul görmektedir (Assmus, 2016).

Türkiye'de atletizmin başlaması Galatasaray Lisesinin Fransız asıllı beden eğitimi öğretmeni olan Curel ile başlamıştır. İlk yarışmaları Kâğıthane'de öğrencileri için düzenleyen Curel koşu, atma ve atlama dallarındaki yarışmalarda dereceye girebilen öğrencilere ilk etapta ödüller vermiş bu durum sonrasında pilav günü geleneğine dönüşmüştür. Robert Kolej'inde de Galatasaray lisesinde gelişen atletizme paralel etkinlikler düzenlenmiştir. Etkinlikten müsabaka boyutuna atılan ilk adımlar 1896 'da kurulmuş olan Kurtuluş Kulübüyle başlamıştır. Kulüp sporcularından Constantin Devecis ve Çelebioğlu 1906 Atina Olimpiyatlarında yarışmışlardır. 1906 Olimpiyatlarına katılan ve en genç sporcu Ardavast Kulübünden Vahram Papazyan'dır (Özdemir, 2013). İlk Türk atlet Galatasaraylı Celal İbrahim'dir (Ağırbaş, 2009: 7). Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı'na bağlı ilk atletizm federasyonu 1922 yılında kurulmuştur (Demir,

2018: 1). Türkiye'de ilk ciddi atletizm yarışmaları Atletizm Federasyonunun resmen kurulması ile başlamıştır (Tekil, 1984; Kamiş, Pekel ve Aydos, 2018).

2.2. Yetenek Seçimi

Yetenek seçimi spor bilimcilerin uzun süredir üzerinde durdukları bir konudur. Başarılı sporcular yetiştirilmesi adına performans sınırları aşılmaya çalışılmaktadır. Bu durum beraberinde rekorlar ve iyi dereceleri getirmektedir. Beklenen başarının gerçekleşmesi için ilk olarak sporcunun yeteneğinin belirlenip uygun bir antrenman programı uygulaması gerekmektedir. Sporcunun gelecekteki verimi büyük ölçüde bu iki unsura bağlı olmaktadır. Bu seçimin amacı yetenekli sporcuların belirlenmesi ve uygun olmayanların başka bir alana yönlendirilmesidir (Bayar, 1993).

Yetenek arama, bir eğitime veya branşa özgü antrenmana başlamaya uygun ve sayısal olarak yeterli çocuk ya da gencin bulunmasına yönelik çalışmalardır. Yetenek seçimi ise, performans sporuna yönelik antrenmanların bir sonraki aşamalara geçmeleri için uygun görülen sporcuların bulunmasıyla ilgili çalışmaları kapsamaktadır (Karl, 2001; Pekel, 2007).

Yapılan araştırmalarda, sporda üst düzey başarının elde edilebilmesiyle ilgili temel unsurlar üzerinde durulmaktadır. Bu unsurların en başında spora erken başlayan çocukların yetenek seçimi programlarıyla spor branşlarına yönlendirilmesi gelmektedir (Yalçıner, 1993).

Genç sporcuların kendilerine uygun spor branşlarıyla ilgilenmeleri yetenek seçimiyle gerekli potansiyele sahip olup olmadıklarının belirlenmesiyle gerçekleşmektedir. Bu seçimle performans anlamında daha iyi sonuçlar elde edilmektedir (Dündar, 2000). Özellikle spor ve sanatta en yetenekli kişilerin erken yaşta belirlenmesi ve gelişimlerinin takibi ustalık seviyesine çıkmalarında önemli bir rol oynamaktadır (Bomba, 2003).

Ülkeler genellikle spor branşını belirlemede gelenek, ideal ve spora katılma isteğini göz önünde bulundurmuşlardır. Spora katılma isteği sporun popülerliğine, ailenin isteklerine, öğretmen yönlendirmelerine göre oluşmaktadır. Bu tür seçim yöntemleri farklı bir spor dalında başarılı olabilecek sporcuların vasatlık düzeyinde kalmalarıyla

sonuçlanabilmektedir. Bu şekilde bir yönlendirme sonucunda genelde yüksek verim elde edilememektedir. Elit sporcu geliştirme adına yapılan bu uygulamalar antrenörlerin zamanını ve çalışma yoğunluğunu yetenekli sporcular üzerine vermesini gerekliliğini ortaya çıkartmıştır. Aksi takdirde gençler vasat birer sporcu olarak spor kariyerlerine devam edeceklerdir. Yetenek seçiminin amacı belirlenen spor dalında en yetenekli sporcuları bulmak ve geliştirmektir (Pekel, 2007).

Yetenek seçimi 1960'ların sonu ile 1970'lerin başında Doğu Avrupa'nın elit seviyeye ulaşabilecek potansiyeldeki sporcuların belirlenmesi için kullanılmıştır. Seçim yöntemleri bilim adamlarınca geliştirilmiş, antrenörlere spor dalı için gerekli yeteneklere sahip gençlerle ilgili önerilerde bulunulmuştur (Bompa, 2003). 1972, 1976, 1980, 1984 Olimpiyat Oyunları'nda madalya kazanmış olan sporcuların bir kısmı, Doğu Almanya'dan katılanların çoğunlukta olduğu sporcular bilimsel yöntemle seçilmişlerdir. 1976'daki Bulgaristan'da uygulamaya geçen bu sistem sonucunda madalya kazananların yaklaşık %80'i yetenek seçiminin sonucudur (Bonov, 2006).

2.2.1. Sporda yetenek kavramı

Sporda başarı uluslararası açıdan politik ve ekonomik anlamda ülkelerin kendilerini tanıtma aracı olarak kabul edilmektedir. Bu durumun farkına varmış olan ülkeler spora oldukça önem vermekte ve başarı elde etmektedir. Başarıdaki en büyük etken alt yapıya sunulan imkânlar, antrenör ve tesislerle çocukları yeteneklerine göre seçmek ve yönlendirmektir. Hırata (1979) olimpik sporcularla yaptığı çalışmada "En yetenekli gençlerini bulup sporda yönlendiremeyen ülkeler, uluslararası başarıdan her zaman yoksun olacaklardır" derken; yalnızca sunulan imkanların ve antrenörün başarı getirmeyeceğini yetenek seçiminin de en az bunlar kadar önemli olduğunu belirtmiştir (Açıkada, 1990).

Yeteneğin belirlenmesinin en büyük avantajı seçilen sporcu için gelecekte beklenilen başarının önceden tahmin edilebilmesidir (Dündar, 2000). Spor bilimi sözlüğü, yeteneği belli bir alanda normalin üzerinde, ancak henüz tam olarak gelişmemiş özellikler bütünü ve buna sahip kişiler olarak tanımlamıştır (Muratlı,2003; Sevim, 2002).

Yetenek bir süreç olmakla beraber bulunduktan sonra ancak eğitim ve gelişimle ilerletilebilmektedir. Uygun olmayanların elenmesi safhası ön performans sürecini

oluşturmaktadır. Yetenek seçiminde amaç gelecekte ülkeyi temsil edebilecek sporcu adaylarının keşfedilmesidir. Elit düzeydeki atletlerin gelişimi oldukça uzun ve zor bir süreçtir. Harcanan çabaların ve yatırımların beklentileri karşılaması için ilk adım uygun olmayanların elenmesidir (Bayar, 1993).

2.2.2. Yetenek türleri

Hareketsel yetenekle ilgili düşünceler önceleri iş fizyologları tarafından geliştirilen hareket becerisi teorileriyle ilgili olmaktaydı. Başlarda yalnızca el becerileri üzerinde olduğu düşünülen bu yeteneğin sonrasında çok daha fazla beceriyi kapsadığı kanısına varılmıştır (Muratlı, 2003).

Yetenek gelişiminde üç görüş mevcuttur.

Statik Yetenek Kavramı

Statik yetenek kavramı başarının büyük oranda kalıtımla belirlendiğini, salgı bezlerindeki gelişiminde performans artışına neden olduğunu savunmaktadır. Kalıtımsal olarak aynı olan ikizler üzerinde yapılan araştırmalarda gösterdikleri uyum benzerlikleri bu görüşü desteklemektedir. Bu görüş karşıtı bilim insanlarının eleştirileri genellikle insan psikolojisiyle ilgili deneylerle ve yaşanan çevrenin etkileriyle kalıtımsal özelliklerin kesin çizgilerle birbirinden ayrılamayacağı şeklinde olmuştur.

Mükemmel sporcuların yaklaşık % 50'sinin çocukları da üstün sportif yeteneklere sahiptir. Yalnızca motorik özellikler (örneğin; sürat) kalıtım yoluyla geçebilir. Tek yumurta ikizleri, birçok alanda çift yumurta ikizlerinden daha büyük bir uyum göstermektedir. Başarı gelişiminin üst sınırları yine kalıtımla belirlenmektedir. Kalıtımsal faktörlerin önemi sportif yetenek gelişiminde oldukça önemli bir rol oynamaktadır. Kalıtımsal faktör etkilerinin sınırlı olduğu ve gelecekteki başarının büyük oranda fiziksel gelişimi etkileyen dış faktörlere bağlı olduğu savunulmaktadır. Gençlerin öğrenim imkanları ve beceri kazanımı başarı için önemli etmenlerdir (Muratlı, 2003; Mutlubaş,1999).

Öğrenim Teorisiyle İlgili Yetenek Anlayışı

Hareketlerin duyu organlarının, sinir sistemi ve kaslar arasındaki ilişkinin güçlenmesiyle koordinasyonun sağlanacağını savunan bu yaklaşımda şartlı refleksle bağlı bir gelişim modeli benimsenmiştir.

Yetenek problemini çözümlemeye çalışan bu çalışmalar, insan hareket sisteminin karmaşık yapısını açıklayabilmek için fazla mekanik ve soyut kavramlar olarak nitelendirilmiştir. Bu anlayışı savunan bilim insanları bireysel farklılıklar (fiziki ve psikolojik) ile çevre faktörlerini dikkate almamaktadırlar (Muratlı, 2003).

Dinamik Yetenek Anlayışı

Dinamik yetenek anlayışında yeteneğin kalıtımsal ve çevre şartlarının birbiriyle etkileşimde olduğu savunulmaktadır. Uzmanlar kalıtımsal özelliklerin önemini vurgularken bu özelliklerin çevre koşullarıyla beraber gelişebileceği görüşündedir. Bu nedenle, yeteneğin doğuştan geldiği varsayılmamalıdır. Yetenek sporcunun başarısında etkin bir rol oynasa da başarıyla eş anlamlı değildir (Muratlı, 2003; Pekel, 2007).

Yetenek, kendisini meydana getiren özelliklerin, insanı başarıya ulaştıracak biçimde bir araya gelmesi olarak da tanımlanmaktadır. Bu özelliklerin seviyesi kadar birbiriyle olan bağlantıları da önemlidir. Bu sebeple yetenek ayrıca nicel ve nitel olarak incelenmelidir Yetenek motorik ve psikolojik gelişmeye, kalıtımsal parametrelere, iç salgı bezlerinin gelişmesine, çevre ve toplum şartlarıyla ilişkilidir. Bu sebepten yetenek yalnızca doğuştan gelen bir kavram değildir.

Verimsel olarak yetenek genel ve özel olarak ikiye ayrılmaktadır.

- Genel yetenekler için birçok spor dalında kısa bir hazırlık süreci yeterli olmaktadır.
- Özel yetenekler ise belirli bir spor branşında iyi niteliklere sahip olmayı gerektirmektedir.

Verim düzeyinin ölçümü yapılan yetenek seçimi, yaş gurubunda dünya standartlarına göre belirlenmektedir. Spordaki yetenek kondisyonel, koordinatif, antropometrik, taktik davranışlar ve psikoloji parametrelerinden oluşmaktadır (Pekel, 2007).

Yetenek seçiminin en uygun dönemi okul yıllarını kapsamaktadır. Yetenek arama programları planlanırken ilk olarak çocuklarda ve gençlerde uygulanılacak yaş aralığı tespit edilmelidir. Bazı spor dallarında en iyi performans yaşı çok geniş aralıklarda bulunmaktadır. Bu sebeple yetenek aramasının aralıklarla tekrar edilmesi doğru bir yöntem olarak kabul edilmektedir. Örneğin atletizmde yetenek araması üç aşamada gerçekleşmektedir. 8-10 yaş temel seçim gurubu, 10-12 yaş ön seçim gurubu ve 13-14 yaş gurubu ise final seçimi olarak belirtilmektedir (Candan ve Dündar, 1996; Karl, 2001; Sevim, 2002).

Yetenek seçimi bir kerelik bir süreç olmayıp uzun süreli antrenman sürecinin hedeflerine, içeriklerine bağlı olarak tekrar edilmelidir. Antrenman sürecinin gelişimiyle birlikte bireysel yüksek verim düzeyi öngörüsünün doğruluğu arttığından seçmedeki ölçütler giderek daha da katılaşabilir. İlerleyen aşamalarda uygun olarak seçilenlerin sayısı gittikçe azalmaktadır (Karl, 2001).

Yetenekle ilgili araştırmalar üç şekilde incelenmektedir;
1 -Yeteneğin seçimi (aranması),
2 -Yeteneğin yönlendirilmesi,
3 -Yeteneğin eğitimi.

2.2.3. Yetenek seçim türleri

Yetenek seçiminde en önemli nokta seçim yapılacak kriterin belirlenmesi ve çocukların hangi branşa yönlendirileceğidir (Pekel,2007). Yetenek seçiminde uygulanan yöntemler; Doğal Seçim ve Bilimsel Seçim olarak ikiye ayrılmaktadır (Bompa, 2003; Muratlı, 2003).

<u>Doğal Seçim</u>

Doğal seçimde kişi tesadüfen ya da başka bir branşta başarı gösteremeyeceğini düşünerek branş değiştirmektedir. Bu seçimde verimlilik ve performans gelişimi düşüktür. Çünkü büyük bir ihtimalle kişi için uygun olan spor dalı seçilmemiştir. Sporcuların genellikle okul etkinlikleri, ailelerin beklentileri ve yaklaşımları sonucu bir spora yönlendikleri görülmektedir. Doğal seçimin başarı sağlaması bireyin rasgele bir biçimde yetenekli

olduğu spor dalında yarışmasına bağlıdır. Bu sebeple, bireyin performans gelişimindeki yetersizlik genellikle uygun spor dalını seçmemiş olmasına bağlıdır (Bompa, 2003).

Bilimsel Seçim

Bilim insanlarının uygulanmasını ön gördüğü testlerle kişilerin yeteneklerine uygun olan spor dalına yönlendirilmesini sağlar. Bu yöntemde antrenörler yetenekli olarak nitelendirilen ve gelecek vadeden gençleri değerlendirmektedir. Bu sebeple, doğal yöntemle kıyaslandığında bilimsel yöntemle seçilenlerin başarıya ulaşması için gereken süre daha kısa olmaktadır. Basketbol, voleybol, kürek, atlama branşları gibi fiziksel özelliklerin (uzunluk, kilo) gerekli olduğu bilimsel yöntem daha büyük önem taşımaktadır. Bununla beraber hız, tepki süresi ve koordinasyonun baskın olduğu sporlarda (kısa mesafe koşuları, atma, judo vb.) antrenör ve spor bilimciler eşliğinde belirlenebilmektedir. Bilimsel yöntem sonucu, en yetenekli bireyler kendilerine uygun olan spora yönlendirilmektedir (Bompa, 2003).

2.2.4. Yetenek belirlemesinin aşamaları

Literatürde yetenek belirleme genellikle üç evreden oluştuğu görülmektedir (Bompa, 2003; Pekel, 2007; Sevim, 2002).

Yetenek Belirlemesinin Birinci Evresi

Birinci evre ön seçim olarak kabul edilmektedir. İlk seçimde uygulanan yöntemler çocukların spor branşına yönelik parametrelerden çok, genel sportif yeteneğini ölçmeye yöneliktir. Seçimde önemli olan nokta ölçümlerin bir kere değil, birçok kez yapıldıktan sonra karar verilmesi ve yönlendirilmesidir (Muratlı, 2003).

Genellikle sağlık görevlileri tarafından adayın genel fiziksel gelişimi ve sağlığıyla ilgili ergenlik dönemi öncesinde (3-10 yaş) gerçekleşen ölçümler adayların herhangi bir hastalığı veya fiziksel yetersizliğini belirlemek amacıyla yapılmaktadır. İnceleme üç başlık altında gerçekleşmelidir;

- Sporla ilgili aktivitelerde herhangi bir yetersizliğe sebep olabilecek durumların belirlenmesi

- Boy/kilo oranı gibi ölçülerden elde edilecek sonuçlardan fiziksel gelişim düzeyinin belirlenmesi
- Genetik olarak baskın olunan durumların belirlenmesi

İlk evre denetleyiciye çocuk hakkında genel bilgiler vermektedir. Adayların gelecekteki gelişim ve büyüme düzeyleri ön görülemeyeceğinden kesin bir karara varmak yanlış olmaktadır. Buna rağmen jimnastik ve yüzme branşları gibi kapsamlı antrenmanın erken yaşlarda başladığı branşlar için birinci evre oldukça önemlidir (Muratlı, 2003).

Yetenek Belirlemesinin İkinci Evresi

Ergenlik ve sonrasında uygulanacak olan ikinci evrede daha önce düzenli antrenman yapmış olan gençler üzerinde uygulanmaktadır. Biyometrik ve işlevsel ölçüt dinamikleri kullanılmaktadır. Bunun nedeni vücudun spor branşının özelliklerine göre bir uyum düzeyine ulaşmış olmasıdır. İkinci evre seçimin en önemli aşamasını oluşturmaktadır. Sağlık kontrolleri çok ayrıntılı ve özenli olmakta, verimi düşürecek olan durumların ortaya çıkarılması hedeflenmektedir.

Bu evrede spor psikologları adaylara kapsamlı psikolojik testler uygulayarak gerekli psikolojik özelliklere sahip olup olmadıklarına dair sonuçlara ulaşıp her sporcu için bir psikolojik profil belirlemelidir. Test sonuçları ileride ne gibi psikolojik durumların üstünde durulması gerektiği hakkında bilgi verecek nitelikte olmalarıdır (Pekel,2007).

Yetenek belirlemesinin son evresi

Son evre ulusal takım sporcularıyla ilgilidir. Bu evre güvenilir ve sporun özellikleriyle ilişkili olmalıdır. İncelenecek ana özellikler; sporcunun sağlığı, antrenman uyumları ve yarışmalara karşı psikolojisi, stres faktörüyle başa çıkabilme ve gelecekteki verim düzeyiyle ilgili ön görülen potansiyeli olmaktadır (Bompa,2003).

2.3. Uzun Vadeli Sporcu Gelişim Modeli

Uygulanan mevcut sistemler bireyleri spora karşı teşvik etmemekte ve bireyleri sedanter yaşama itmektedir. Hareketsiz yaşamın en büyük riski obezitedir. Obezite ulusal sağlığı riske sokmaktadır. Bireylerin amacı kısa vadede hedefleri ne olursa olsun uzun vadede

yaşam boyu aktif kalmak olmalıdır. Sportif anlamda ise örgütler katılımcıları erken yaşta özelleşmeye iten programlar içermektedir. Örgütlerin temel amaçları; fiziksel yeterlilik gelişimi, sportif performans gelişimi ve fiziksel etkinlik düzeyini arttırmak olarak sıralanmalıdır. Mevcut sistemde uygulanan yapı piramidal bir yapı olup, sadece elit düzeyde sporcu olabilecek potansiyeldeki katılımcıların değerlendirilmesi üzerinde durmaktadır. Ancak Uzun Vadeli Sporcu Gelişimi tüm katılımcılara ulaşmayı hedeflemektedir. Mevcut sistemin başlıca eksiklikleri; genç sporculara seyreltilmiş yetişkin antrenmanı uygulamak, gelişimsel yaş göz önünde bulundurulmaksızın yalnızca takvim yaşının kullanılması, kısa vadeli sonuçlar, erkek sporcular için uygulanan antrenmanların kadın sporculara da uygulanması, temel hareket becerisi öğreniminin önemsenmemesi olarak sıralanmaktadır. UVSG'nin yedi aşamasının (Aktif Başlangıç, Eğlenceli Temel Beceriler, Antrenmanı Öğrenme, Antrenman için Antrenman, Yarışmak İçin Antrenman, Kazanmak İçin Antrenman, Yaşam Boyu Aktiflik) ilk üç basamağı zorunludur. Sonrasında bireyler yaşam boyu aktiflik ve antrenman için antrenman aşamaları arasında bir ayrıma gelmektedirler (Balyi, Way ve Higgs, 2016: 19-25).

2.3.1. Engelli sporcular

Engelli sporcular ve engelsiz sporcular arasında uygulanan aşamalarda çok fark bulunmamaktadır. Engelli sporcularda diğerlerine ek olarak farkındalık ve ilk temas dönemi bulunmaktadır. Farkındalık, engelli bireyin katılabileceği pek çok rekreatif ve sportif etkinlik olduğunu bilmelerini sağlamaktır. İlk temas ise engelli bireyin spor sistemiyle ilk tanışma anındaki deneyimleridir. Bu aşamada spor örgütündeki antrenörler olumlu bir ilk deneyim bırakmak için içten ve anlayışlı olmalıdır (Balyi ve diğerleri, 2016: 40-44).

2.3.2. Fiziksel yeterlilik

Fiziksel yeterlilik, fiziksel etkinliği yaşam boyunca bireysel olarak uygun bir seviyede korumaya yönelik motivasyon, güven, fiziksel yetkinlik, anlayış ve bilgi olarak tanımlanmaktadır. Bu aşamada kazanılan beceriler uygun bir fiziksel yapıya sahip olmakla beraber, sporcunun bir üst aşama olan 'Antrenman için Antrenman' ve sonrasındaki aşamalara geçmesine olanak sağlamaktadır (Whitehead ve Murdock, 2006).

2.3.3. Özelleşme

Hill ve Simon (1989) özelleşmeyi ‘sporcunun, spora katılımı bir spor dalıyla sınırlandırması’ olarak tanımlamıştır. Balyi, Cardinal, Higgs, Norris ve Way (2005) erken veya geç özelleşmesi gereken spor dalı kavramını ortaya sürmüştür. Erken özelleşen sporlar dallarına atlama, artistik buz pateni örnekleri verilirken, geç özelleşen spor dallarına verilecek örnekler takım sporları, raket sporları ve dövüş sporları olarak sıralanmaktadır.

Cote, Lidor ve Hackfort (2009) erken özelleşmenin sporcu gelişimine engel olduğunu, çok yönlü katılımınsa sporcunun gelişimi üzerinde pozitif etkisi olduğunu savunmuştur 6-12 yaş arasında çocukların çeşitli spor dallarına katılımları sağlanmalıdır. Bu yaş dönemi deneme yılları olarak adlandırılmaktadır.

Çoğu branş uzun vadede başarı elde etmek için geç özelleşme gerektirmektedir. Erken özelleşme sporcunun beceri gelişimi açısından olumsuz bir etkiye sahiptir. Çok yönlü gelişim temelli bir özelleşme sporcunun ilerleyen yıllarda başarılı olma ve bu durumu devam ettirme açısından çok büyük önem taşımaktadır.

Balyi ve Hamilton’un (2002) tanımladığı modelde ‘duyarlı pencereler’ olarak tanımlanan yaş gurupları bulunmaktadır. Erken özelleşen spor dalları için dört antrenman aşaması bulunurken geç özelleşenlerde altı antrenman aşaması bulunmaktadır. İki durumda da aynı olan dört antrenman evresi paralellik gösterirken geç özelleşenlerde ilgilenilen spor branşındaki antrenman evreleri buluğ çağından sonra gerçekleşmektedir. Geç özelleşme gereken spor dallarında çocukların hazırbulunuşluluk düzeylerinin iyi olması için farklı temel beceriler kazanılması hedeflenir. Özelleşmenin hızlandırılması spor branşıyla ilgili antrenman yoğunluğunun artmasıyla sağlanmaktadır. Geç özelleşen spor dallarında özelleşmenin hızlandırılması aşırı antrenman ve tükenmişlik (burn out) etkisine neden olur. Bu etkiler sporu bırakma eğilimiyle sonuçlandığından on yaşına kadar hızlandırma önerilmemektedir. Uzun Vadeli Sporcu Gelişiminde sporcuların evrelere uygun antrenman yapması ve her evrenin kronolojik yaşın yanında biyolojik yaşa uygun gelişen büyüme ve gelişmeyle doğru orantılı olarak ilerlemesi gerektiği savunulmuştur. Belirtilen fırsat penceresi aralığında yapılan uygulamaların zamanına uygun şekilde yapılmaması genetik potansiyelin yakalanamaması gibi sonuçlar doğurduğu öne sürülmektedir.

Atletizme özgü özelleşme için Thumm (1987) temel antrenmanın ve genel performans kapasitesinin önemine vurgu yapmıştır. Atletizmin bir disiplininde özelleşme yaşı 15 civarı belirtilirken, bir disiplinin alt dalındaki özelleşme yaşı 17-18 olarak belirtilmiştir.

2.3.4. Yaş

Takvim yaşı doğumdan itibaren geçen yılları ifade etmektedir (Barnsley, Thompson, Barnsley, 1985). İskelet yaşı iskeletin olgunluğunu, bağıl yaş aynı yaş gurubu içindeki çocukların farklı doğum tarihlerini, gelişimsel yaş fiziksel, zihinsel ve duygusal olgunluk derecesini, genel antrenman yaşı bireyin çeşitli spor dallarında geçirdiği yılları, spor dalına özgü antrenman yaşı ise bir sporcunun uzmanlaştığı spor dalındaki yıllarını sayısını ifade etmektedir (Borms, 1986). Sporcular seçilirken bağıl yaş etkisi göz önünde bulundurulmalıdır. Çalışmalar ilk aylarda doğan çocukların genç elit ve yetişkin elit düzeyinde daha çok temsilci olduklarını ortaya koymuştur. İlk üç aylık dönemde doğan çocukların gelişime bağlı olarak performanslarının iyi olması, sportif seçimlerde tercih edilmelerini sağlar. Bu yüzden seçimler yapılırken bağıl yaş etkisini en aza indirmek için çocuklar yeteneklere göre guruplanmalıdır. Gelişimsel olarak erken gelişen çocuklar yaşıtlarına göre 4-5 yıllık bir olgunlaşma farkı gösterirler ancak bu avantaj ilerleyen yıllarda kaybolur. UVSG takvim yaşına değil, olgunluğa bağlıdır (Lawrence, 1999).

2.3.5. Antrene edilebilirlik

Büyüme ve olgunlaşmanın çeşitli aşamalarında gelişmiş olan bireylerin antrenman uyaranlarına cevap verebilme yeteneği olarak tanımlanmaktadır. Gelişimin hassas dönemleri vardır (Gallahue ve Ozmun, 2006). Biomotor özellikler her zaman gelişebilir ancak hızlı uyumun hassas dönemlerinde daha fazla gelişim sağlanmaktadır. Belirli bir kapasite hassas döneminde yapıldığında başka bir zaman yapıldığından çok daha verimli olmaktadır (Viru ve diğerleri, 1998). Antrenmana hızlı uyum fırsatı kaçırılmamalıdır. Gelişimsel yaş göz önüne alınarak hızlı uyumun hassas dönemleri belirlenebilmektedir. Hızlı büyüme evresi başlamadan önce kızlar ve erkeklerin aynı antrenmanı yapmasında bir sakınca yoktur. Ancak sonrasında farklar oluşmaya başlamaktadır. Dayanıklılık, kuvvet ve beceri gelişimi için gelişimsel yaş kullanılırken, sürat ve esneklik için takvim yaşı kullanılmaktadır. Dayanıklılığın antrene edilebilirliği için hassas dönem hızlı büyüme evresinin devreye girmesiyle başlamaktadır. Öngörülen yaş aralığı kızlarda 12-15 iken

erkeklerde 14-16 olmaktadır (Armstrong ve Welshman, 1997). Kuvvetin antrene edilebilirliği ergenlik ya da hızlı büyüme evresi öncesi olarak belirlenmiştir. Çocuklarda salt kuvvet değil, bağıl kuvvet gelişimi önemli olmaktadır (Blimkie ve Sale, 1998). Bu da kendi vücut ağırlığıyla yaptığı hareketlerle kazanılabilen bir kuvvettir. Çocuklar yetişkinlerin aksine bir mikro döngüde tek bir kuvvet antrenmanı seansıyla kazandıkları kuvvet düzeyini koruyamamaktadır. Haftada en az 2-3 kuvvet antrenmanı ile gelişim sağlanmaktadır. Süratin antrene edilebilirliğinde iki hassas dönem bulunmaktadır. Kızlar için 6-8 ve 11-13 iken, erkekler için 7-9 ve 13-16 yaşlardır. Sürat antrenmanlarında 5-20 saniye arası alıştırmalar yapılmalı ve tam dinlenme sağlanmalıdır. Esnekliğin antrene edilebilirliği 9-12 yaş arası olarak ifade edilmektedir (Mero, 1998). Becerinin antrene edilebilirliği 5-12 yaş arasıdır (Borms, 1986).

Çizelge 2.2. Atletizm için hedef ve özelliklere göre antrenman evreleri (Thumm, 1987)

Dönemler	Süre (Yıl)	Yaş (Yıl)	Hedefler ve Özellikler
Temel Antrenman	4-5	9-14	Genel hareket deneyimini oluşturmak, çok yönlülüğü öğrenmek, genel sportif motor hedefler, çok sayıda atletizm hareketinin kabataslak yapısını kazanmak.
Gelişim Antrenmanı	3-4	15-18	Yarışmaya yönelik uygun atletizm disiplinini öğrenmek; hareket tekniklerini geliştirmek; en azından kabataslak olarak koşu, atma, atlama veya çoklu branşlara yönelmek
En Üst Düzey Antrenman	6-10	+19	Değişen koşullar altında en iyi teknik yapıya hâkim olmak; kondisyona, koordinasyona ve psikolojiye yönelik gerçek potansiyele ulaşmak.

Atletizm için antrenmandan beklenen hedef ve özellikler sporcunun takvim yaşı ve antrenman yaşına bağlı olmaktadır. Temel antrenman döneminde hareket deneyimlerinin oluşumu hedeflenirken gelişim aşamasında yarışmalara uygun atletizm disiplinlerinin öğrenilmesi hedeflenmektedir. En üst düzey antrenman aşamasında ise teknik, kondisyon,

koordinasyon ve psikolojik olarak potansiyelin zirvesine ulaşmak hedeflenmektedir (Thumm, 1987).

2.3.6. Düşünsel, duygusal ve ahlaki gelişim

Sporcuların fiziksel gelişimi kadar düşünsel, duygusal ve ahlaki gelişimleri de önemlidir. Beceri gelişimi yalnızca teknik olarak değil, aynı zamanda gelişimsel olarak da gerçekleşmelidir (Fetters, 2010). Fiziksel gelişimin aksine düşünsel, duygusal ve ahlaki gelişimin gözlemlenmesi oldukça zordur. Baskılarla baş edebilme durumu verimi olumlu yönde etkilemektedir. Bu gelişimin hızı sporcudan sporcuya farklılık göstermektedir. Ebeveyn ve antrenörlerin iyi gözlem yapmaları ve sporcuların hangi tür öğrenmeye yatkın olduklarını saptamaları gerekmektedir (Balyi ve diğerleri, 2016:134-136).

2.3.7. Mükemmellik

Bir etkinlikte mükemmelliğe ulaşmak için yaklaşık on yıllık bir süre gerekmektedir. Antrene edilmeyen yetenekler ilerleyen zamanda bu avantajı kaybetmektedirler. Antrenörler unutmamalıdır ki zamanından önce yapılan seçmeler gençlerin mükemmelliğe giden yolda şanslarını kaybetmelerine yol açmaktadır. Çok yönlü gelişim bu yolun temellerinin çok daha sağlam atılmasını sağlamaktadır. Yeterli antrenman sayısıyla beraber bu zorlu yolda sporculara destek sağlanmalıdır. Tesis faktörü mükemmelliğe giden yolda önemli bir yer tutmaktadır (Ericsson, Krampe ve Tesch-Romer, 1993).

2.3.8. Dönemleme

Dönemlemedeki plan sezonun ilk yarışmasından başlayarak geriye doğru yapılmaktadır. Dönemleme hedef yarış temel alınarak tasarlanır. Hazırlık, Yarışma ve Geçiş dönemlerinden oluşmaktadır. Her dönemin mikro ve mezo döngüleri istenilen beceri ve hedef doğrultusunda farklılık göstermektedir. Antrenörler kademeli artan bir yüklenme ilkesiyle hareket etmelidir. Planlama bireye özgü olmalı ve test sonuçlarından yardım alınarak gerekli biomotor özellikler geliştirilmelidir (Balyi ve Hamilton,1998).

2.3.9. Yarışma / Maç

Yetişkinlere uygulanan yarışma/maç planlaması kesinlikle çocuklara uyarlanmamalıdır. Uyarlandığı takdirde erken gelen bu baskı çocukları spordan soğutmakta ve uzaklaştırmaktadır. Beklenti sadece kazanmak olmamalıdır. Çocuklarda antrenmanda kazanılan beceriler yarışmayı kazanmaktan çok daha önemlidir. Bu bağlamda antrenman ve yarışma oranı çok önemlidir (Football Association, 2012:4).

2.3.10. Spor sistem uyumu ve bütünlüğü

UVSG'nin tam olarak sağlanabilmesi için sağlık, rekreasyon, spor ve eğitim mutlak suretle işbirliği içinde olmalıdır. Fiziksel etkinlik kalitesini arttırmak için sektörler birbiriyle koordine bir şekilde hareket etmeli ve gerekli olan değişiklikleri yapmalıdırlar. Artan kalite yüksek düzey katılımı sağlamakta bu da ulusal anlamda fiziksel olarak yaşam boyu aktifliği sağlamaktadır (Balyi ve diğerleri, 2016:216-220).

2.3.11. Sürekli gelişim

UVSG uygulama olarak kaizen ilkesini benimsemiştir. Sürekli gelişim spor sektörünün temelini oluşturmaktadır. Gelişim, değişim olmadan gerçekleşmemektedir. Bu gelişimde sonuç odaklı olmaktansa süreç odaklı olunmalıdır. USVG bu bağlamda bize karşı onlar ifadesi yerine her iki taraf için de kazan-kazan ilkesiyle hareket etmektedir (Balyi ve diğerleri, 2016:244-248).

2.3.12. Uzun Vadeli Sporcu Gelişimi Aşamaları

Aktif başlangıç

0-6 yaş kategorisini kapsayan bu aşama çocukların temel hareket becerilerini oyun içinde öğrendikleri aşamadır. Beyin işlevleri, koordinasyon, sosyal beceriler, kemik-kas gelişimi, esneklik, vücut pozisyonu, denge, sağlıklı vücut kütlesi bu yaşta gelişmeye başlar. Çocuklara bu dönemde fiziksel aktivite sevgisi ve aktif olmaktan keyif almak aşılanmalıdır. Aktif ve sağlıklı bir nüfusun temel yapı taşları bu aşamada başlar. Düşünce ve hareket gelişimi arasındaki bağ kuvvetlenir. Ayna nöronlar sayesinde çocuklar izleyerek öğrenmeye daha yatkındır. Bu nedenle bu dönemde aktif bir rol model olmak önemlidir.

Çocuklar 5 yaşa kadar olabildiğince çok kaba motor becerisi kazanmalıdır. Temel beceri öğrenimi için ilk olarak vücudun olgunlaşması gerekir (Watkinson, 2010).

Eğlenceli temel beceriler

Çocuklar bu aşamada temel hareket becerilerinde ustalaşmaktadırlar. Bu evrede kızlar için belirtilen yaş aralığı 6-8, erkekler içinse 6-9 yaş olmaktadır Sürat, koordinasyon, denge gelişimi bu aşamada başlar. Geleneksel yaklaşımda spor örgütleri tarafından sunulan programlar hem katılım olarak zor hem de pahalı olabilmektedir. Yeni yaklaşım ise mümkünse dört ortama da (havada, suda, karada, buzda) hitap eden programlar içermektedir. Temel hareket ve spor becerilerinin gelişimindeki evreler; başlangıç evresi, ara evre ve ileri evredir. Başlangıç evresinde çocuklara hareketle ilgili sözel teşvikte bulunulur. Bu evre sonuç odaklı değil süreç odaklıdır. Yani istenilen davranışın anlaşılması gösterilen hareketin kaliteli uygulanmasından çok daha önemlidir. Ara evrede istenilen doğru hareket yapısıdır. Performans hedeflerine karşı talep artar. İleri evrede ise hareketin daha özel teknik yönlerine yer verilir. Beceri gelişiminde hedefler; teknik ve spor becerilerdir. İleri evrede strateji ve taktik öğrenimi bulunmaz. Beceri öğrenimleri oyun odaklı olmalıdır. Oyun hissini sağlamak için dar alan oyunları uygulanabilmektedir. Bu aşamada antrenman % 80'lik bir bölümü kapsarken, % 20'lik bölüm yarıştır. %80'lik antrenman bölümünün de %80'i dar alan oyunları, %20'si ise çok yönlü gelişimi sağlayacak uygulamalar içerir. Çocuklar en az 3-4 spor dalı ile uğraşmalı ve erken özelleşme tuzağına düşülmemelidir (Balyi ve diğerleri, 2016:284-288).

Antrenmanı öğrenme

9-12 yaş aralığındaki genç bireyler spor becerilerini kazanmak için artık hazırdırlar. Bu dönemde gelişimsel olarak farklılıklar doğabilir. Çocuklar erken ya da geç gelişebilirler. Geç gelişenlerin beceri öğrenim süreleri artacağından bu yönden erken gelişen yaşıtlarına göre daha avantajlıdırlar. Tek bir spor dalı değil, çeşitli spor dallarında bulunulması önerilmektedir. Çocuklar özellikle takım sporlarında her pozisyonda oynamalı ve olabildiğince çok etkinliğe katılmalıdır. Gençlerin karar verme becerileri, takım oyunu algısı, iletişim becerileri gelişir. Geri bildirim önemlidir. Kız sporcular için özellikle alt vücut hareketleri önemlidir. Yarışmalar sonuçla ilgili değil, sporcu gelişimi ile ilgilidir. Bu aşamada antrenman % 70 iken yarışma %30'luk bir bölümü kapsamaktadır.

Temel becerilerin yanı sıra spor becerileri ve teknik beceriler oldukça önem arz etmektedir. Çocukların oyun oynama süreleri ve yarışma/maç katılım oranları belirlenmeye başlar. Temel karar verme becerileri gelişirken, taktiklere vurgu yapılması önerilmemektedir. Eğlence temelli eğitime devam eden bu basamakta motivasyon ve kazanma konusunda sporcular daha kararlı olmaktadır.

İmgeleme, hedef belirleme ve konsantrasyon gibi temel beceriler gelişimi olmaktadır. Bu aşamada hedef belirleme özellikle önemli bir rol oynamaktadır. Hedef belirlemenin yanı sıra antrenmanın bir çıktısı olarak artan kondisyon ve beceri sporcuların yaptıkları spordan zevk duymalarını ve tutkuyla yapmalarını sağlar. Sporu iyi yapmayla deneyimledikleri iyi hisler öz- motivasyonun artmasını sağlar.

Yarışmanın amacı spor dalında hareket becerilerinin gelişimini, anlık karar verme yeteneğinin gelişiminin değerlendirilmesidir. Bu yaş gurubunda yarışmalar özellikle erkeklerde doğal olarak ortaya çıkarken, kızlar sporun sosyal yapısına daha çok önem vermektedir. Yarışlarda önem verilen konu bireysel en iyiyi hedefleme ve eğlenmek olmalıdır. Bu aşamada dayanıklılık ve güç gelişimi için süratli oyunlar oynanmaktadır. Bu dönem motor koordinasyon antrenmanlarına hızlı uyum dönemini içermektedir (Balyi, Way, Norris, Cardinal ve Higgs, 2005).

Antrenman için antrenman

Kızlar için 12-13, erkekler içinse 15-17 yaş aralığında bulunan aşamadır. Artık spor dalları ikiye düşürülmelidir (biri yaz sporu, diğeri kış sporu olmak üzere) Temel taktik beceriler sağlamlaşır ve fiziksel temel gelişir. Antrenmanın hızlı uyumu için üç hassas dönem (sürat, dayanıklılık, kuvvet) bu aşamadadır. Artık bir disiplin belirlenir ancak alt dal belirlenmez. Bu aşamada antrenman % 60 iken yarış %40'lık bir bölümü oluşturur. 3 ayda bir ölçüm yapılarak gençlerin hızlı büyüme evreleri takip edilebilir. Açma-germe bu dönemde çok daha önemlidir. Çünkü hızlı büyüme esnekliği olumsuz etkiler.

Bu dönemde özellikle aerobik temel oluşumu, sürat ve kuvvet gelişimi önemli olmaktadır. Spor dalına özgü teknik ve taktik beceri gelişimi devam etmektedir. Ergenlik yıllarını kapsayan bu dönemde fizyolojik işlevleri karşılamak için vücudun hazırbulunuşluluk

düzeyi önemli bir faktördür. Vücut kütlesinde artış olur, kemik gelişiminde doruk noktaya ulaşılır, kalp ve karaciğer büyür, kan hacmi artar ve kas/yağ kütlesinde artış görülür.

Ergen koruması gençlerin büyüme ağrılarını azaltma adına yarışma yoğunluğunu azaltmayı içermektedir. Asıl odaklanılması gereken konu performans değil genel hazırlıktır. Bu aşamada performansın ön planda olması sporcuların uzun vadede beklenen başarıyı gerçekleştirememesine neden olmaktadır. Sporda bir disiplin belirlenmesine karşın bir alt dal belirlenmemektedir.

Antrenman için Antrenman evresinde sezon içi antrenman yapan ve yıl boyunca antrenman yapan sporcular farklılık göstermektedir (Balyi ve Hamilton, 1998).

Yarışmak için antrenman

Genç yetişkinlerde özelleşme başlar. Bu aşamaya geçiş belirgin olmamakla beraber olağan takvim yaşı kızlarda 15-21, erkeklerde ise 16-23'tür. Bu aşamada antrenman %40'lık bir bölümken, yarışma ve yarışa özgü antrenman %60'lık bir bölümü kapsamaktadır. Antrenman kapsamı yıllık 400-900 saat arası olur. Teknik- taktik hassaslaşır. Oyun içinde strateji belirlenirken fiziksel özellikler ve sporcuların becerileri göz önünde bulundurulur. Baskı altında iyi performans sergilemeyi öğrenmektedirler. Mücadele ruhu artmıştır.

Hedefe yönelik çalışmalar yoğunluk göstermektedir. Antrenman içeriği temel hareket becerileri, teknik beceriler stratejiler ve taktiğin birleşimiyle belirlenmektedir. Çok yıllık programlar bu aşamada devreye girmektedir (Balyi ve Hamilton, 2002).

Kazanmak için antrenman

Performansın en üst düzeye çıktığı evredir. Bu evre ustalık evresi ve istikrar evresi olarak ikiye ayrılır. Ustalık evresinde olimpiyat, dünya şampiyonası gibi büyük organizasyonlarda madalya hedeflenirken, istikrar evresinde mevcut başarının korunması hedeflenmektedir. Antrenman kapsamı 800-1400 saat arasıdır. Bu evreye geçişin kesin bir yaşı olmaması ve spor dalına göre değişkenlik göstermesine rağmen olağan takvim yaşı erkeklerde 19, kızlarda 18'dir. Etkili bir takip süreci için gerekenler; Görevin değerlendirilmesi ve anlaşılması, planlama ve program yazımı, uygulama, değerlendirme ve son olarak gerek varsa düzenlemedir. Bu dönemdeki beceri gelişimi önceki teknik- taktik becerileri

mükemmelleştirme üzerine kuruludur. Sporcular için toparlanma ve yenilenme oldukça önemlidir. Antrenörler özellikle önemli maç önceleri yeni toparlanma stratejisi denememelidirler. Antrenman %25 iken %75'lik kısım yarışma ve yarışa özgü antrenmanlarla geçmektedir (Norris, 2009).

2.3.13. Yaşam boyu aktiflik

Yaşam boyu aktiflik katılım olarak yaşam boyu maç ve yaşam boyu dinçlik olarak incelenmektedir. Yaşam boyu maç evresinde sporcular rekreasyona yönelik lig maçlarına katılımda bulunurlar. Mükemmellik yolunda olanlar bu aşamaya girmemektedir. Yaşam boyu dinçlikte sporcular örgütü olmayan, kurallarını kendileri belirledikleri rekreatif etkinliklere katılırlar. Liderlik yolundaki katılımcılar ise sporun gerçekleşmesine olanak sağlayan destekçilerdir (World Health Organization, 2003).

2.4. Sporu Bırakma Nedenleri

Spor, çocukların ve gençlerin gelişiminde önemli bir rol oynamaktadır. Özellikle son otuz yılda, araştırmacılar gençlerin spora katılım ve sporu bırakma durumlarında öncelikle motivasyonel teoriler üzerinde durmuştur (Petlichkoff, 1996).

Katılımın en yaygın nedenleri fiziksel yeterlilik, sosyal kabul görme ve eğlence olarak sıralanmaktadır. Sporu bırakmadaki en büyük nedenler ise eğlence yoksunluğu, antrenör yetersizlikleri ve oyun eksikliği olarak görülmektedir. Bu görüşün dışında Petlichkoff katılım ve sporu bırakma nedenlerinin doğrudan ilişkili olmayacağını savunmakta ve çocukların sporu bırakmadan önce geçirdikleri evrelerin çok daha önemli olduğunu vurgulamaktadır (Weiss ve Williams, 2004).

Özellikle fiziksel faktörlerin ve psikososyal faktörlerin katılımın devamında veya bırakılmasında sporcuların nasıl etkilendiğine dair uzun araştırmalara ihtiyaç duyulduğu savunulmuştur.

2.4.1. Fiziksel faktörler

Genç atletlerin sporu bırakma nedenleri için bir takım durumsal faktör belirlenmiştir. Bunun yanında sistematik olarak spora katılım ve bırakma oranlarıyla ilgili çok az araştırma mevcuttur (Petlichkoff, 1993).

Birçok program, çocukları erken yaşta belli bir branşa yönlendirmekte ve yıl boyunca yalnızca bu branş üzerine çok fazla eğitim almasına yönelik çalışmaktadır. Bu yaklaşım literatürde erken özelleşme olarak adlandırılmaktadır (Wiersma, 2000).

Erken özelleşmenin faydalı olduğunu düşünen bazı araştırmacılar genç sporcuların elit seviyeye ulaşmaları için branşa özgü eğitime erken yaşlarda başlamaları gerektiğini savunmaktadır (Helsen, Hodges, Van Winckel ve Starkes, 2000).

Sporcuların herhangi bir alanda uzmanlık statüsüne ulaşılması için, on yıl veya 10 000 saatlik planlı antrenman gerekmektedir. Planlı antrenman, çaba gerektiren, kısa vadede fayda sağlamayan içsel bir zevkten ziyade performansa yönelik yüksek düzeyde yapılandırılmış bir aktivite olarak tanımlanmaktadır.

Bununla birlikte, birçok bilim insanı hala çocukluk döneminde yapılandırılmış ve yapılandırılmamış spor faaliyetlerinin çeşitliliğini savunmaktadır. Baker, Cote ve Albernethy (2003) çocukların çeşitli spor dallarına katılımlarında kazandıkları gelişimlerin elit performansa etki ettiğini öne sürmüşlerdir. Çünkü genç sporcular farklı spor dallarında uygulanabilir genel yetenekler geliştirmektedir. Dahası, Kirk (2005) çeşitli spor dallarına katılımın kaliteli erken öğrenme deneyimleri, yeterlilik algılarını geliştirdiğini ve bu durumun katılım için motivasyon sağladığını öne sürmüştür. Son olarak, bazı gelişim psikologları spordan farklı olarak gerçekleşecek olan boş zaman aktivitelerinin pozitif gelişimsel sonuçlara yol açabileceğini savunmuştur (Hansen, Larson ve Dworin, 2003).

Cote ve Fraser-Thomas (2007) Spora Katılımın Gelişimsel Model'ini benimseyerek sporcuların erken yaşlarda çeşitli sporlara yönelmesi gerektiklerini savunmuştur. Bu düşünce sporda uzmanlık ve pozitif gençlik gelişimi ilkeleriyle örtüşmekte ve destek görmektedir. Bu modelde sporcuların üç aşamadan geçmesi gerekmektedir. Bunlar; Örnekleme, Uzmanlık ve Yatırım Yıllarıdır. Sporcular örnekleme yıllarında (6-12) çeşitli

spor dallarında yarışmaktadır. Uzmanlık (13-15) ve Yatırım Yılları (+16) aşamasında spor sayıları azaltılarak devam etmektedir. Bu modelde sporcuların örnekleme yılları boyunca daha az yapılandırılmış, keyfi ve esnek kurallarla düzenlenmiş aktivitelerle geçirmelerini antrenman programı şeklinde yapılacak aktivitelerin ise Uzmanlık ve Yatırım Yılları aşamasında yapılması gerektiği vurgulanmaktadır.

Sporu bırakma ve eğitim modelleri arasındaki ilişkiyi araştıran çalışmaların sayısı oldukça sınırlıdır. Ancak erken yaşta uygulanan çeşitli aktiviteler ve geç uzmanlaşmanın uzun vadede elit sporcu gelişiminde büyük bir rolü olduğu ve daha az bırakma oranlarına neden olduğu belirtilmektedir (Cote ve Fraser-Thomas, 2007). Barynina ve Vaitsekhovskii'nin (1992) Rus milli takım yüzücüleri üzerinde yaptığı çalışma geç uzmanlaşan yüzücülerin uluslararası statüye ulaşmak için daha az zaman harcadıklarını ve erken uzmanlaşanlara oranla daha uzun süre milli takımda yarışarak, spordan daha geç emekli oldukları sonucuna varmıştır.

Dahası, Wall ve Cote'nin (2007) elit genç hokey oyuncuları üzerinde yaptıkları araştırmada devam eden sporcuların, sporu bırakan sporculardan sonra özel eğitime başladıklarını tespit etmişlerdir.

2.4.2. Olgunlaşma düzeyi

Bireylerin olgunlaşma düzeyleri sporu bırakma kararlarında bir etken olabilmektedir. Yapılan araştırmalar gelişim yönünden ileride olan sporcuların aynı gurup ve akranlarına oranla elit sporcu olma ihtimalinin yüksek olduğunu göstermiştir. Bu göreceli (bağıl) yaş etkisi olarak adlandırılmış ve etkileri buz hokeyi, basketbol ve futbol gibi çeşitli spor dallarında görülmüştür (Helsen ve diğerleri, 2000).

Bu etkinin en belirgin açıklaması bireyin fiziksel olgunluktaki farklılıklar olsa da Musch ve Grondin (2001) psikolojik faktörlerin, eğitim fırsatlarının ve rekabet deneyimlerinin de bu etkilere katkıda bulunabileceğini öne sürmüşlerdir. Aynı zamanda fiziksel olarak daha olgun olan gençler antrenör tarafından desteklenmekte bunun sonucunda daha fazla oyun süresi, antrenörün ilgisi gibi sportif beceri gelişimini kolaylaştıracak ortamlar sağlanmaktadır. Tüm bu bilgilerin aksine elit kadın cimnastikçilerin olgunlaşma sürelerinin uzun olması avantaj yaratmaktadır.

2.4.3. Psikososyal faktörler

Ebeveynler

Ebeveynlerin davranışları ile gençlerin sporlarda elde ettikleri başarı arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalar ebeveyn desteği ve teşvik durumlarının sporcuların uyumluluk ve içsel motivasyonlarının gelişmesinde olumlu etkisi olduğunu belirtmektedir (Scanlan ve Lewthwaite, 1986). Buna karşılık yüksek beklentilerin oluşu, eleştiri ve ebeveyn desteği yoksunluğunun sporculardaki kaygı, yoksunluk ve tükenmişlik gibi duyguları arttırdığını belirtilmiştir (Gould, Udry, Tuffey ve Loehr, 1996; Robinson ve Carron, 1982). Ayrıca, gençlerin eğitimlerine devam etme durumları ve ebeveyn beklentilerini yerine getirmek zorunda olduklarını düşündükleri için kendilerini baskı altında hissettikleri ortaya çıkmıştır (Coakley, 1992).

Antrenörler

Antrenörlerin, gençlerin spor deneyimlerini etkiledikleri uzun süredir bilinmektedir (Smoll ve Smith, 2002). Genellikle sporcuyu sosyal olarak desteklemeyen diğer bir deyişle baskıcı, gerçekçi olmayan beklentileri olan, empati yeteneği olmayan antrenörlerin davranışları sporcuların motivasyonun kaybolmasına ve sporu bırakmalarına neden olmaktadır (Gould ve diğerleri, 1996; Pelletier, Fortier, Vallerand ve Briere, 2001).

Akranlar

Smith (1986) , akran ilişkilerinin gençlerin fiziksel yetkinlik duygusu, ahlaki tutumları ve diğer duygusal sonuçlarla ilişkili olması nedeniyle sporda önemli bir rol oynadığını ileri sürmüştür. Nitel bir çalışmada gençlerin spor alanlarında akran ilişkileriyle olan olumlu ilişkilerinin aktivitelere karşı olan ilgilerini ve bağlılıklarını arttırdığını ortaya koymuştur. Bunun yanında aktiviteler spor dışındaki sosyal gelişimle çakıştığında gençlerin motivasyonlarının azaldığı bulunmuştur (Patrick, Ryan, Alfeld-Liro, Fredricks, Hruda ve Eccles, 1999).

Araştırmalar en iyi arkadaşlarla yapılan sporların devamlılığının daha fazla olduğunu göstermektedir (Weiss ve Weiss, 2004). Yaşça büyük gençlerle yapılan aktivitelerin ise sporcularda tükenmişliğe sebep olduğu sonucuna varılmıştır (Gould ve diğerleri, 1996).

Geçmişte yapılan araştırmalar gençlerin spora devamı ve bırakmasıyla ilgili motivasyonları konusundaki anlayışımıza katkıda bulunurken, literatürde hala önemli boşluklar mevcuttur. Araştırmalar genellikle motivasyon teoriyle ilişkilendirilmiştir. Ancak Petlickhoff'un (1993) önerdiği gibi sporu bırakma nedenleri her zaman doğrudan katılımla ilişkili olmamaktadır. Bu nedenle, gençlerin bırakma kararlarına neden olabilecek gelişim süreçlerini incelemeye ihtiyaç vardır. Bırakmaya sebep olabilecek fiziksel ve psikososyal gelişim ile ilişkili faktörleri incelemek için retrospektif bir prosedür kullanılarak görüşmeler yapılmalıdır. Özellikle gelişim boyunca ölçülebilen faktörleri (6 yaşından günümüze kadar yüzme eğitimi saatleri), gelişimsel faktörleri (yarışmalara katılım yaşı) ve gelişimle ilgili demografik faktörler (boy gibi) belirlenmelidir.

Eğitim, çalışma ve diğer ilgi alanlarının gereklerini yerine getirmekle birlikte, bu durum genç sporcunun üstünde fiziksel, psikolojik ve sosyal olarak bir baskı yaratmaktadır. Gelecekte elit düzeye ulaşabilecek potansiyeldeki genç sporcular için optimal bir antrenman sürecinin planlanması oldukça önemlidir. Sisjord (1993) sporu erken bırakma oranının doğal bir deneme yanılma süreci olarak kabul edilmesi gerektiğini iddia etmektedir. Gould (1987) ise iç ve dıştan kontrol edilen iki bırakma kategorisinden bahsetmiştir. Bazı sporcuların sporu isteyerek bıraktığını, bazılarınınsa başka bir seçeneği olmadığını vurgulamıştır.

Klint ve Weiss (1986) bu durumu üç farklı spor bırakma sebebi olarak kategorize etmiştir.

1. Ciddi hastalık / sakatlık veya ağır antrenman yükü nedeniyle zorunlu bırakmalar,
2. Diğer faaliyetlerde bulunmak isteyen gönüllü bırakmalar,
3. Spora katılımda harcanan maliyetin yararlarından fazla olduğunu düşünen dirençli bırakmalar

Farklı çalışmalarda bahsedilen en önemli nedenler aşağıdaki kategorilerde özetlenmiştir:

Eğitim ve Performans Faktörleri

Genç ve gelecek vadeden sporcuların sporu bırakma nedenleri genellikle performanstaki durgunluk ve ciddi sakatlıkların ortaya çıkması ile ilişkili olduğu belirtilmektedir. Yetenekli sporcular arasında bırakmanın bir nedeni genç yaşta yapılan yüklenmeler sonucu

oluşan erken özelleşmedir. Zorlu antrenman koşulları ve süreleri sporcuların sosyal yaşantılarını ihmal etmesiyle sonuçlanmaktadır.

Eğitim ve İş Yükümlülükleri

Bir yandan eğitim gereksinimleri ve çalışma yükümlülükleri ile bir yandan da spor kariyeri peşinde koşan sporcuların antrenmanlar için ayırdıkları süre birçok sporcu için zaman öncelikleri arasında çatışmalara neden olmaktadır. Birçok çalışma zaman yokluğu ve koordinasyon yetersizliğinin sporu bırakma nedeni olduğunu göstermiştir.

Motivasyonel Faktörler

Motivasyonel etkilere ilişkin araştırmalar yetenekli sporcuların beklenen iyileşmeyi göstermeleri ve yeni hedeflere ulaşmaları koşuluyla spora devam edeceklerini göstermektedir. Performansında gelişme gösteremeyen sporcular, daha düşük benlik saygısı, potansiyel başarının tahmin edilememesi ve motivasyon eksikliği yaşamaktadırlar. Araştırmalar sporu erken yaşta bırakan sporcuların yarışma esnasında daha fazla stresli ve endişeli olduklarını göstermektedir.

Sosyal Ortam

Carlson (1991)'a göre arkadaş, ebeveyn ve antrenörleri ile iyi ilişkiler içinde olan sporcular daha sosyal ve teşvik edici bir ortamdadır. Bu ortam sporcuların yapabileceği seçimler üzerinde olumlu bir etkiye sahip olmaktadır. Araştırmalar olumsuz bir sosyal çevrenin ve ebeveyn ve antrenörlerden yeterince destek görmeyen sporcuların sporu erken bıraktıklarını göstermektedir. Sosyal hareketlilikle birlikte zorlu bir iş veya aile durumu, sporcunun atletik bir kariyeri sürdürme tercihi üzerinde belirleyici bir etkiye sahiptir.

Diğer Spor Faaliyetlerinin ve İlgi Alanlarının Seçimi

Birçok yetenekli sporcu, öncelikle yapacağı sporu belirlerken zorluk çekmektedir. Diğer aktivitelere ve ilgi alanlarına öncelik verme isteği, arkadaşlarıyla daha fazla zaman geçirme isteği gibi nedenler genç sporcuların sporu bırakmasına neden olmaktadır.

2.4.4. Atletizmi bırakma nedenleri

Araştırmalarda genç atletler arasında atletizmdeki spor bırakma oranının oldukça yüksek olduğu görülmektedir (Pekel, 2003). Ek (1977), genç elit İsveçli atletler arasında kızların %90'ının ve erkeklerin %75'inin spora başladıktan sonra beş yıl içinde devam etmediklerini belirtmiştir. 11-13 yaş aralığında branş eğitimine başlayan Finli genç atletlerden (n=90) seçilmiş bir gurupta, sadece bir sporcu 10 yıl sonra ulusal seviyeye ulaşmıştır. Enoksen (2002) bayan atletlerin sporu bırakma oranlarının erkeklere oranla daha fazla olduğu sonucuna ulaşmıştır. Genç sporcuların en yüksek spor bırakma oranına ulaştıkları yaş 17 olarak tespit dilmiştir. Genç elit atletlerin atletizmi bırakma sebeplerinden en baskın olanı antrenman programlarının erken özelleşme olarak belirlenmiştir. Vorobjev (1994) tarafından yapılan uzun süreli bir çalışma (n=80) özelleşmiş bir antrenman programı uygulayan atletlerin, daha genel bir antrenman programı uygulayan atletlere göre sporu bırakma oranlarının ve spor yaralanmalarının daha fazla olduğunu göstermiştir. Lippe (1976) Trying Games ve saha oyunlarında yarışan kızlar arasında (n=381), kızların sporu bırakma yaşlarının genelde 16 olduğunu bulmuştur. Bu durumun iki temel nedenini %25 ile yaralanmalar ve %14,6 ile okul ve iş yükümlülükleri oluşturmaktadır. Sporu bırakmanın en büyük nedenleri arasında;

1. Başka bir spor dalında yarışmaya başlamak
2. Atletik ilerlemenin eksikliği
3. Harekete geçirme ile ilgili yönler
4. Zamanlamada diğer ilgi ve okul çalışmalarına ilişkin öncelikler

Bussmann (1995) bir gurup genç kadın atlette bazı stres faktörlerini tanımlamış ve bu faktörlerin atletizmi bırakma kararlarına neden olduğu sonucuna ulaşmıştır. Sporcuların yaşadıkları olumsuz kişisel deneyimler, ilgi alanlarındaki değişimler ve sosyal çevrelerinden destek görmemeleri sporu bırakmalarını etkileyen faktörler olarak belirlenmiştir.

Bunlara ek olarak yapılan araştırmalarda genelleme yapmak zor olmaktadır. Yaş, cinsiyet, beceri düzeyi ve spor içeriği gibi değişkenlere göre sonuçlar farklılık gösterebilmektedir. Sporcuların sporu bırakma durumları yaş parametresine bağlı olarak incelendiğinde bulgular sporcuların, doğumları bir yaş gurubunun son üç aylık periyoduna denk gelen

sporcuların spora devam etme oranlarının daha az olduklarını göstermiştir. Bu nedenle atletlerin bağıl yaş etkileri spordaki olgunlaşma, katılım ve kazanımlarını etkileyebilmektedir. Ayrıca, ergenlik çağındaki (15-18 yaş arası) erkeklerin yaş kategorisi, beceri düzeyi ve spor bağlamında popüler sporlarda ulusal düzeyde yapılan analizler bağıl yaş eşitsizlikleri açısından risk altında oldukları belirlenmiştir.

Pekel (2003)'in çalışmasında atletizmde sporu bırakma nedenleri sakatlık, maddi yetersizlikler ve tesis malzeme eksiklikleri olarak sıralanmaktadır.

Sporu bırakma ile ilgili nedenlerin belgelenmesi esas olarak nicel anketlere dayanmaktadır. Bununla birlikte, az sayıda çalışma atletik bir kariyerin devam etmesindeki faktörleri tespit etmeye çalışan uzunlamasına ve niteliksel bir bakış açısı ile gerçekleştirilmiştir.

2.5. Tükenmişlik

Tükenmişlik kavramı ilk olarak psikolog-psikanalist Freudenberger (1975) tarafından oluşturulmuştur. Kavram iki evreden geçerek ortaya çıkmıştır. Bunlar; 'Öncü' ve 'Deneysel' evreleridir. Öncü aşama, 1970'lerin ortasında Amerika Birleşik Devletleri'nde ortaya çıkan teorik makalelerle başlamıştır (Freudenberger, 1975: Maslach, 1976). Görüşmelere ve gözlemlere dayanan teorik evre tükenmişlik tartışmalarını içermekteydiler. 1980'lerde başlayan deneysel evre, anket kullanımıyla nicel bir araştırmaları içermekteydi. 1981'de en yaygın olarak bilinen ve kullanılan Maslach Tükenmişlik Envanteri tükenmişlik ölçeğini geliştirilmiştir (Maslach,1996).

2.5.1. Sporda tükenmişlik

Sporcunun tükenmişliği, hem psikolojide hem de spor bilimlerinde endişe konusu olmuştur. Sporda tükenmişlik 1984'te antrenörlerin tükenmişliği üzerine bir araştırma ile başlamıştır (Caccese ve Mayerberg, 1984). Sporcularda tükenmişlik üzerine deneysel araştırmaların ise 1990'ların ortasında ortaya çıktığı belirtilmektedir. Yeni bir fenomen olan sporcunun tükenmişliği hala araştırılmaktadır. Tükenmişliğin sporcu kariyeri üzerinde olumsuz psikolojik ve fizyolojik etkileri sporu bırakma gibi sonuçlara neden olmaktadır. Tükenmişliğe karşı sporculara tanı konulması ve tedavi edilmesi önem arz etmektedir.

Tükenmişlik, duygusal ya da fiziksel yorgunluk, düşük verimlilik ve duyarsızlaşma ile oluşan uzun vadeli bir sonuçtur (Henschen, 2001:445-455). Çoğu zaman sporcunun tükenmesi sporcunun suskunluk göstermesi ile başlar (Fender, 1989; Gustafsson, Kentta, Hassmen, Lundqvist ve Durand-Bush, 2007; Lemyre, Roberts ve Stray-Gundersen, 2007). Yorgunluk, bir sporcunun uyumsuz fiziksel ve duygusal durumunun neden olduğu düşük performans süresi anlamına gelir. Performansla ilgili olan çökme ise yorgunluğun sonucunda oluşabilmektedir. Bu durum gerginlik, motivasyon eksikliği, sürekli endişe duyma, kronik yorgunluk, endişe, can sıkıntısı, küçük beden ağrıları, mide rahatsızlıkları, baş ağrıları, zayıf beslenme veya yeme bozuklukları gibi bir dizi psikolojik, fiziksel ve çevresel nedenlerden kaynaklanabilir (Henschen, 2001).

Smith, spora özgü en eski tükenmişlik modelini ortaya çıkarmıştır (Thibaut ve Kelley,1959). Smith'in Bilişsel-Duyuşsal Stres Modeli, tükenmişliğin kronik stresin potansiyel bir sonucu olabileceğini öne sürmektedir. Smith (1986), sporcunun tükenmişliğini psikolojik, duygusal ve fiziksel olarak sporun daha önce keyif veren bir faaliyetten çıkarak, olumsuz bir stres kaynağı haline gelmesinden kaynaklandığını savunmuştur. Bu tükenmişlik modeli,

- İlk bileşeni, çevresel ve kişisel taleplerle çevresel kaynaklar arasındaki iletişim gibi durumsal faktörlerdir. Smith'e (1986) göre stres, talepler ve kaynaklar arasındaki dengesizlikten kaynaklanabilir.
- İkinci bileşen, davranışın bilişsel olarak değerlendirilmesidir; tükenmişlik durumundaki değerlendirmeler arasında aşırı veya düşük duygu yoğunluğu, kontrol ve başarı eksikliği aynı zamanda kişinin motivasyonunu kaybetmesi bulunmaktadır.
- Üçüncü bileşen sporcuların davranışsal tepkisi, stresle baş etme ve performans stratejileridir.

Tükenmişlik fizyolojik problemler veya sporu bırakmayla sonuçlanabilmektedir. Bu nedenle, sporcunun tükenmişliği, insanların davranışlarının olumsuz deneyimleri en aza indirgeme (örneğin maliyetleri) ve olumlu deneyimleri (örneğin, faydaları) arttırma yönündeki isteklerinden etkilendiğini belirten Sosyal Değişim Teorisi ile güçlü bir şekilde bağlantılıdır (Thibaut ve Kelley, 1959). Bu teoriye göre, bir faaliyete başlamaya ilişkin karar sadece maliyet ve faydalarının değerlendirilmesine değil, aynı zamanda alternatif faaliyetlerin potansiyel sonuçlarına da dayanarak yapılır. Smith (1986)'e göre, tükenmişlik

maliyetler sporun katılımının yararlarını aşacak kadar yükseldiğinde oluşur. Smith'in Bilişsel-Duyuşsal çerçevesi kabul görmektedir (Raedeke ve Smith, 2004). Fakat aynı zamanda, sporu bırakma ve tükenmişlik arasındaki belirsiz ayrım eleştirilere sebep olmaktadır.

Schmidt ve Stein (1991), sporcuların spor katılımına devam etme nedenlerinin katılımdan hoşlandıkları ya da eğlenceyle ilgili olmayan başka nedenleri olduğundan kaynaklandığını vurgulamıştır. Tükenmişliği kronik strese verilen tepkiden daha fazlası olarak görmüşlerdir. Spora bağlılık, etkinlikle ilgili olan beş istikrarlı olumlu ve olumsuz bileşene dayanmaktadır. Bunlar; ödüller, maliyet, tatmin olma, alternatifler ve yatırımlardır. Kazanılan ödüller yüksekse, maliyetler düşüktür, sonuç olarak bir sporcu tatmin olur, spora yatırım yapar ve spordan daha değerli bir alternatif bulamaz; böyle bir sporcunun, spora bağlılığı devam etmekte ve tükenmeye daha az eğilimli olabilmektedir. Schmidt ve Stein (1991)'e göre, sporcular yüksek maliyetler ve düşük ödüller nedeniyle spor katılımlarından memnun kalmadıkları takdirde gösterdikleri çabalar ve harcadıkları kaynaklar nedeniyle geri çekilemeyecekleri takdirde, tükenmişlik hissine kapılmaktadır. Tanımlanan üçüncü ihtimal, azalan ödüller, artan maliyetler, azalan memnuniyet ve kaynaklar ve spordan daha iyi alternatiflerin var oluşu; sonuç olarak, bir sporcu daha iyi alternatiflerin varlığından dolayı sporun katılımını durdurabilir ve durum bırakma ile sona erer.

Çizelge 2.3. Spora bağlılık modeli

	Eğlenceye Dayalı Bağlılık	Tükenmişliğe Dayalı Bağlılık	Sporu Bırakma
Ödüller	Artma (ya da yüksek)	Azalma	Azalma
Maliyet	Düşük	Artma	Artma
Memnuniyet	Yüksek	Düşük	Azalma
Alternatifler	Düşük	Yüksek	Artma
Yatırımlar	Yüksek	Yüksek (ya da artma)	Azalma

Bir başka öneri Silva tarafından gelmiştir (Silva,1990). Silva'ya göre antrenmana adapte olamamanın üç aşamasından ilki tükenmişliktir. Tükenmişliği psikolojik semptomlar sonrasında da fizyolojik semptomlar takip etmektedir. Tükenmişlik sendromu sporcunun saha deneyimleri ve belirleyici etkilerle ilk aşama olarak başlamaktadır. İkinci aşama fiziksel devamlılığı ve zihinsel yönlenmeyi içermektedir. Son aşamada kişinin antrenman

stersine cevap verme yeteneği tükenmekte ve bu durum sporu bırakma ile sonuçlanabilmektedir. Bu kavramsallaştırma, Silva'nın, kişinin gelişimiyle ilgili yaşadığı olumsuz sonuçlar ve kötü etkilerden ziyade devam eden bir gerileme sürecinin son ürünü olarak nitelendirdiği tükenmişlik tanımındaki geleneksel psikososyal yaklaşımlardan farklı olmaktadır. Ayrıca, Silva (1990) tükenmişlik sendromunu ve aşırı egzersiz sendromunu ilişkilendirerek, tükenmişliğin antrenman uyaranlarına karşı aşırı ve sürekli maruz kalmasından dolayı meydana gelebileceğini öne sürmektedir (Maslach, Schaufeli ve Leiter, 2001).

En kapsamlı tükenmişlik modellerinden biri Gustafsson, Kenttä ve Hassmén (2011) tarafından Entegre Atlet Tükenmişliği Model'i olarak ortaya çıkmıştır. Bu model, sporcunun tükenmişliğinin çeşitli yönlerinden oluşmaktadır. Başlıca öncüller; kişilik, stresle başa çıkma, çevre gibi etkenleri içermektedir. Entegre Model'deki tükenmişlik nedenleri ayrıca kronik stres, aşırı antrenman yüklenmeleri, toparlanma eksikliği ve yarışma katılımının çok fazla olması, iş ve okul talepleri, spor ve para sorunları, düşük performans (antrenörlerden ve ebeveynlerden gelen baskılar) şeklinde sıralanmaktadır (Gustaffson, Kentta ve Hassmen, 2011).

Sporcunun tükenmişliğiyle ilgili en çok üzerinde durulan başlıkların mükemmeliyetçilik, farkındalık, antrenörün davranış etkisi olarak sıralanmaktadır. Madigan, Stoeber ve Passfield (2015), genç atletlerde mükemmeliyetçiliği iki boyutta el almaktadır. Bunlar; Mükemmeliyetçi çabalar ve Mükemmeliyetçi endişelerdir. Farklı spor disiplinlerine katılan 16-19 yaş arası 101 sporcu üzerinde yapılan çalışmada mükemmeliyetçiliğin sporcunun tükenmişliğine neden olduğu görülmüştür. Mükemmeliyetçi endişeler sporcunun sporu bırakmasıyla sonuçlanabilmektedir. Mükemmeliyetçi çabalar ise tam tersine sporcular üzerinde olumlu bir etkiye sahiptir.

Antrenörlerin davranışları ile sporcuların tükenmişliği arasındaki ilişki özellikle son yıllarda oldukça dikkat çekmektedir. Amorose ve Anderson-Butcher (2015), sporcunun özerkliğini destekleten ve daha kontrolcü bir yaklaşımda olan iki antrenör modelinin sporcular üzerindeki etkisini araştırdığı yaşları 14-18 olan 301 sporcuyla yapılan çalışmada antrenör davranışlarının sporcu motivasyonlarını ve tükenmişlik seviyelerini belirlediği sonucuna ulaşılmıştır. Özerkliğin desteklendiği antrenör modelinde pozitif motivasyonel tepkiler artarken kontrol yaklaşımlı modelde düşük bir motivasyon görülmüştür. Bu

nedenle antrenör davranışlarının sporcuların motivasyonuyla dolayısıyla tükenmişlik düzeyleri üzerinde önemli bir etkisi vardır.

2.6. Elit Sporcu Gelişimi

Devlet destekli elit sporcu geliştirme sistemlerinin (ESS) ortaya çıkışı 1960 ve 1970'lere dayanmaktadır. Günümüzde ise birçok ülkede spor politikası olarak uygulanmaktadır. Uluslararası spora karşı artan sosyal duyarlılık sonucu, hükümetler uluslararası spor başarısını artırmaya ve olimpiyat sporlarına yatırım yapmaya başlamıştır

ESS düzenlenmesindeki isteklilik uluslararası arenada ülkelerin başarılı olma arzusundan gelmektedir. Bu durum birçok ülkede uygulanmakta olan yetenek tanımlama ve geliştirme (YTG) programlarının çıkmasına neden olmuştur. Modern spordaki başarının öneminin küresel olarak yayılması ve sosyal önemi büyük ölçüde batıyla ilişkilendirilmiştir. Waddington ve Smith (2009), tarafından sporun uluslararası ölçekte artan toplumsal duyarlılığa katkıda bulunan bazı süreçleri belirlenmiştir. Süreçler arasında sporun sağlıkla olan ilişkisi, sporda ticarileşme, sporun siyasallaşması ve sürece etki eden en önemli faktör olan sporun amatör olmaktan çıkışı yer almaktadır. Sporun amatörlükten çıkması sporcuların içsel zevkten ziyade bölgesel ve ulusal müsabakalarda başarı elde etme zorunluluklarını doğurmuştur.

Sporun ticarileşmesi 1945'lerde başlamaktadır. Artan mali ödüller sporcuların performanslarını yükseltme konusunda baskı altında hissetmelerine neden olmuştur. Bu süreç sporun siyasileşmesiyle ilgilidir (Waddington ve Smith, 2009). Uluslararası arenada sporcu yetiştirmek isteyen hükümetler iyi spor altyapıları oluşturmak için büyük yatırımlar yapmaktadır. Houlihan ve Green'e göre (2008), hükümetler sporu bir politika aracı olarak görmektedir. İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana birçok ülkenin ESS hedeflerini geliştirdiği görülmektedir.

Geçmişte Amerika'da spor için kolej sistemine dayanan bir ESS sistemi olduğuna dair bazı kanıtlar bulunmaktadır. Geçici olan bu sistem devlet destekli olmamıştır. Devlet destekli ESS sistemleri, özellikle artan ekonomik, politik ve kültürel spor anlayışı ile birlikte, elit sporun gelişiminde önemli bir rol oynamaktadır. Bu gelişmelerin tümü sporun amatörlükten çıkması, ticarileşmesi ve siyasileşmesiyle birlikte artan atletik performans

için bilimsel ve teknolojik destekli arayışlara yönelik daha geniş bir sürecin parçası olmaktaydı.

2.6.1. Sovyetler Birliği ve Doğu Almanya'da elit sporcu geliştirme sistemleri

ESS ile ilgili ilk tutarlı ve sistematik yaklaşım, 1950'lerde Sovyetler Birliği ve Doğu Almanya tarafından geliştirildi. Başta Doğu Avrupa'daki ülkeler olmak üzere pek çok komünist devletin, İkinci dünya savaşı sonrası çeşitli etnik gurup konfederasyonları: farklı ırkları, dinleri ve gelenekleri içermelerinden dolayı önyargılar oluşmaktaydı (Riordan ve Cantelon, 2003: 91). Gelişmekte olan ülkelerin çoğunda komünist liderler tarafından spor, ulusal uyumu sağlamak, kimliği teşvik etmek ve bu imajı dış dünyaya yansıtan bir araç olarak görülmekteydi.

Spor bir ulusun veya politik sistemin üstünlüğünün gösterildiği bir arena olmaktadır. Birçok insanın takip ettiği spor organizasyonlarında sonuçlar somut bir şekilde ortadadır. Bir başka deyişle, ülkelerde propaganda ve ideoloji üzerine yapılan hareketlerin bir çıktısı olarak spor çok etkili bir barometre görevi görmektedir. Özellikle Doğu Almanya ve Sovyetler Birliği içinde altın madalya kazanabilecek sporcular yetiştirmede ESS sistemlerinin gelişmesine ve Olimpiyat Oyunlarının sportif üstünlüğünde bu düşünceler etkili olmuştur.

Doğu Almanya üst düzey sporcu yetiştirmek için özel bir sistem geliştirerek uygulamıştır. Bu sistem sonunda uluslararası spor başarılarıyla ün kazanmıştır (Merkel, 1995: 100). Sistemde bir dizi gelişimsel faktör dikkate alınmaktaydı; atletik yetenekleri tanımlamak için antropometrik ve fizyolojik ölçümler kullanılmıştır. Sonrasında devlet desteğiyle spor okullarının kurulması, yetenekli çocukların sistematik olarak seçilmesi, antrenör gelişimi, ulusal eğitim merkezlerinde sporcuların gelişmesi sağlanmıştır.

Doğu Almanya'nın elit sporcu yetiştirme sistemi 'net bir karar alma ve yetkinlik hiyerarşisi' şeklinde gelişmiştir. Yaklaşık 17 milyon olan Doğu Almanlar, Olimpiyat Oyunlarında madalya hedeflerini stratejik olarak belirlemişlerdir. Hedef sporlar 1950'deki performans analizleri sayesinde gerçekçi olmaktaydı. Doğu Almanya'nın bu dönemde atıcılık ve jimnastik gibi popüler branşlardaki başarıları tartışılmaz bir gerçek olmakta ve bu durum genel madalya sıralamasında belirleyici bir faktör olmaktaydı.

Fonların neredeyse tamamı ESS'ye tahsis edilmiştir (Grix, 2008). Merkel'in (1995) belirttiği gibi, 'Herkes İçin Spor' hiçbir zaman Doğu Alman hükümetinin politik gündeminde önemli bir sorun olmamıştır. Çünkü 1960'lı yılların başından itibaren vurgu yalnızca elit sporcu yetiştirme üzerine yapılmıştır. Sovyetler Birliği ve Doğu Almanya'daki elit sporculara son teknoloji tesisler, bilimsel araştırmalar ve antrenör desteği gibi konularda devletten büyük bütçe yardımı sağlanmaktaydı. Dahası, bu ülkelerin komünist spor ideolojisine rağmen, elit sporcuların Batı'ya kaçmalarını önlemek için maddi kazanç sağlayabilecekleri ödüller verilmiştir. Bu durum aynı zamanda sözde amatör sporcuların tam zamanlı olarak antrenman yapabilme ve yarışmaya hazırlanabildiği anlamına geliyordu.

Sovyetler Birliği'nin geniş nüfuslu oluşu yetenek seçiminin de daha az etkili olması sonucunu doğurmaktaydı. Ülkede ESS sistemi içinde bazı yetenek tanımları olsa da tek tip testlere ve norm programlarına dayanamamaktaydı (Green ve Houlihan, 2005: 22). Buna rağmen Sovyetler Birliği yaş guruplarına göre fizyolojik performans ve bilimsel ölçümlere dayanarak yetenek taraması yapmaya başlayan ilk örneklerdendir. Temel olarak taramadaki bu aşama Green ve Houlihan'ın (2005) yaklaşımına göre ilk aşamayı temsil etmekteydi. İkinci aşama, birinci aşamada potansiyel olarak tespit edilen sporcuların spor etkinlikleri için gerekli olan fiziksel özelliklerin belirlenmesini içermekteydi. Üçüncü aşamada ise seçilen bireyler spor yarışmalarına katılım ve beceri geliştirmek üzere ilgili antrenörler eşliğinde katılım sağlamaktaydı.

Doğu Almanya'da uygulanan yetenek seçimi programlarının az nüfusa sahip olmalarına rağmen büyük başarıya ulaşması oldukça dikkat çekmiştir. Devlet destekli, sistematik yetenek belirleme programlarını uygulamaya 1960-1970'li yıllarda başlanmıştır (Abbott ve Collins, 2002: 158). 1945'ten önce etnologlar tarafından geliştirilen aynı antropometrik prosedürlere dayanan yetenek seçme ve tanımlama tekniklerinin kullanıldığı görülmektedir (Krüger, 1999: 44). Testleri spora özgü yatılı okullara gitmek üzere seçilen öğrencileri belirlemeye yönelik olmaktaydı.

Doğu Almanya'da geliştirilen ESS'nin gelişiminde 1950'de Leipzig'te kurulan Alman Fiziksel Kültür Üniversitesi ve Spor Araştırma Enstitüsü büyük rol oynamıştır. Spor Araştırma Enstitüsü en son teknolojiye sahip tesislerin geliştirilmesine ek olarak, birçok Doğu Bloğu ülkesindeki antrenörlük sisteminin profesyonel olması için antrenör

eğitimlerine odaklanılmıştır. Kompleks, 100 000 kişilik bir stadyum ve çok sayıda tesis içermekteydi (Merkel, 1995). Doğu Bloku ülkelerinde elit sporu teşvik etmek için geliştirilen sistemler, Batı ülkelerindeki seçkin spor modellerinin daha sonraki gelişimi için bir şablon sağlamıştır (Green ve Houlihan, 2005: 19).

2.6.2. Batı Almanya, Kanada, Amerika Birleşik Devletleri ve Avustralya'da elit sporcu geliştirme sistemleri

Olimpiyatlarda Doğu Almanya'nın kazandığı önemli başarı, diğer ülkelerin ulusal spor organizasyonlarına (USO) olan ilgilisini arttırmıştır.

Green ve Oakley'in (2001) belirttiği gibi, sporda mükemmellik arayışında pek çok Batı Ulus Devleti, Doğu Bloğunun spor üstünlüğünü kabul etmekte ve yaklaşımlarını benimsemekteydi. Özellikle Batı Almanya, Doğu Almanya'nın bu başarısı sonucunda baskı altında kalmaktaydı. Batı Alman hükümeti, 1972 Olimpiyat Oyunlarına ev sahipliğini Münih'te yapma hakkını kazanmak için bir taahhüt olan, kendi spor sistemini geliştirme sürecini başlatmıştır. Batı Almanya'da elit sporcu yetiştirme sistemi 1965'te Yüksek Performanslı Spor Planlarını koordine etmiştir. Beklendiği gibi, ana referans noktası Doğu Almanya olmuştur. Green ve Oakley (2001) Batı Almanya yetenek tespiti ve spor yatılı okullarının gelişiminin önemi üzerinde durduklarını belirtmiştir. 1970 yılında Federal Spor Bilimleri Enstitüsü ve Alman Spor Bilimleri Birliği kurulmuştur. Bu sistem Doğu Almanya'daki ESS sistemi ile neredeyse birebir aynı olmuştur. Bununla birlikte, kayda değer bir farklılık, Doğu Almanya hükümetinin programlar için büyük miktarda para sağlamasına rağmen, Batı Almanya'da doğrudan spor gelişimine katılmamış veya yüksek performanslı sistemi finanse etmemiştir (Beamish ve Ritchie, 2006: 95). Bunun yerine, finansman sistemi, kamu fonlarının, özel fonların ve gönüllülüğe dayalı bir sistemin karışımı olmaya devam etmiştir. Bu nedenle fon, Doğu Almanya'daki gibi seçkin sporcuya odaklandığı kadar net olmamıştır. Batı Almanya sporunun devlet yönetimi altında sıkı bir şekilde durduğu Doğu Almanya'da bulunanlara kıyasla sporda uygulanan doğrudan kontrolü düşük kalmaktaydı. (Bergsgard, Houlihan, Mangset, Nødland ve Rommetvedt 2007: 57).

Montreal Oyunlarında (1976) beklediği başarıyı elde edemeyen Kanada hükümeti çözümü Batı Almanya ile aynı yolda ilerlemek olarak bulmuştur. Batı Almanya ve Kanada'da, ESS'nin ortaya çıktığı bağlamlar bir şekilde benzer olmuştur. Her iki ülkedeki

hükümetlerin iç uyum konusunda endişeleri mevcut olmuştur. Olimpiyat Oyunlarına ev sahipliği yapmak, her iki hükümet için de ulusal gururu korumak, vatandaşlarının beklentilerini karşılamak adına oldukça önemli olmuştur. Bu baskılar uluslararası rekabetlerde kazandıkları başarı ile yakın komşuları, Doğu Almanya ve ABD tarafından daha da artmıştır.

Kanada hükümeti 1970'de elit atlet yetiştirmek için tasarlanmış bir spor politikası uygulamış ve Olimpik sporlar için önemli fonlar sağlamıştır. 1970 yılında, Kanada Spor Hekimliği Akademisi (CASM) ve spor merkezleri kurulmuştur. Öncelikli sporlar için performans hedefleri belirlenmiştir. Kanada'daki ESS spor yapılarındaki yönetimin profesyonelleşmesi ve spor biliminden yararlanmayı içermiştir (Macintosh ve Whitson, 1990: 41).

Uygulanan ESS ile Kanada "1978 Edmonton Commonwealth Games'teki zaferinden sonra sıkça " Commonwealth 'in Doğu Almanya'sı" olarak anılmıştır (Hoberman, 1993: 19). Ben Johnson'ın 1988'deki Seul Oyunları'ndaki dopingli olarak tespit edilmesi ve ardından gelen Dubin Soruşturmasını çevreleyen skandalın ardından, Kanada'daki elit sporcu yetiştirmeye yönelik politikaları bir miktar geri çekilmiş ve kitle katılımına daha fazla odaklanmıştır (Green ve Houlihan, 2005).

Amerikan hükümetleri, merkezi sistem yönündeki hareketlere karşı çıkmışlardır (Sparvero ve diğerleri, 2008). Bu yaklaşım Amerikan Olimpiyat standartlarına göre, 1972'deki Münih Oyunları'ndaki performanslarının zayıf olduğu sonucunu doğurmuş ve bu durum, Sovyet takımlarının başarılarının devam etmesiyle sorun yaratmıştır. Sonuçların bu şekilde oluşu seçkin spor politikasına federal bir odaklanmanın olduğu kısa bir süreye yol açmıştır. Örneğin, 1975'te Başkan Ford, Başkan'ın Olimpik Sporlar Komisyonu'nu kurmuştur (Chalip, 1995; Galemore, 2003; Hunt, 2007).

Başkan Ford, tamamen devlet desteğine dayanan atletizm programlarının ABD için uygun olmadığını belirtmiştir. Bununla birlikte, hükümetin ABD'nin uluslararası spor etkinliklerinde rekabeti desteklemesine yardımcı olmada bir rolü olması gerektiğine inanmıştır (Hunt, 2007: 805).

Hala bugün, Amerikan kolej sisteminde atletik başarının acımasız bir arayışı olduğu iddia edilmektedir. ABD'deki kilit politikacıların o zamanki adıyla Sovyetler Birliği'ni yenmek için bir yol aradıkları, ancak devlet kontrolüne başvurmadan bunu yaptıkları görülmektedir. ABD, tüm Olimpiyat sporlarının yönetimi için dikey bir yapıya sahip olup, USOC [Amerika Birleşik Devletleri Olimpiyat Komitesi]'u bir "merkezi spor organizasyonu" olarak kullanılmıştır. Bu öneri, Amatör Spor Yasası'nın temeli olmuştur (Chalip, 1995: 8).

Kanun, o sırada ABD'deki en önde gelen ulusal spor organizasyonlarının (Ulusal Kolej Atletizm Birliği (NCAA) ve Amatör Atletizm Birliği (AAU) arasında devam eden çatışmanın çözümü niteliğinde olmuştur. Bu çatışmanın Amerikan Olimpiyatları'na zarar verdiği düşünülmekteydi (Galemore, 2003). Hunt'ın (2007) belirttiği gibi, spor rekabeti geliştikçe, Amerikan spor sisteminin Sovyetler Birliği'ne ayak uydurmak için donanımlı olmadığı görülmüştür. Karşıt görüşlere rağmen Cumhurbaşkanının danışmanlarından bazıları dikkatlerini "elit" spora yöneltmiştir.

Hükümet kaygısına rağmen, Amerikan sporcularının Olimpiyat Oyunlarında elde ettikleri başarı federal katılım olmaksızın kazanılmıştır. Bugün hala elit spor gelişimi için sorumluluğu olan federal bir kurum bulunmamaktadır (Sparvero ve arkadaşları, 2008: 245). ABD'nin bütçesi ve büyüklüğü Olimpiyatlardaki başarısını sürdürmek için yeterli olmuştur (Oakley ve Green, 2001; Sparvero ve diğerleri, 2008).

Avusturalya'nın ESS kurmasıyla ilgili ilk adımlar 1976 Montreal Oyunlarındaki başarısızlıklarıyla başlamıştır. Bu performans düşüklüğü hükümete sistematik bir spor geliştirme programı oluşturma kararını aldırmıştır. Politikadaki değişim, elit seviye spora önem verirken, kitlesel katılımın ikinci planda kalmasına neden olmuştur (Green ve Houlihan, 2005; Stewart ve diğerleri, 2004).

Avustralya hükümeti ESS için öncü olarak Doğu Blok'u sistemlerini benimsemiştir. Sistemin içeriği 'potansiyel elitlerin belirlenmesi, uzmanlık eğitim akademilerinin gelişimi, yerel yönetim organlarının devlet politikasına tabi kılınması ve seçkin sporcuları desteklemek için kamu parasının kullanılması' olarak okul çağındaki çocukların sistematik bir şekilde seçilmesine dönüştürülmüştür (Houlihan, 1997: 6).

1981 yılında Canberra'daki Avustralya Spor Enstitüsü'nün (AIS) geliştirilmesinin desteğiyle spor tesislerine önemli bir yatırım yapılmıştır (Green ve Houlihan, 2005: 67). AIS'in gelişiminde Doğu Bloğu sporcularının başarısını vurgulayan "örgütsel stratejiler" yer almakta ve "verimli" sporculara daha profesyonel ve bilimsel bir yaklaşımla ilerlenmekteydi (Magdalinski, 2000: 317).

Avusturalya hükümeti "Herkes için Spor" yaklaşımından uzaklaşarak, üst düzey başarının kitlesel katılımı teşvik edeceği gerekçesiyle elit seviye sporu desteklemiştir (McKay, 1991). Avustralya'nın Montreal'deki başarılı performansın ardından, politikadaki bu değişim halkın desteğini almıştır (Stewart ve diğerleri, 2004). Oakley ve Green'(2001) e göre, ESS yapısında değişen bu durum AIS'in yapısını canlandırmakla kalmamış, aynı zamanda, özellikle kürek, judo ve halter gibi bazı disiplinleri domine edilmesiyle sonuçlanmıştır. Doğu Almanya gibi nispeten az bir nüfusa sahip olan Avustralya yetenekli sporcuların güvence altına alınabildiği ve geliştirilebildiği bir sporcu havuzu oluşturulmuştur. Bu amaçla Ulusal Yetenek Arama Programı (NTSP) kurulmuştur (Stewart ve diğerleri, 2004:100).

NTSP içerik olarak Sovyetler Birliği ve Doğu Almanya gibi aşamalardan oluşan bir sistemle ilerlemiştir (Green and Houlihan, 2005). Green ve Houlihan'a göre (2005), uygulanan sistemde spor bilimleri ve spor hekimliği uzmanlığına verilen önem, Avustralya'nın elit spor modelinin çağdaş gelişiminde yatan önemli bir ilke olmuştur.

2.6.3. İngiltere'deki elit sporcu geliştirme sistemlerinin gelişimi

İngiltere'de ESS 1960'lardan sonra İngiliz hükümetleri spor politikasında baskın bir rol oynamıştır. Ancak, 1990'larda John Major'ın seçimine kadar ESS'yi güçlendirmek için sistematik bir girişimde bulunulmamıştır. Green'in (2006) belirttiği gibi, 1990'dan önce, elit spor gelişimine verilen destek, hükümetten ve spor ajanslarından gelen az destekle koordine edilmiş ancak başarısız olmuştur.

1996 Olimpiyat Oyunlarındaki İngiltere ve Kuzey İrlanda Olimpiyat ekibinin Yaz Olimpiyatları madalya sıralamasındaki kötü performansının ardından, hem muhafazakâr hem de işçi hükümetleri bir elit sporcu yetiştirme sistemi önererek finanse etmiştir (Green, 2006: 218). Bu yaklaşımın önemi, Birleşik Krallık sporcularının ulusal yönetim tarafından

finanse edilmesi olmuştur. Kaynakların seçkin spora olan bu eğilimi, bu politikaların diğer ulusların hükümetleri tarafından da giderek daha fazla takip edilmesinden kaynaklanmaktadır.

İngiltere'de Milli Piyango 1994'te kurulmuş ve spor harcamalarına oldukça büyük bir katkıda bulunmuştur. Bu yeni fon kaynağı, ESS yaklaşımı için önemli bir adım olmuştur. Örneğin, 1996 yılında kurulan piyango tarafından finanse edilen "Dünya Sınıfı Performans Programı", büyük uluslararası yarışmalarda madalya kazanmayı hedeflemek amacıyla özellikle seçkin sporculara yönelik olmuştur. Hükümet, Jack Cunningham tarafından yönetilen seçkin spor fonlarının gözden geçirilmesi için görevlendirmelerde bulunmuştur. Cunningham , "uluslararası arenada tutarlı bir başarı sağlayabilen dünya standartlarında bir sistem yaratacaksak, radikal adımların atılması gerektiğini" belirtmiştir (DCMS, 2001: 5).

Sistemin çalışması için "kararlı liderliğin ve İngiltere Hükümeti'nin denetiminin" şart olduğu kabul edilmiştir (DCMS, 2001: 7). UK Sport'un, Dünya Standartları Programının denetlenmesinden sorumlu organ olması gerektiğini ileri sürülmüştür. Bu teklifler Oyun Planı'nın yayınlanmasıyla onaylanmıştır. O zamandan beri İngiliz hükümeti, UK Sport'un denetiminde hükümet fonlarının alınmasında ulusal yönetim organlarının kontrol edilmesi stratejisine dayanan bir yaklaşım benimsemiştir. Bu durum ulusal yönetim organlarının dünya sıralaması ve madalya kazanmayı amaçladıkları spesifik hedefler koymalarını gerektirmiştir. Hükümet dört ana alan belirlemiştir. Bunlar madalya potansiyeli, yetenekli sporcu üretebilecek bir performans sistemi, rekorlar ve halkın gözünde sporun canlandırılması olarak sıralanmıştır (UK Sport, 2001: 6).

UK Sport, 2012 yılında Olimpiyat madalyaları tablosunda dördüncü olarak yer almayı hedefleyen ödünsüz bir stratejiyi uygulamaya koymuştur. Bu strateji yalnızca madalya kazanabilecek performansı gösterecek potansiyeldeki sporcuları hedeflemiştir (Green, 2007: 940). Cunningham, "Uluslararası başarıya sahip rakiplerimizin çoğuna benzer şekilde yetenek seçimi ve kulüp gelişimine odaklanılması gerektiğini" vurgulamıştır (DCMS, 2001: 28). Bu görüş Oyun Planındaki stratejiyle ilgili de düşünülmesine neden olmuştur (DCMS / Strategy Unit, 2002: 9). Zarar vermeyle sonuçlanan erken uzmanlaşmanın olumsuz etkileri konusundaki endişeler dile getirilmiş ve Uzun Süreli Sporcu Gelişimi (UVSG) modelinin tanıtılması bu şekilde gerçekleşmiştir.

UVSG, İstvan Balyi tarafından geliştirilen ilk periyotlama modelidir. “Genç sporcuların” gelişimini “FUNdamental” dan “Training to Win” ‘e kadar bir dizi aşamada yapılandırmaya yönelik bir sistem ortaya koymaktadır. USGV modeli, Oyun Planının temel bir özelliği olup, performansa dayalı bir model olmaktan ziyade daha fazla katılım içermesiyle ile ilgili eleştirilmesine rağmen (Earle, 2001) bu eleştiriler bilimsel bir inceleme veya teste dayanmamıştır (MacPhail ve Kirk, 2006: 73). USVG, Avustralya’nın gelecek vadeden sporcuların tanımlanmasında önemli bir rol oynayan “Yetenek Araştırması” programının önemli bir unsuru haline gelmiştir (Balyi ve arkadaşları, 2016: 12-18).

Dünya Standartları Programı aracılığıyla ulusal yönetim organlarına sağlanan fonlar, spor kulüpleri ve okullar arasında elit sporcu potansiyeline sahip sporcuları belirlemeyi amaçlayan bir YTG stratejisinin uygulanmasına karar vermiştir. İlk zamanlar YTG’e odaklanılamamıştır. Bununla birlikte, Londra 2012 Olimpiyatları'na ev sahipliği yapma hakkını kazandığından, YTG'nin İngiltere'deki ESS politikasının daha belirgin bir hale gelmiştir. “Sporting Giants” kampanyası Şubat 2007’de başlatılmış ve belli bir standarda sahip olan sporcular kürek, hentbol veya voleybol branşlarına seçilerek eğitimlerine başlanmıştır. Bir seçim sürecinden geçtikten sonra, çok sayıda aday tespit edilip Olimpiyat gelişim programlarına dâhil edilmiştir.

Yetenek Aktarımı yaşları gereği o sporda değerlendirilen ancak aktarabilir becerilerini geliştirdikten sonra farklı branşlarda madalya potansiyeli olduğu düşünülen cimnastikçilere odaklanmıştır. Yetenek Aktarımı benzer şekilde, Pitch2Podium, genç sporcuların profesyonelleştikleri sporda kullanılan yetenek aktarımlarını hedef almaktadır. (profesyonel olmadığı takdirde futbol, bisiklet, hokey, atletizm, kano ve modern pentatlon) Girls4Gold programı, öncelikli sporlarda (bisiklet, kano, modern pentatlon, kürek, yelken ve rüzgâr sörfü) yetenekli kadın sporcuları tanımlamayı ve geliştirmeyi amaçlayan bir YTG stratejisidir. Programlar bir takım aşamalardan oluşmaktadır. Adayları belirlemek amacıyla çeşitli fizyolojik ve psikolojik testler içermektedir. Bu, üç ila altı ay arasında süren yoğun bir Yetenek Onaylama Eğitim Programı adaylar hakkında spesifik değerlendirme gerektirmektedir (UK Sport, 2008). Bu program, Sovyetler Birliği ve Doğu Almanya’da geliştirilen üç aşamalı yaklaşımla paralellik göstermektedir. Program yetenekli genç sporcuların seçkin spor ve rekabete açık bir yol kazanmalarını sağlayarak uluslararası rekabette başarı elde etmeyi amaçlamaktadır (DfES / DCMS, 2003: 1).

Bu tür stratejilerin uygulanmaya konulmasının en büyük sebebi İngiltere'de uygulanan 'piramit yapısına' dayanan geniş katılım tabanına sahip bir yapının daha çok elit atlet çıkarmaktaki başarısızlığı olmuştur. 2000 yılında başlayan herkes için spor yaklaşımıyla oluşturulan projenin ardından, spor bilimcilerin ülkedeki sporun yapısı ve organizasyonu hakkında yorum yapmasının istendiği bir danışmanlık belgesi hazırladı. Projede bir 'performans danışmanı' olan David Whitaker (Sport England, 2000), "Geniş bir taban mükemmelliği garanti etmez ve katılımın az olması mükemmelliği engellemez. Cevap sayılar değil, yollardır." demiştir.

Baker ve diğerleri (2003), branşta uzman antrenörlere erişim sağlamanın avantajları olduğunu belirtmişlerdir. Birleşik Krallık 'ta yakın zamana kadar elit düzeyde antrenör yetiştirme konusuna odaklanılmamıştır. Uzman antrenör ihmalinin kökleri amatör bir ahlâkî bağlılıkla devam eden spor bilincinden kaynaklandığı varsayılmaktadır (McDonald, 2005). Ulusal Antrenörlük Vakfı, 1983 yılında Spor Konseyi'nin bir alt komitesi olarak İngiltere'de kurulmuştur. Vakıf, İngiltere genelinde kapsamlı bir antrenör eğitim programı oluşturmak üzere kurulmuştur (Green ve Houlihan, 2005).

Doğu Almanya'daki üç aşamalı YTG sisteminden elde edilen başarı nedeniyle bu sistem dünya çapında uygulanan sistematik yetenek seçimi süreçlerinin öncüsü niteliğinde olmaktadır (Abbott ve Collins, 2002: 158). Devletlerarası rekabet bu konudaki gelişmelerin devamında önemli bir rol oynamaktaydı. ESS'nin gelişimi devlet tarafından finanse edilen ve sistematik atıştırmalardan oluşan bilimsel yöntemler içermekteydi. Uluslararası alandaki rekabette başarılı olmanın bir gerekliliği olarak 'erken yaşta sistematik bir eğitime başlamayı ve mevcut branş üzerine uzmanlaşması öne sürülmekteydi (Beamish ve Ritchie, 2006: 27).

Yeteneği tanımlamaya yönelik bilimsel yaklaşımlar neredeyse tüm ulusal ESS sistemlerinin temel özelliği haline gelmiştir. Martindale ve diğerlerine göre (2007) yetenekli sporcuları üst seviyeye çıkarabilen YTG sistemleri, modern çağda sürekli artan profesyonellik ve dünya standartlarında performans için oldukça önemlidir. Çoğu spor bilimcisi, uluslararası spor yarışmalarında sürdürülebilir başarı için etkili bir YTG sisteminin şart olduğu konusunda hemfikir olmaktadır (Abbott ve Collins, 2002). Buna rağmen bazı bilim insanları YTG'nin ardındaki fikirlerin Sovyetler Birliği'nden geldiğini ve uygulanan yetenek tanımlama yöntemlerinden bazılarının ilkel testler içerdiğini

savunmuştur (Riordan, 1986:228). Yetenek belirleme stratejilerini belirleyen yaklaşımların teorik temelleri konusunda netlik olmadığı düşünülmektedir. Abbott ve Collins (2002), yetenek tanımlamaları çerçevesinde kabul edilen tipik prosedürleri gözden geçirmelerinde, nesnel ve sistematik olmasına rağmen, geleneksel yaklaşımının yetenek taramasını destekleyen teorik ilkelerin belirsiz kaldığını belirtmektedir. Yetenek tespiti, sadece boy / kilo / üst beden temelinde çocukları seçmek için yeterli olmamaktadır.

Erken yaşta yapılan seçimler kuvvet, el-göz koordinasyonu, ergenlikle birlikte gelen değişiklikleri ve geç gelişen özellikler olduğu için yetenek seçiminde dikkate alınmamaktadır. Birçok akademisyen erken yaşta yapılan fizyolojik faktörlere dayalı yetenek tahminlerinin çok dikkatli olması gerektiğini savunmuştur (Abbott ve Collins, 2002; Bompa, 1994). Sonuç olarak, yetenek tespiti ve erken gelişim süreçlerinin karmaşık olduğu bununla birlikte net teorik temelli bilgi bulunmadığı tartışılmaktadır (Falk ve diğerleri, 2004: 354).

Yetenekli sporcuların gelişimi büyük ölçüde bilimsel destek gerektirmektedir. Bu desteğin geliştirilmesinin yolu, tesislerin, antrenörlerin, bilimsel desteğin sağlandığı ve koordine edildiği ulusal merkezler olmaktadır. ESS'nin diğer temel özelliklerinde olduğu gibi, Doğu Blok ülkelerinde elit spor merkezleri kurulmuştur (Green ve Houlihan, 2005: 175). ESS'nin yürürlükte olduğu pek çok batı ülkesinde, tesisler ve sporcular için fonların kurulduğunu bunun yanında antrenörlük, spor bilimleri ve tıbbın destekleyici hizmetler için fon sağladığı görülmüştür. Ayrıca, spor bilimine katılımın ilk aşamalarında sporcudan ziyade ekipmana odaklandığını, çünkü öncelikle ekipman ve giyim tasarımının, beslenme, antrenman düzeni ve psikolojik hazırlık gibi hususlardan daha çok fayda sağladığını savunmaktadırlar (Houlihan ve Green, 2008: 8).

2.7. Türkiye'deki Kalkınma Planlarında Spor

Türkiye'de plan ve program oluşumunda ilk girişimler 1961 Anayasası ile gerçekleşmiştir. Kalkınma planlarında spora dair ilk girişimler ikinci beş yıllık kalkınma planında yapılmıştır (Kalkınma Planları,2019).

2.7.1. İkinci beş yıllık kalkınma planı (1968-1972)

Spor ilk defa planlamaya girmiştir. Sıhhatli ve sağlam bir kuşak yetiştirilmesini hedefleyen planda gençlerin izleyici durumundan aktif spor katılımlarını sağlamayı amaçlamıştır. Okul ve toplumsal spora öncelik verilmiştir.

2.7.2. Üçüncü beş yıllık kalkınma planı (1973-1977)

Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından spor elemanların etkili olabilmesi adına eğitimler düzenlenmiştir. Spor aletlerinin belli bir standartta olması hedeflenmiştir. Dengesiz spor yatırımları Gençlik ve Spor Bakanlığı ile Türk Standartları Enstitüsünce denetlenmesi amaçlanmıştır. Spor tesislerinin yaralanacağı kişilerin öncelikle halk, amatör sporcular ve öğrenciler olması belirlenmesi ön görülmüştür. Uluslararası spor etkinlikleri için çalışmalara başlanması uygun görülmüştür.

2.7.3. Dördüncü beş yıllık kalkınma planı (1979-1983)

Hükümet sosyal güvenlik konularına öncelik vermiştir. Amatör spor kulüplerinin profesyonel etkinliklerde bulunan branşlarının şirketleştirilmesinin önü açılmıştır.

2.7.4. Beşinci beş yıllık kalkınma planı (1985-1989)

Amatör spor, beden eğitimi ve spor öncelikli olmuştur. Geleneksel spor dallarında uluslararası etkinliklerde başarı sağlanmasına önem verilmiş, özellikle güreş sporunun gelişimine planda yer verilmiştir. Sporun yayılabilmesi adına tesisler, belediye ve özel idare yardımıyla desteklenmesi amaçlanmıştır. Planda kitle sporuna ağırlık verilmiştir. Bunun için beden eğitimi spor mezunlarının ve her dalda antrenör gelişimi büyük önem arz edecektir.

2.7.5. Altıncı beş yıllık kalkınma planı (1990-1994)

Beden ve ruh sağlığının önemi, sağlıklı bir nesil için sporun hayata dâhil edilmesi amaçlanmıştır. Kitlenin izleyicilikten aktif spora geçişini sağlamak ve amatör sporda uluslararası alanda başarılı sporcu yetiştirilmesi önem kazanmıştır. Spor alanında sağlık, bilim ve teknoloji alanlarındaki gelişmelerin takibinin sağlanması ve uygulanması için

girişimlerde bulunulacaktır. Şehir planlamasında yeşil alan, spor tesisleri ve oyun alanlarına yer verilecektir.

2.7.6. Yedinci beş yıllık kalkınma planı (1996-2000)

Toplum sağlığını gözetmenin yanında önemin ve yatırımların tek bir branş yerine olimpik sporların tamamına yayılması amaçlanmıştır. Devletin alandaki yetkinliği azalarak özel kuruluşların etkisinin artması planlanmıştır.

2.7.7. Sekizinci beş yıllık kalkınma planı (2001-2005)

Beden eğitimi ve spor halkın rahatlıkla ulaşabileceği bir hizmet alt yapısına sahip olması esastır. Toplumun fiziksel ve ruhsal olarak sağlıklı olması ve tüm kesimlerine spor yapma alışkanlığını kazandırmak hedeflenmiştir. Spor dallarının ülkenin tamamında yayılımı, sporcu ve spor elemanlarının eğitimi, istihdam başlıkları ön plandadır. Tesisler, etkinlikler ve hizmet içi eğitimlerin bağımsız kulüpler ve federasyonlar tarafından finansının sağlanması bu oluşumların kamu tarafından denetlenmesi ve yönlendirilmesinin uygunluğu saptanmıştır.

2.7.8. Dokuzuncu beş yıllık kalkınma planı (2007-2013)

Dönemdeki planlamada sporla ilgili bir hükme yer verilmemiştir.

2.7.9. Onuncu beş yıllık kalkınma planı (2014-2018)

2007 yılından 2012 yılına kadar olan kısımda spor kulübü sayılarında %36'lık bir artış görülmüştür. Avrupa Birliği ülkeleriyle kıyaslandığında kulüp başına düşen sporcu sayısına oranla ülkemizde düşük sayıda spor kulübü bulunduğu tespit edilmiştir. Türkiye'de yaklaşık 25 milyon kişinin spor yapma potansiyeli varsayılmaktadır. Bu durum göz önüne alındığında lisanslı sporcu sayımızın yeterli olmadığı görülmektedir. Antrenör sayılarımızda yıllara oranla (2007-2012) %265'lik büyük bir artış göstermiştir. Onuncu Plan Dönemi Hedefleri, Toplumda huzur ve dayanışma bağlarına önem verilmesi ve tüm kesimler tarafından sporun benimsenmesi olarak belirlenmiştir.

2.7.10. On birinci beş yıllık kalkınma planı (2019- 2023)

Sporun bir yaşam alışkanlığı haline geldiği, talep eden herkesin spor faaliyetlerine eriştiği, uluslararası şampiyonalarda başarı elde eden, prestijli spor organizasyonlarına ev sahipliği yapan ve böylelikle sporun her dalında dünya çapında rekabet edebilen bir seviyeye ulaşmak temel amaçtır (Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2016).

2.8. Türkiye'deki Spor Projeleri

Gençlik ve Spor Genel Müdürlü'ğü tarafından uygulamaya konulan Sporcu Eğitim merkezlerinin amacı spor dallarına göre spora başlama yaşında bulunan çocukların eğitim ve öğretimlerini aksatmadan üst düzey sporcu olarak yetişmelerini sağlamak olarak belirtilmiştir (İmamoğlu, Dilek ve Türkmen, 2017).

Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından yürütülen bir diğer proje ise Türkiye Olimpiyat Hazılık Merkezleri (TOHM) olmaktadır. Projenin amacı yetenekli ve başarılı sporcuların elit düzeyde yetiştirilmesidir. Proje aşamaları;

İlkokul ve öncesi çocukların yetenek taraması sonucu Ulusal Yetenek Havuzu oluşturulması,

17 yaş altı sporcuların yetenekli ve başarı sporcuların tespit edilmesi, seçilen sporcuların yatılı veya gündüzlü statüde merkezlere yetleştirilmesi,

Olimpiyat Hazırlık Merkezlerinde uluslararası başarı elde eden sporcuların,

Olimpik Kamp Merkezlerine alınması, sporculara uluslararası müsabaka deneyimi kazandırılması ve Elit Sporcu Merkezlerine alınmaları için gerekli donanımın sağlanması olarak sıralanmaktadır (Türkiye Cumhuriyeti Gençlik ve Spor Bakanlığı, 2013).

2.9. Sporu Bırakma İle İlgili Yapılmış Çalışmalar

Zelichenok'un (2005) yaptığı çalışmada Dünya Gençler Atletizm Şampiyonası sonuçlarının analizinde Dünya Gençler Şampiyonalarında final yarışan sporcuların ve

madalya sahiplerinin yaklaşık üçte ikisinin üst düzeyde ciddi bir başarıya ulaşmadığı sonucu çıkmıştır.

Boccia ve diğerleri (2017), 1994'ten 2014'e kadar İtalyan atletlerin performanslarını, 12 yaşından itibaren ulusal bir veri tabanından elde edilen kayıtlara dayanarak kariyer sonlandırmasına kadar incelemiştir. Araştırmanın sonucunda üst düzey yetişkin sporcuların sadece %10-25'i 16 yaşında en üst düzeydeydi. 16 yaş altı kategorisinde başarı gösteren atletlerin %60'ı ise büyükler kategorisinde aynı düzeyde performans gösteremedi. Kadın yüksek atlama diğer branşların aksine bu oranlara bağlı kalmayarak 16 yaş altı kategorisinde başarılı olan atletlerin büyük bir kısmı performanslarını devam ettirerek üst kategorilerde de başarılı olmayı sürdürdükleri görülmüştür.

Heydari, Duffy, Badami ve Baluch 'un (2014) İranlı genç patencilerin sporu bırakma nedenlerini araştırdığı çalışmada ortalama yaşları 17 olup sporu son iki yıl içinde bırakmış olan 112 patenciye anket uygulanmıştır. Sporculara eğitim faktörleri ve olanakları, yönetici faktörler ve takım, eğitim ve iş yükümlülükleri, motivasyonel yönler, sosyal-kültürel çevre, diğer sporların seçimi olmak üzere yedi faktörden oluşan 56 maddeli bir anket uygulanmıştır. Araştırmanın sonucunda bırakmaya etken faktörün ekonomik olduğu ortaya çıkmıştır. Daha genç katılımcılarda ise sonuçlar yönetici ve ekibi seçeneğinin sporu bırakmada daha büyük rol oynadığını ortaya koymuştur.

Enoksen 'in (2011) gelecek vadeden Norveçli atletlerin sporu bırakma oranları ve sebeplerini araştırdığı çalışmada 202 erkek ve 98 kadın sporcunun katılımı olmuştur. Anketler 1975, 1985 ve 1989 yıllarında uygulanmış, derinlemesine görüşmeler ise 1989 ve 2000 yıllarında gerçekleşmiştir. Bırakma oranlarının en yüksek olduğu yaş 17 iken, cinsiyet olarak incelendiğinde kadınların erkeklere göre daha yüksek bırakma oranına sahip olduğu görülmüştür. Anket sonuçları bırakma nedenlerinin yoğun olarak sakatlanma, performansta durgunluk ve motivasyon eksikliği olduğunu çıkarmıştır.

Pekel ve Aydos (2014) çalışmalarında Türkiye'de atletizm branşıyla uğraşan 2003-2013 yılları arasında lisanlı olarak yarışmalara katılmış ve derece almış sporcuları incelemiştir. Sporcuların uluslararası şampiyonalarda, müsabakalarda ve Türkiye şampiyonalarında elde ettikleri dereceler göz önünde bulundurularak 16 yaş altı, yıldızlar, gençler ve büyükler kategorilerindeki başarılar ve başarıyı ileri yaşlara taşıma durumları saptanmıştır. 2003-

2005 yılları arasında dereceye girmiş olan 760 bayan ve erkek sporcudan 88 sporcu (%11.6) kürsüye çıkarak performansını devam ettirmiştir. Yıldızlar kategorisindeki 88 sporcudan 59 sporcu (%7,8) gençler kategorisinde kürsüye çıkabilmişken büyükler kategorisinde bu rakam yalnızca 10 (%1,4) ile sınırlı kalmıştır. Çalışmanın bir diğer dikkat çekiçi yanı ise bu guruptan hiçbir sporcu 2012 Londro Olimpiyat Oyunlarına katılma başarısı göstrememiştir.

Schumacher ve diğerleri (2006) Elit bisikletçilerin başarı düzeylerini yarışma sonuçlarına göre prospektif ve retrospektif analizi üzerine yaptıkları çalışmada 1980'den 2004'e kadar genç ve elit (>18) bisikletçilerin resmi sonuçları analiz edilmiştir. Toplamda 27. 454 sonuç 108 ülkeden 8004 sporcunun takibi ile elde edilmiştir. Elit atletlerin %29,4'ü Dünya Şampiyonasına katılabiliyorken, büyük genç sporcuların % 34'ü Dünya Şampiyonasına katılabilmişlerdir. Kariyerlerine devam etme sürelerinde ise anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Barreiros ve diğerleri (2014) milli takımda yarışan atletlerin ilerlemelerini analiz ettikleri çalışmalarında 1974 ve 1981 arasında doğmuş, 1988 ve 2008 yılları arasında milli takımlarında yarışmış olan 395 sporcuyu (futbol, voleybol, yüzme ve judo) kapsamaktaydı. Sonuçlar, uluslararası sporcuların sadece üçte birinin elit düzeyde devam ettiklerini göstermiştir.

Durandt ve diğerleri (2011), Güney Afrika'da 13'ün altında 'Craven Week Rugby' turnuvasında ulusal düzeyde yarışan oyuncuların çoğunluğunun (% 76) sonraki yıllarda U18 turnuvasında rekabet etmediğini tespit etmiştir.

Pekel (2003), Türkiye Atletizm Liglerinde yarışmış olan erkek ve kadın sporcuların sporu bırakma nedenlerini ortaya koyduğu çalışmasına 1. ve 2. Ligte yarışan 216 sporcu katılmıştır. Uygulann anket sonucunda atletlerin sonucunda sporcuların sporu bırakma sebeplerindeki en büyük sebebin sakatlıklar, maddi imkansızlıklar ve tesis-malzeme yetersizliği olduğu sonucuna varılmıştır.

Hollings ve Hume (2010) tarafından yapılan çalışmada, 1986-2008 yılları arasında Dünya Gençler Şampiyonasına yarışmış olan Yeni Zelandalı sporcuların % 74'ünün, Avustralyalı sporcuların %71'inin ülkelerini elit düzeyde temsil etme konusunda ilerleme

kaydetmedikleri sonucu çıkmıştır. Dünya Gençler Şampiyonalarında finallerde yarışamayı başaran ve madalya kazanan Yeni Zelandalı sporcuların %68'i ve Avustralya sporcularının %50'sinin de elit sporcu kariyerlerine devam edemedikleri görülmüştür. Çalışmada Dünya Şampiyonalrında finalist ve madalya sahibi olan sporcuların ilerleyen yıllarda kariyerlerin elit sporcu olarak devam etme ihtimalleri daha yüksek olduğu sonucu çıkmıştır.

Julin (1995)'in yaptığı çalışmada 1989 Avrupa Gençler Şampiyonasında madalya kazanmış olan 98 atlet incelenmiştir. Atletlerin 7 tanesi 1994 'te yapılmış olan Avrupa Büyükler Şampiyonasında madalya sahibi olurken, 16'sı Avrupa Büyükler Şampiyonasında yarışmaya hak kazanmış ancak finallerde yarışamayanlardan oluşmaktaydı. 68 atlet ise Avrupa Büyükler Şampiyonasında yarışamayan atletlerden oluşmaktaydı. Çalışmanın ikinci başmağında ise 1994 Avrupa Büyükler Şampiyonasında altın madalya kazanmış olan 36 atletin Avrupa ve Dünya Gençler Şampiyonalarındaki başarı durumları incelenmiştir. Sporcuların %66'sı Dünya ve Avrupa Şampiyonalarında yarışmışken %38'i Avrupa ve Dünya Gençler Şampiyonalarında madalya sahibi olmuşlardır.

Otte (2002)'nin yapmış olduğu çalışmada 1986-1996 yılları arasında Dünya Gençler Şampiyonasında yarışmış 853 finalist erkek sporcuyu incelemiştir. Sporcuların yalnızca %26'sı Dünya Büyükler Şampiyonaları ve Olimpiyat Oyunlarında başarıya ulaşmıştır.

Zelichenok (2005) yaptığı çalışmada 1986 -2000 yılları arasında yarışmış olan atletlerin büyükler kategorisindeki başarılarını incelemiştir. Dünya Gençler Şampiyonlarında madalya kazanmış olan atletlerin %60-70'i Büyükler kategorisinde başarılı olamamıştır.

Scholz (2006)'da atma branşlarında 1991- 2002 yılları arasında yapılmış olan Dünya Büyükler Şampiyonalarında ve Olimpiyatlarda madalya almış sporcuların 1991-2003 yılları arasında yapılmış olan Dünya Gençler Şampiyonalarındaki takiplerini gerçekleştirmiştir. Sonuç 8 erkek, 10 kadın sporcu olmak üzere madalya sahibi 18 sporcunun geçmiş yıllarda Dünya Gençler Şampiyonasına katıldığı görülmüştür. Çalışmanın prospektif olan kısmında çıkan sonuç ise 4'ü erkek, 3'ü kadın olmak üzere 7 Dünya Gençler Şampiyonasında madalya kazanmış atletin ilerleyen yıllarda Olimpiyat ya da Dünya Şampiyonu olduğu görülmüştür.

Grund ve Ritzdorf (2006) yaptıkları prospektif çalışmada 1999 yılında finalist olan 266 atletin 2006 yılına kadar olan gelişimlerini incelemiştir. Atletlerin %90'ı yıl içindeki gelişmelerini sürdürmüştür. %88' yıl içindeki dünya sıralamalarda ilk 100 atlet içinde yer almıştır. Yalnızca %21'i Dünya Şampiyonaları ve 2000-2004 yılları arasında yapılmış olan Olimpiyatlarda finalist olarak yarışabilmiştir.

3. GEREÇ VE YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Türü

Araştırma prospektif türde bir modelle yürütülmüştür. Prospektif çalışmalar araştırılan konunun takibinin belli bir noktadan ileriye doğru yapılıdığı çalışmalardır. Çalışmada 1999-2013 yılları arasında yapılmış olan Dünya Yıldızlar Şampiyonalarında finalist olan 2829 sporcunun gelecek yıllardaki Dünya Gençler Şampiyonalarında, Dünya Büyükler Şampiyonalarında ve Olimpiyatlarda finalist olma durumları incelenmiştir. Sporcuların ileriye dönük başarı durumları incelenirken istenen ölçüt her kategori için final yarışmış olmalarıdır. Çalışmaya katılan 1999-2013 yılları arasında Dünya yıldızlar şampiyonalarında final yarışmış olan atletler elit yıldız atlet olarak, Dünya gençler şampiyonalarında final yarışmış olan atletler genç atlet olarak, Dünya büyükler şampiyonalarında final yarışmış atletler büyük atlet olarak ve Olimpiyatlarda final yarışmış olan atletler Olimpik atlet olarak tanımlanmıştır.

3.2. Verileri Toplama Araçları

Veriler World Athletics 'in veri tabanından sağlanmıştır. Şampiyonalara katılım World Athletics tarafından belirlenen baraj dereceleri ile gerçekleşmektedir. Yarışmalar seçmeler ve finallerden oluşmaktadır. Finalist olmak için sporcuların tüm branşlar için belirlenen seçme barajlarını geçmeleri gerekmektedir. Finale kalma barajları da şampiyonaya katılım barajları gibi World Athletics tarafından belirlenmektedir. Finalist olma durumu iki şekilde olmaktadır;

'Q' ile ifade edilen finale kalmak için belirlenen dereceyi ifade etmektedir. Atma ve atlama branşları için ilk 12 sporcu, kısa mesafe koşuları için ilk 8 sporcu, orta mesafe ve uzun mesafe koşuları için 20 sporcu ve daha alt sayıdaki sporcu sayısı finalist olarak yarışabilmektedir. İkinci belirleme için 'q' ile ifade edilen seçme işlemi gerçekleşmektedir. q, şampiyonada belirlenmiş olan 'Q' derecelerine ulaşan sporcuların yukarıda belirtilen finalde yarışacak olan sporcu sayılarına ulaşamaması sonucunda gerçekleşir. Q derecesini gerçekleştiren sporcuların ardından en iyi dereceyi yapmış olan sporcular q ile finalde yarışmaya hak kazanmaktadır. Şampiyona seçmelerinde belirlenen

sayıdan fazla Q baraj derecesini geçen sporcu olduğu takdirde Q baraj derecesini geçen her sporcu finalist olma hakkı kazanmaktadır.

Q: Pist yarışlarında seri sıralaması ile bir üst tura çıkma ve alan yarışlarında standart olarak teknik delege tarafından daha önce belirlenen dereceyi başararak finale kalma durumunu,

q: Pist yarışlarında en iyi zaman ile bir üst tura çıkma ve alan yarışlarında standardı geçememiş olmasına rağmen ilk 12 sporcu arasında yer alabilmeyi ifade etmektedir.

İncelenen yıllarda Yıldızlar kategorisi başta olmak üzere seçme olmadan final yarışılan yarışlardaki sıralamalar kabul edilmiştir.

3.2.1. Yaş kategorilerinin belirlenmesi

Yıldızlar, 18 yaş Altı (U18) Erkekler ve Kızlar: Yarışma yılının 31 Aralık tarihinde 16 ya da 17 yaşında olan her sporcu,

Gençler, 20 Yaş Altı (U20) Erkekler ve Kadınlar: Yarışma yılının 31Aralık tarihinde 18 ya da 19 yaşında olan her sporcu,

Büyük Erkekler ve Kadınlar: Yarışma yılı U20 ve daha büyük yaş gurubunu kapsamaktadır.

Çalışma içinde incelenen yarışmalar

Yıldızlar için,

1999 1. IAAF Dünya Yıldızlar Şampiyonası
2001 2. IAAF/ Westel Dünya Yıldızlar Şampiyonası
2003 3. IAAF Dünya Yıldızlar Şampiyonası
2005 4. IAAF Dünya Yıldızlar Şampiyonası
2007 5. IAAF Dünya Yıldızlar Şampiyonası
2009 6. IAAF Dünya Yıldızlar Şampiyonası
2011 7. IAAF Dünya Yıldızlar Şampiyonası
2013 8. IAAF Dünya Yıldızlar Şampiyonası

Gençler için,

2000 IAAF/Coca Cola Dünya Gençler Şampiyonası
2002 IAAF/Coca Cola Dünya Gençler Şampiyonası
2004 10. IAAF Dünya Gençler Şampiyonası
2006 11. IAAF Dünya Gençler Şampiyonası
2008 12. IAAF Dünya Gençler Şampiyonası
2010 13. IAAF Dünya Gençler Şampiyonası
2012 14. IAAF Dünya Gençler Şampiyonası
2014 IAAF Dünya Gençler Şampiyonası
2016 IAAF Dünya U20 Şampiyonası

Büyükler için,

2005 10. IAAF Dünya Atletizm Şampiyonası
2007 11. IAAF Dünya Atletizm Şampiyonası
2009 12. IAAF Dünya Atletizm Şampiyonası
2011 13. IAAF Dünya Atletizm Şampiyonası
2013 14. IAAF Dünya Şampiyonası
2015 15. IAAF Dünya Şampiyonası
2017 IAAF Dünya Şampiyonası

Olimpiyatlar için,

2004 28. Olimpiyat Oyunları
2008 29. Olimpiyat Oyunları
2012 30. Olimpiyat Oyunları
2016 31. Olimpiyat Oyunları olmuştur.

Çalışmada yıldızlar, gençler ve büyükler kategorileri için incelenen branşlar;

- Kısa mesafeler için, 100 metre, 200 metre, 400 metre, 100 metre engelli,110 metre engelli 400 metre engelli,
- Orta mesafeler için, 800 metre, 1500 metre

- Uzun mesafeler için, 3000 metre, 5000 metre, 10000 metre, 3000 metre su engelli, 2000 metre su engelli
- Atlamalar için, Uzun atlama, Üç adım atlama, Yüksek atlama, Sırıkla yüksek atlama,
- Atmalar için, Gülle atma, Disk atma, Cirit atma, Çekiç atma olarak toplam yirmi bir branş olmuştur.
- Maraton, Yürüyüş, Dekatlon, Heptatlon ve Bayrak yarışmaları çalışmaya dâhil edilmemiştir.

3.2.2.Verilerin istatistiksel analizi

Çalışmaya ait bulguların istatistiksel analizinde Microsoft Excel programı kullanılmıştır. Guruplama yöntemiyle gerçekleşen çalışmamızda;

Sporcuların ad/soyadları, ülkeleri, branşları, yarıştıkları şampiyonalar ve yılları, kategorileri ve yarışlardaki sıralama verileri kullanılmıştır. Branşlar Atma, Atlama, Kısa mesafe, Uzun mesafe koşuları şeklinde guruplandırılmıştır. Şampiyonalarda ve Olimpiyatlarda final yarışmış ülkeler belirlenerek kıtalar şeklinde guruplandırılmıştır. Guruplar tablolaştırılarak değişkenlerin frekans ve yüzde hesaplamaları yapılmıştır.

4. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde elde edilen bulgular verilmiştir.

Çizelge 4.1. Elit yıldız atletlerin kategoriler arası geçiş durumları ve oranları

Kategori	Yıldızlar	Gençler	Büyükler	Olimpiyat	Genel Toplam
Sıklık	2829	716	130	80	2829
%	-	25,3	4,6	2,8	

Çizelge 4.1.'de Yıldız atletlerin kategorilere geçiş oranları verilmiştir. Yıldızlar kategorisinde 2829 atlet yarışmıştır. 2829 atletten Gençler kategorisine 716 atlet geçmiştir. 716 atletten 130'u Büyükler kategorisinde yarışmıştır. 130 atletten 80'i Olimpiyatlara kalmayı başarmıştır.

Yıldızlara katılan 2829 atletin %25'i Gençler kategorisine geçebilmiştir, %4,6'sı Büyükler kategorisinde yarışabilirken yalnızca %2,8'i Olimpiyatlarda yarışmıştır.

Çizelge 4.2. Elit yıldız atletlerin kategoriler arası geçiş durumunda cinsiyete göre dağılımları

	Elit Yıldız Atlet		Genç Atlet		Büyük Atlet		Olimpik Atlet	
Cinsiyet	Sıklık	%	Sıklık	%	Sıklık	%	Sıklık	%
Erkek	1439	50,9	325	45,4	54	41,5	29	36,3
Kadın	1390	49,1	391	54,6	76	58,5	51	63,8
Toplam	2829	100,0	716	100,0	130	100,0	80	100,0

Çizelge 4.2'de Elit yıldız atletlerden başlayarak, Genç atletlerin, Büyük atletlerin ve Olimpik atletlerin cinsiyete göre dağılımı görülmektedir. Yıldızlara katılım toplamda 2829 sporcu ile sağlanmıştır. 2829 sporcunun 1439'unu (%50,9) erkek sporcular 1390'ını (49,1) kadın sporcular oluşturmaktadır. Gençler kategorisi incelendiğinde ise toplam 716 sporcunun 325'ini (45,4) erkek, 391'ini (%54,6) kadın sporcular oluşturmaktadır. Büyükler kategorisinde 54 (%41,5) erkek, 76 (%58,5) kadın atletle toplama 130 atlet bulunmaktadır. 2829 sporcudan Olimpiyatlara kalan atlet sayısı 80'dir. Olimpiyata katılan 80 atletin 29'unu (%36,3) erkek sporcular oluştururken 51'ini (63,8) kadın sporcular oluşturmuştur. Yıldızlara katılımda kadınlardan daha fazla olan erkek sporcu sayısının Olimpiyata katılımda kadınların katılım oranının oldukça altında olduğu görülmüştür.

Çizelge 4.3. Kategorilere göre yarışma yılları

Kategoriler	Yıllar							
Yıldızlar	1999	2001	2003	2005	2007	2009	2011	2013
Gençler	2000	2002	2004	2006	2008	2010	2012	2014
	2002	2004	2006	2008	2010	2012	2014	2016
Büyükler	2005	2007	2009	2011	2013	2015	2017	2017
	2007	2009	2011	2013	2015	2017		
	2009	2011	2013	2015	2017			
	2011	2013	2015	2017				
Olimpiyatlar	2004	2008	2008	2012	2012	2016	2016	2016
	2008	2012	2012	2016	2016			
	2012	2016	2016					
	2016							

Çizelge 4.3'te 1999 Dünya Yıldızlar Şampiyonasında final yarışmış olan Yıldız atletler Dünya Gençler Şampiyonalarında, Dünya Büyükler Şampiyonalarında ve Olimpiyatlarda final yarışma durumları toplam 10 yarış içinde incelenmiştir.

Bunlar; 2000 ve 2002 de yapılmış olan Dünya Gençler Şampiyonaları, 2005, 2007, 2009 ve 2011 yıllarında yapılmış olan Dünya Büyükler Şampiyonaları, 2004, 2008, 2012 ve 2016 yıllarında yapılmış olan Olimpiyatlar Oyunlarındaki final yarışan sporcuların takibiyle gerçekleşmiştir.

2001 Dünya Yıldızlar Şampiyonasında final yarışmış olan Yıldız atletler Dünya Gençler Şampiyonalarında, Dünya Büyükler Şampiyonalarında ve Olimpiyatlarda final yarışma durumları toplam 9 yarış içinde incelenmiştir.

Bunlar; 2002 ve 2004 de yapılmış olan Dünya Gençler Şampiyonaları, 2007, 2009, 2011 ve 2013 yıllarında yapılmış olan Dünya Büyükler Şampiyonaları, 2008, 2012 ve 2016 yıllarında yapılmış olan Olimpiyatlar Oyunlarındaki final yarışan sporcuların takibiyle gerçekleşmiştir.

2003 Dünya Yıldızlar Şampiyonasında final yarışmış olan Yıldız atletler Dünya Gençler Şampiyonalarında, Dünya Büyükler Şampiyonalarında ve Olimpiyatlarda final yarışma durumları toplam 9 yarış içinde incelenmiştir.

Bunlar; 2004 ve 2006'da yapılmış olan Dünya Gençler Şampiyonaları, 2009, 2011, 2013 ve 2015 yıllarında yapılmış olan Dünya Büyükler Şampiyonaları, 2008, 2012 ve 2016 yıllarında yapılmış olan Olimpiyatlar Oyunlarındaki final yarışan sporcuların takibiyle gerçekleşmiştir.

2005 Dünya Yıldızlar Şampiyonasında final yarışmış olan Yıldız atletler Dünya Gençler Şampiyonalarında, Dünya Büyükler Şampiyonalarında ve Olimpiyatlarda final yarışma durumları toplam 8 yarış içinde incelenmiştir.

Bunlar; 2006 ve 2008 de yapılmış olan Dünya Gençler Şampiyonaları, 2011, 2013, 2015 ve 2017 yıllarında yapılmış olan Dünya Büyükler Şampiyonaları, 2012 ve 2016 yıllarında yapılmış olan Olimpiyatlar Oyunlarındaki final yarışan sporcuların takibiyle gerçekleşmiştir.

2007 Dünya Yıldızlar Şampiyonasında final yarışmış olan Yıldız atletler Dünya Gençler Şampiyonalarında, Dünya Büyükler Şampiyonalarında ve Olimpiyatlarda final yarışma durumları toplam 7 yarış içinde incelenmiştir.

Bunlar; 2008 ve 2010'da yapılmış olan Dünya Gençler Şampiyonaları, 2013, 2015 ve 2017 yıllarında yapılmış olan Dünya Büyükler Şampiyonaları, 2012 ve 2016 yıllarında yapılmış olan Olimpiyatlar Oyunlarındaki final yarışan sporcuların takibiyle gerçekleşmiştir.

2009 Dünya Yıldızlar Şampiyonasında final yarışmış olan Yıldız atletler Dünya Gençler Şampiyonalarında, Dünya Büyükler Şampiyonalarında ve Olimpiyatlarda final yarışma durumları toplam 5 yarış içinde incelenmiştir.

Bunlar; 2010 ve 2012'de yapılmış olan Dünya Gençler Şampiyonaları, 2015 ve 2017 yıllarında yapılmış olan Dünya Büyükler Şampiyonaları, 2016 yıllında yapılmış olan Olimpiyatlar Oyunlarındaki final yarışan sporcuların takibiyle gerçekleşmiştir.

2011 Dünya Yıldızlar Şampiyonasında final yarışmış olan Yıldız atletler Dünya Gençler Şampiyonalarında, Dünya Büyükler Şampiyonalarında ve Olimpiyatlarda final yarışma durumları toplam 4 yarış içinde incelenmiştir.

Bunlar; 2012 ve 2014'de yapılmış olan Dünya Gençler Şampiyonaları, 2017 yılında yapılmış olan Dünya Büyükler Şampiyonası, 2016 yıllında yapılmış olan Olimpiyatlar Oyunlarındaki final yarışan sporcuların takibiyle gerçekleşmiştir.

2013 Dünya Yıldızlar Şampiyonasında final yarışmış olan Yıldız atletler Dünya Gençler Şampiyonalarında, Dünya Büyükler Şampiyonalarında ve Olimpiyatlarda final yarışma durumları toplam 4 yarış içinde incelenmiştir.

Bunlar; 2014 ve 2016'de yapılmış olan Dünya Gençler Şampiyonaları, 2017 yılında yapılmış olan Dünya Büyükler Şampiyonası, 2016 yıllında yapılmış olan Olimpiyatlar Oyunlarındaki final yarışan sporcuların takibiyle gerçekleşmiştir.

Veriler incelendiğinde 1999 Yılında Yıldızlar Dünya Şampiyonalarında final yarışmış olan sporcular ilerleyen yıllarda 10 yarış içinde incelenirken, 2001 ve 2003 Yıldızlar Dünya Şampiyonalarında yarışan sporcular 9 yarış içinde incelenmiştir. 2005 Yıldızlar Dünya Şampiyonalarında yarışan sporcular 8 yarış içinde, 2007 Yıldızlar Dünya Şampiyonasında yarışan sporcular 7 yarış içinde, 2009 Yıldızlar Dünya Şampiyonalarında yarışan sporcular 5 yarış içinde ve son olarak 2011 ve 2013 Yıldızlar Dünya Şampiyonalarında yarışan sporcular 4 yarış içinde incelenmektedir. Bu durum özellikle 2009 yılı ve sonrasında incelemeye alınmış olan Yıldız sporcuların Dünya Büyükler Şampiyonaları ve Olimpiyatlarına katılma durumlarını etkilediğinden Olimpiyata kalan sporcu sayılarının oldukça az olmasıyla sonuçlanmaktadır. Gelecek yıllarda 1999 Yıldızlar Dünya Şampiyonasındaki atletlerin 10 yarış içinde incelenme durumu gibi 2009 ve sonrasında Yıldızlar Dünya Şampiyonasında yarışmış olan atletler için incelenecek spor organizasyonları eşitlendiği takdirde Olimpiyata kalan sporcu sayı artışında anlamlı bir değişim olabileceği düşünülmektedir.

Çizelge 4.4. Başlangıç yılına göre olimpiyatlara finalist olarak kalma sıklığı ve oranı

Yıl	Elit yıldız atlet	Olimpik atlet	Olimpiyata kalma %
1999	377	21	5,6
2001	341	11	3,2
2003	359	14	3,9
2005	331	11	3,3
2007	356	10	2,8
2009	357	6	1,7
2011	351	4	1,1
2013	357	3	0,8
Toplam	2829	80	2,8

Çizelge 4.4'te incelenmiş olan tüm Yıldızlar Şampiyonalarına katılmış olan atletlerin Olimpiyata kalma sıklıkları verilmiştir. 1999'da yapılmış olan Yıldızlar Şampiyonasında 377 finalist Yıldız sporcudan 21'i (%5,6) Olimpiyat Oyunlarında finalist olarak yarışmıştır. 2001 Yıldızlar Şampiyonasındaki 341 Yıldız atletten 11'i (%3,2) Olimpiyatlara katılmıştır. 2003 Yıldızlar Şampiyonasına katılan 359 Yıldız atletten 14'ü (3,9) 'u Olimpiyatlara finalist olarak kalmıştır. 2005 Dünya Yıldızlar Şampiyonasına katılan 331 Yıldız atletten 11'i (3,3) Olimpiyatlara finalist olarak kalmıştır. 2007 Dünya Yıldızlar Şampiyonasına katılan 356 Yıldız atletten 10'u (2,8) Olimpiyatlara finalist olarak katılmıştır. 2009 Dünya Yıldızlar Şampiyonasına katılan 357 Yıldız atletten 6'sı (1,7) Olimpiyatlara finalist olarak katılmıştır. 2011 Dünya Yıldızlar Şampiyonasına katılan 351 Yıldız atletten 4'ü (1,1) Olimpiyatlara finalist olarak katılmıştır. 2013 Dünya Yıldızlar Şampiyonasına katılan 357 Yıldız atletten 3'ü (% 0,8) 'i Olimpiyatlara finalist olarak katılmıştır. Katılım oranlarına bakıldığında sırasıyla 1999, 2003, 2005,2001, 2007,2009,2011 ve 2013 yıllarında yapılmış olan Yıldızlar Şampiyonaları Olimpiyata finalist olarak katılımda başarılı olmuştur.

Çizelge 4.5. Olimpiyatlarda finalist olan atletlerin branşlara göre dağılımı

Branşlar	Sıklık	%
Atlamalar	30	37,5
Atmalar	27	33,8
Kısa mesafe koşular	14	17,5
Uzun mesafe koşular	8	10,0
Orta mesafe koşular	1	1,3
Toplam	80	100,0

Çizelge 4.5'te Olimpiyata katılan atletlerin branşlara göre dağılımı verilmektedir. Olimpiyatlara kalan 80 atletin 30'u (%37,5) Atlama branşlarını yapan sporculardan oluşmakta ve en büyük yüzdeye sahip olmaktadır. Atlamaları 27 (33,8) atletle Atma branşlarını yapan sporcular takip etmektedir. Kısa mesafe koşucuları 14 (%17,5) atletle üçüncü sırayı almaktadır. 8 (%10) atletle Uzun mesafe koşucuları dördüncü sırada bulunmaktadır. Son sırayı 1 (%1,3) atletle Orta mesafe koşucuları almaktadır. Çizelge 4.5'te görüldüğü üzere Olimpiyatlara katılımda en başarılı branşlar Atlama branşları oluşturmaktadır.

Çizelge 4.6. Kıtalara göre elit yıldız atletlerin olimpiyatlarda finalist olma durumlarına göre dağılımı

	Elit Yıldız Atlet		Olimpik Atlet	
Kıta adı	Sıklık	%	Sıklık	%
Afrika	458	16,2	6	7,5
Amerika	550	19,4	19	23,8
Asya	416	14,7	6	7,5
Avrupa	1267	44,8	43	53,8
Avustralya / Okyanusya	138	4,9	6	7,5
Genel Toplam	2829	100,0	80	100,0

Çizelge 4.6.'da Yıldız atletlerin Dünya Yıldızlar Şampiyonalarına ve Olimpiyatlara katılım durumlarını kıtalara göre dağılımı görülmektedir. Yıldızlara katılım sayısı toplamda 2829 olmaktadır. Bu sporcuların 1267'ı Avrupa kıtasından, 550'si Amerika kıtasından, 458'i Afrika kıtasından, 416'sı Asya kıtasından ve 138'i Avusturalya/Okyanusya'dan kıtasından katılmaktadır.

2829 Yıldız sporcudan Olimpiyata kalabilen 80 sporcu bulunmaktadır. Bu 80 sporcunun 43'ü Avrupa kıtasından, 19'u Amerika kıtasından katılım sağlamıştır. Afrika, Asya ve Avusturalya/Okyanusya'dan katılan sporcu sayıları ise her kıta için 6 sporcu olarak belirlenmiştir.

Kıta dağılımları elit yıldız katılım sayılarına göre sıralandığında birinci sırada Avrupa kıtası, ikinci sırada Amerika, üçüncü sırada Afrika ve son olarak Avusturalya/Okyanusya yer almaktadır.

Olimpiyata katılan 80 atletin kıtalara göre dağılımında ise ilk sırada yine Avrupa ve ikinci sırada Amerika yer almaktadır. Afrika, Asya ve Avusturalya/Okyanusya ise üçüncülüğü paylaşmaktadır.

Afrikave Asya kıtasının başarısı yarı yarıya düşerken, Olimpiyata katılımda Amerika ve Avrupa kıtası yüzdesini arttırmıştır Kıtalar arasında Olimpiyat Oyunlarında yarışmada yüzdesini en çok arttıran kıta ise Avusturalya / Okyanusya olmuştur.

Çizelge 4.7. Elit yıldız atletlerin ülkelere ve olimpiyatlarda finalist olma durumlarına göre dağılımı

		Elit Yıldız Atlet			Olimpik Atlet			%	
Sıra	Ülke	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Elit Yıldız	Olimpik Atlet
1	Rusya	58	75	133	3	6	9	4,7 (3)	11,25 (1)
2	Almanya	63	98	161	1	6	7	5,7 (2)	8,75 (2)
3	ABD	95	120	215	2	4	6	7,6 (1)	7,5 (3)
4	Küba	19	30	49	4	1	5	1,7 (21)	6,25 (4)
5	Çek	22	18	40	2	2	4	1,4 (24)	5 (5)
6	Kenya	72	41	113	1	2	3	4 (4)	3,75 (6)
7	Avustralya	44	66	110	0	3	3	3,9 (5)	3,75 (7)
8	Etiyopya	39	37	76	2	1	3	2,7 (11)	3,75 (8)
9	Jamaika	30	43	73	1	2	3	2,6 (13)	3,75 (9)
10	Beyaz Rusya	17	25	42	0	3	3	1,5 (23)	3,75 (10)
11	Yeni Zelanda	9	16	25	1	2	3	0,9 (32)	3,75 (11)
12	Birleşik Krallık	49	53	102	1	1	2	3,6 (8)	2,5 (12)
13	Polonya	47	38	85	2	0	2	3 (9)	2,5 (13)
14	Yunanistan	40	20	60	1	1	2	2,1 (14)	2,5 (14)
15	Hırvatistan	11	21	32	0	2	2	1,1 (29)	2,5 (15)
16	Türkiye	10	16	26	1	1	2	0,9 (30)	2,5 (16)
17	Litvanya	6	5	11	1	1	2	0,4 (51)	2,5 (17)
18	Çin	34	49	83	0	1	1	2,9 (10)	1,25 (18)
19	Ukrayna	31	45	76	0	1	1	2,7 (12)	1,25 (19)
20	Kanada	32	27	59	0	1	1	2,1 (16)	1,25 (20)
21	İtalya	31	24	55	0	1	1	1,9 (18)	1,25 (21)
22	Romanya	13	42	55	1	0	1	1,9 (19)	1,25 (22)
23	Finlandiya	28	23	51	1	0	1	1,8 (20)	1,25 (23)
24	Fransa	27	21	48	1	0	1	1,7 (22)	1,25 (24)
25	Kazakistan	9	8	17	0	1	1	0,6 (37)	1,25 (25)
26	Slovakya	4	10	14	0	1	1	0,5 (42)	1,25 (26)
27	Belçika	4	8	12	1	0	1	0,4 (48)	1,25 (27)
28	Bahamalar	8	3	11	0	1	1	0,4 (52)	1,25 (28)
29	Şili	8	2	10	0	1	1	0,4 (56)	1,25 (29)
30	Özbekistan	4	5	9	0	1	1	0,3 (58)	1,25 (30)
31	Sırbistan		8	8		1	1	0,3 (61)	1,25 (31)
32	Portekiz	3	4	7	0	1	1	0,2 (64)	1,25 (32)
33	Moldova		5	5		1	1	0,2 (69)	1,25 (33)
34	Azerbaycan	3		3	1		1	0,1 (75)	1,25 (34)
35	Grenada	2		2	1		1	0,1 (84)	1,25 (35)
36	Saint Lucia		1	1		1	1	0 (100)	1,25 (36)

*Çizelge 4.7. ‘de parantez içleri sıralamayı belirtmektedir.

Çizelge 4.7.' de Olimpiyata kalmayı başaran 80 atletin adlarına yarıştığı ülkelerin sıralamaları görülmektedir. Olimpiyata kalmayı başaran 36 ülkeden Yıldızlar kategorisinde katılıma bakıldığında 133 (%4,7) sporcuyla üçüncü sırada bulunan Rusya Olimpiyatlara katılım sayısına bakıldığında 9 (%11,25) ile ilk sırada yer almaktadır.

Almanya Yıldızlarda 161 (%5,7) sporcuyla 2. Sıradayken Olimpiyata katılımda 7 (8,75) sporcuyla sıralamasını koruduğu görülmektedir.

Amerika Birleşik Devletleri Yıldızlar kategorisindeki katılımda 215 (%7,6) sporcuyla şampiyonluğu elinde bulundururken atletlerin Olimpiyata katılım sürecinde 6 (% 7,5) sporcu ile sıralamada gerileyerek üçüncü sırayı almıştır.

Olimpiyata katılımda toplam 5 (%6,25) sporcu ile dördüncü sırada yer alan Küba ve toplam 4 (%5) sporcu ile beşinci sırada yer alan Çek Cumhuriyeti Yıldızlar kategorisinde alt sıralarda (Küba 49 (%1,7) sporcu ile yirmi birinci / Çek Cumhuriyeti 40 (1,4) sporcu ile yirmi dördüncü) olmasına rağmen Olimpiyat katılımında bu sıralamayı yukarı çekmeyi başarmıştır.

Kenya Yıldızlara katılım oranında 113 (%4) sporcu ile dördüncü sırada bulunurken istikrarını koruyarak Olimpiyatlarda yalnızca iki sıralama gerileyerek ve 3 (%3,75) sporcu ile altıncı sırada yerini almaktadır.

Avusturalya 110 (%3,9) sporcuyla Yıldızlarda katılım sayısına bakıldığında beşinci sırada yer alırken Olimpiyatlarda sporcu sayısı 3 (%3,75)'e düşerek genel sıralamada yedinci olarak yerini almaktadır.

Etiyopya Yıldızlar kategorisinde 76 (%2,7) sporcuyla katılımı sağlarken on birinci sırada yer almış, Olimpiyata katılımda 3 (%3,75) sporcuyla sekizinci sıraya yükselmiştir.

Jamaika'da tıpkı Etiyopya gibi 73 (%13) sporcuyla katıldığı Yıldızlar kategorisindeki on üçüncü olan sırasını Olimpiyatlara katılmayı başaran 3 (%3,75) sporcusu ile dokuzuncu sıraya yükseltmiştir.

Beyaz Rusya Yıldızlara katılımda 42 (%1,5) sporcu ile yirmi üçüncü sırada yer alırken Olimpiyata katılımda 3 (%3,75) sporcu ile sıralaması onuncu sıraya taşımıştır.

Yeni Zelanda 25 sporcu ile Yıldızlara katılımda otuz ikinci olarak alt sıralarda yer alırken Olimpiyata katılımda 3 sporcu ile sıralamasını oldukça yükselterek on birinci sırada yer almayı başarmıştır.

Birleşik Krallık Yıldızlar kategorisinde 102 sporcuyla iyi bir katılım oranına sahip olarak sekizinci sırada yer almış ancak Olimpiyata katılımda bu rakam 2 sporcuya düşerek sıralamada on ikinci olarak yer almasına neden olmuştur.

Polonya 85 sporcu ile Yıldızlar kategorisinde dokuzuncu sırada yer alırken Olimpiyatlara katılımda 2 sporcu ile on üçüncü sıraya gerilemiştir.

Yunanistan Yıldızlar katılımda 60 sporcu ile on dördüncü sıradayken Olimpiyata katılımda 2 sporcuyla sıralamasını korumuştur.

Hırvatistan 32 sporcu ile Yıldızlara katılım sıralamasında yirmi dokuzuncu sırada yer alırken bu durum Olimpiyatlarda yarışmayı başaran 2 sporcusu ile on beşinci sıraya yükselmesiyle sonlanmıştır.

Türkiye Yıldızlar kategorisindeki katılımını 26 sporcuyla gerçekleştirmiş ve otuzuncu sırada yer almıştır. Olimpiyatlarda katılımda ise 2 sporcu ile sıralamasını on beşinciliğe yükseltmiştir.

Litvanya Yıldızlara katılımda 11 sporcu ile yalnızca elli birinci sıradayken Olimpiyata katılan 2 sporcusu ile oldukça büyük bir gelişmeyle sıralamadaki yerini on yediye yükselmiştir.

Çin 83 sporcuyla katıldığı Yıldızlar kategorisindeki katılımıyla onuncu sırada yer almış, Olimpiyata katılımda 1 sporcu ile on sekizinci olarak sıralamadaki yerini almıştır.

Ukrayna Yıldızlar kategorisinde 76 sporcuyla on ikinci sırada yer almış, Olimpiyata katılımda sporcu sayısı 1 olmuş ve on dokuzuncu sıralamaya gerilemiştir.

Kanada 59 sporcu ile Yıldızlar kategorisinde on altıncı olarak yer almış, Olimpiyata katılımda 1 sporcu ile yirminci sırada yer almıştır.

55 sporcu ile Yıldızlar kategorisine katılımda on sekizinci sırada yer alan İtalya, sıralamadaki yerini üç sıra aşağıya çekerek 1 sporcu ile Olimpiyata katılımda yirmi birinci sırada bulunmaktadır.

Romanya ve Finlandiya Olimpiyata katılımda bir sporcu ile yirmi ikinci ve yirmi üçüncü sırada yer almış Yıldızlara katılımda ise Romanya 55 sporcu ile on dokuzuncu, Finlandiya 51 sporcu ile yirminci olarak sıralamadaki yerlerini almıştır.

48 sporcu ile Yıldızlar kategorisinde katılım sağlayan ve yirmi ikinci olan Fransa Olimpiyatlara katılımda 1 sporcu ile yalnızca iki sıra aşağıda yer almış ve yirmi dördüncü olmuştur.

Kazakistan 17 sporcu ile Yıldızlara katılıma bakıldığında otuz yedinci sırada yer alırken Olimpiyata katılımda 1 sporcu ile sıralamasını yükselmiş ve yirmi beşinci olmuştur.

Slovakya Yıldızlar kategorisine 14 sporcu ile katılarak kırk ikinci sırada yer alırken Olimpiyatlara katılan 1 sporcusu ile sıralamasını yirmi altıya taşımıştır.

12 sporcu ile Yıldızlara katılım sağlayan Belçika kırk sekiz olan sıralamasını Olimpiyata katılmayı başaran 1 sporcusu ile sıralamasını yirmi yediye yükseltmeyi başarmıştır.

Bahamalar 11 sporcu ile katıldığı ve elli ikinci sırada yer aldığı Yıldızlar kategorisinden Olimpiyatlara katılmayı başaran 1 sporcusu ile sıralamasını üst sıralara taşıyarak yirmi sekizinci olmuştur.

Yıldızlara katılımda 10 sporcu ile elli altıncı sırada yer alan Şili Olimpiyata katılımda 1 sporcu ile yirmi dokuzuncu sıraya çıkmıştır.

Özbekistan Yıldızlara katıldığı 9 sporcusu ile yalnızca elli sekizinci sırada yer alırken Olimpiyatlara katılan bir sporcusuyla sıralamasını otuza yükseltmiştir.

Sırbistan Yıldızlar kategorisinde 8 sporcu katılımıyla yalnızca altmış birinci sırada yer alırken Olimpiyata katılımda 1 sporcu ile otuz birinci sırada yer almıştır.

7 sporcu ile Yıldızlara katılım sağlayan ve altmış dördüncü sırada yer alan Portekiz Olimpiyatlardaki 1 sporcusu ile otuz ikinci olarak sıralamadaki yerini almıştır.

Yıldızlar kategorisinde 5 sporcu ile altmış dokuzuncu sırada bulunan Moldova 1 sporcu ile Olimpiyata katılım sağlayarak sıralamasını otuz üçe yükseltmiştir.

Azerbaycan Yıldızlar kategorisine yalnızca 3 sporcu ile katılarak yetmiş beşinci sırada yer almış ancak bu üç sporcudan 1 sporcunun Olimpiyatlara katılımıyla sıralamasını otuz dörde çıkartmıştır.

Grenada 2 sporcuyla katıldığı Yıldızlar Şampiyonalarında seksen dördüncü olarak yer almış, Olimpiyata katılımda ise 1 sporcu ile sıralamasını otuz beşe taşımıştır.

Son olarak Saint Lucia Yıldızlara katıldığı tek sporcuyla yüzüncü sırada yer almış, bu tek sporcunun Olimpiyatlarda katılım sağlamasıyla otuz altıncı sıraya yükselmiştir.

Çizelge 4.8. Olimpiyat Oyunlarında finalist sporcusu bulunmayan ülkeler

37	Japonya	67	41	108	0	0	0	3,8 (6)	0 (37)
38	Güney Afrika	69	38	107	0	0	0	3,8 (7)	0 (38)
39	İspanya	40	20	60	0	0	0	2,1 (15)	0 (39)
40	Macaristan	19	37	56	0	0	0	2 (17)	0 (40)

*Çizelgede parantez içleri sıralamayı belirtmektedir

Çizelge ’de olimpiyatlara sporcu gönderememelerine rağmen Yıldızlar şampiyonalarında final yarışma durumlarına göre üst sıralarda yer alan ülkeler görülmektedir. Japonya Yıldızlar şampiyonasına katılım sırasında 108 sporcu ile altıncı sırada yer alırken Olimpiyata hiç sporcu göndereememiş ve otuz yedinci sıraya gerilemiştir. Güney Afrika 107 sporcu ile Yıldızlar şampiyonasında katılımda Japonya’nın bir sıra gerisinde kalarak yedinci sırada yer almıştır. Olimpiyatlara katılım aşamasında hiç sporcusu bulunmamasından dolayı otuz sekizinci sırada yer almıştır.

İspanya Yıldızlar Şampiyonalarına gönderdiği 60 sporcu ile on beşinci sırada bulunurken Olimpik sporcusunun olmaması sıralamasını otuz dokuza çekmiştir.

Macaristan 56 sporcu ile Yıldızlar şampiyonalarında final yarışma sıralamasında on yedinci sırada yer alırken Olimpik sporcusu bulunmamakta ve kırkıncı sırada yer almaktadır.

5. TARTIŞMA

5.1. Kategori Bulgularının Değerlendirilmesi

Çalışmada incelenen 2829 elit yıldız atletten 716 atletin Gençler kategorisinde, 130 atletin Büyükler kategorisinde ve 80 atletin Olimpiyat Oyunlarında final yarıştığı görülmüştür. Kategoriler arasındaki geçişte oldukça fazla sporcu kaybı olmaktadır. Yıldızlar kategorisinden Olimpiyatlara geçişteki bu kaybın sebepleriyle ilgili araştırmalar oldukça sınırlıdır.

Çalışmamıza paralel olarak Hollings ve Hume'nin (2014) Yeni Zelandalı ve Avusturalyalı sporcular üzerine yaptıkları çalışmada 1986 ve 2008 yıllarında yapılmış olan Dünya Gençler Şampiyonalarında final yarışmış olan Yeni Zelandalı sporcuların %74'ünün Büyükler kategorisinde yarışamadığı görülmüştür. Bu oran Avusturalyalı sporcular için %71 olarak belirtilmiştir. (

Çalışmanın devamında aynı yıllarda Dünya Gençler Şampiyonalarında madalya kazanan Avusturalya sporcular için %50'sin üst kategorilerde elit atlet olarak devam ettiği, Yeni Zelandalı sporcular için ise bu oranın daha da kötüleşerek %68 olduğu görülmektedir**.**

Zelichenok (2005) yaptığı çalışmada 1986 -2000 yılları arasında yarışmış olan atletlerin büyükler kategorisindeki başarılarını incelemiştir. Dünya Gençler Şampiyonlarında madalya kazanmış olan atletlerin %60-70'i Büyükler kategorisinde başarılı olamamıştır.

Çalışmamızla benzerlik gösteren bir araştırmada Barreiros ve diğerleri (2014) 1974-1981 arası doğan ve 1988-2008 yılları arasında futbol, voleybol, yüzme ve judo branşlarında milli takım adına yarışmış olan 395 sporcuyu incelemiştir. Uluslararası olan bu sporcuların yalnızca üçte birinin ilerleyen yıllarda elit düzeyde spora devam ettikleri sonucuna varılmıştır.

Schumacher ve diğerlerinin (2006), 108 ülkeden 8004 elit genç bisikletçinin incelendiği çalışmada sonuçlar elit atletlerin yalnızca % 29,4'ünün Dünya Şampiyonalarında yarıştıklarını göstermiştir.

Boccia ve diğerleri (2017), 1994-2014 arası yarışan atletlerin 12 yaşlarından sporu bırakma yıllarına kadar olan gelişmelerini incelenmiştir. 16 yaş altı kategorisinde başarılı olan atletlerin % 60'ı Büyükler kategorisinde başarı gösterememiştir.

World Athletics Yıldızlar (U18) kategorisinde yapılmış en iyi derecelerini belirtmek yerine 'Dünya En İyi Dereceleri' olarak belirtmektedir. Bu karar atletizm yöneticilerin ve antrenörlerini henüz gelişim aşamasında olan yıldız sporcuları ağır antrenmanlara maruz bırakarak rekorlara teşvik etmemek amacıyla alınmıştır. Zira 'erken yüklenme' olarak adlandırılan ve sporcularda uzun vadede performans düşüklüğü ve nihayetinde başarıdan uzaklaşma meydana getiren bu durumu engellemek adına World Athletics böyle bir uygulamayı devreye sokmuştur.

Uzun Vadeli Sporcu Gelişimine göre uluslararası arenada başarı elde edilmesi planlanan aşama Kazanmak için Antrenman evresidir. Bu evrede kızlar için uygun görülen yaş 18 erkekler için ise 19 yaş olmaktadır. Ancak atletizm gibi geç özelleşme gerektiren spor dallarında sporcuların en iyi performans düzeyine ulaşma yaşı 18-26 olarak belirlenmiştir (Balyi ve diğerleri, 2016: 349).

Bu bilgiden yola çıkarak çalışmamızda 2011-2013 yılları arasında Yıldızlar kategorisinde yarışmış olan atletlerin incelenmiş olduğu zaman aralığındaki üst yaş sınırı 19-21 olmaktadır. Beklenen performans için erken olan bu yaş gurubunun gelecek yıllarda yapılacak olan Büyükler Şampiyonaları ve Olimpiyatlarda daha iyi sonuçlar elde edecekleri öngörülmektedir.

5.2. Cinsiyet Bulgularının Değerlendirilmesi

Çalışmada incelenen 2829 elit yıldız atletin 1439'unu erkek sporcular oluştururken 1390'ını kadın sporcular oluşturmaktadır. Gençler kategorisinde bu durum 325 erkek atlet ve 391 kadın atlet olarak belirlenmiştir. Büyükler kategorisinde ise 54 erkek ve 76 kadın atlet kaldığı görülmektedir. Olimpiyata kalma rakamları 29 erkek, 51 kadın sporcu olarak görülmektedir. Yıldızlar şampiyonalarına katılımda erkeklerin çoğunlukta olduğu görülürken Gençler kategorisinden başlayarak kadın atlet sayısının erkek atlet sayısını geçtiği görülmüştür. Büyüklerde kadın atlet katılım oranı artarken son olarak Olimpiyatlarda cinsiyet kriteri incelendiğinde makasın açıldığı kadın atletlerin spora

devam etme oranlarının daha fazla olduğu görülmektedir. Bu durum gelişimsel olarak kızların erkeklere oranla daha erken gelişmesiyle açıklanabilir.

Boccia ve diğerleri (2017), yaptıkları 16 yaş altı kategorisinde başarılı olan sporcuların gelişimlerini inceledikleri araştırma %60 oranla üst kategorilerde başarı gösterememeleri ile sonuçlanmıştır. Ancak 16 yaş altında yüksek atlama branşını yapan kadın sporcuların performanslarını büyük ölçüde devam ettirdikleri belirlenmiştir.

Enoksen (2011) 202 erkek ve 98 kadın toplamda 320 Norveçli atlet üzerine yaptığı araştırmada çalışmamızın sonuçlarına karşıt bir biçimde bayan atletlerin sporu bırakma oranlarının erkeklere oranla daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Belirlenen farkın sebebi çalışma gurubuna dâhil olan atletlerin cinsiyet dağılımlarının eşit olmamasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Araştırmacı bu değişikliğin bir sebebi olarak incelenen branşlar arasında çekiç atma, üç adım atlama, sırıkla atlama ve uzun mesafe koşularının olmaması olarak belirtmiştir.

1999 yılındaki Yıldızlar Dünya Şampiyonasında final yarışmış olan 377 atletten 21'i Olimpiyat Oyunlarına katılmışken bu sayı ilerleyen yıllarda azalarak devam etmektedir. 2009 yılında yalnızca 6 atletin Olimpiyat Oyunlarında yer aldığı görülmektedir. Bu durum erken yüklenmenin bir sonucu olabilmektedir. Erken gelişim gösteren sporcuların spora elit düzeyde devam etme durumları tartışılmaktadır.

5.3. Branş Bulgularının Değerlendirilmesi

Olimpiyatlarda final yarışan sporcular incelendiğinde toplam 80 sporcunun en çok katılım sağladığı branşların atlama branşları olduğu görülmektedir. İkinci sırada yine teknik disiplinler içeren Atma branşlarının geldiği bulunmuştur. Kısa mesafe koşuları üçüncü sırada yer alırken bunları Uzun mesafe koşuları takip etmektedir. Orta mesafe koşuları ise son sırayı yer almıştır.

Boccia ve diğerleri (2017) de yaptıkları çalışmada sporu bırakmada 16 yaş altı kategorisinde başarılı olan atletlerin %60'ının spora elit düzeyde devam etmedikleri ancak 16 yaş altında yarışan araştırmamıza paralel olarak kadın yüksek atlamacıların çıkan sonucun aksine üst kategorilerde de başarılarını devam ettirdikleri sonucu çıkmıştır.

5.4. Ülke ve Kıta Bulgularının Değerlendirilmesi

Çalışmamızda Olimpiyata kalan 80 atletin 36 ülkeden geldiği görülmektedir. Yıldızlar Şampiyonasına katılım olarak sıralandığında ilk üç sırayı Amerika Birleşik Devletleri, Almanya ve Rusya'nın aldığı görülmüştür. Olimpiyata kalan sporcu sayıları incelendiğinde de ilk üç sırayı aynı ülkelerin oluşturduğunu yalnızca sıralamanın Rusya, Almanya ve Amerika Birleşik Devletleri olarak değiştiğini görmekteyiz.

Hollings (2006) 1986-2004 yılları arasında Dünya Şampiyonalarında madalya kazanmış olan sporcuların uluslararası yarışmalarda madalya kazanma durumlarını, uluslararası yarışmalarda finalist olma durumlarını ve uluslararası yarışmalarda katılım barajını geçerek yarışma hakkı kazanma durumlarını incelemiştir. Sporcuların spora devam etmeleri uluslararası alanda yaptıkları katılımcı olma, madalya sahibi olma ve finalist olma durumlarına göre belirlenmiştir. Spora elit düzeyde devam etme durumu dönüşüm olarak belirlenmiş, beklendik yarışmalarda yarışmayan atletler ise yıpranma olarak adlandırılmıştır. Sonuçlar sporcuların adlarına yarıştıkları ülkeler üstünden değerlendirilmiştir. Araştırmada Dünya Şampiyonalarında en çok madalya kazanan 22 ülke incelenmiştir. Ülkelerin başarılı olma kriteri en az yıpranma oranı ve en çok dönüşüm oranına sahip olmaları olmuştur. Bu ülkelerden Amerika, Rusya ve Almanya'nın ilk 22 ülke içinde yer aldığı ancak madalya sahibi sporcularının ilerleyen yıllarda istendik başarıyı gösteremedikleri bulunmuştur. Başarılı kabul edilen ülkeler Küba, Avusturalya, Kenya, Etiyopya, Güney Afrika, İspanya, Nijerya, Bulgaristan, Beyaz Rusya ve Morocco olarak belirlenmiştir.

Çalışmada dikkat çeken bir bulgu olarakta nüfus olarak kalabalık ülkelerin Yıldızlar kategorisinden, Büyükler kategorisinde geçişte kayıpları çok olmasına rağmen bunu nüfus çoğunluğuyla telafi ederek Büyükler kategorisindeki başarılarını devam ettirebilmektedirler.

Çalışmamızda Yıldızlar şampiyonalarında final yarışma ve Olimpiyatlarda final yarışma oranı başarı kriteri olarak belirlenmiştir. Hollings 'in çalışmasında başarılı olarak belirlenen ülkelerden Küba, Avusturalya, Kenya, Etiyopya çalışmamızla ortak paydada birleşerek başarılı ülkeler sınıfında yer almıştır. Çalışmamızda ilk üçe giren ülkelerin

başarı gösterememesinin sebebi Gençler kategorisinde madalya sayılarının yüksek ancak madalya sahiplerinin gelecekte istendik başarıyı gösterememesinden kaynaklanmaktadır.

Diğer taraftan başarı durumuna göre Olimpiyat Oyunlarında ülkelerin madalya sıralarına bakıldığında Yıldızlar kategorisinde başarı gösteremeyen ancak Olimpiyat Oyunlarında başarılı olan ülkeler mevcuttur. Yıldızlar kategorisinde başarı gösteren sporcular çoğunlukla bu başarıyı devam ettiremiyor olsa da, başarının bir başka sporcu gurubundan devam ediyor olması dikkat çekmektedir. Çin, Polonya, Jamaika ve Avusturalya başta olmak üzere sporda gelişmiş olan bu ülkelerin, başarılarını devam ettiremeyen ülkelerden farklı spor politikaları olduğu sonucunu doğurabilir. Bu ülkeler yıldızlar kategorisinden daha çok büyükler kategorisini ve ülkelerindeki başarı potansiyeli en yüksek sporları hedeflemektedirler. Bu durumdan yola çıkarak ülkelerin erken özelleşen sporcuları Yıldızlar kategorisi gibi alt yapı şampiyonalarında değerlendirirken, geç gelişen ve gelecek vadeden sporcuları Gençler kategorisi ve Büyükler kategorisi için yetiştirildiği sonucuna varılabilir. Başarılı ülkelerdeki yetenek seçim programlarının ve spor politikalarının ülkedeki potansiyele göre şekil aldığı görülmektedir

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmamızda Yıldızlar kategorisinde 21 branşta final yarışmış olan 2829 elit yıldız sporcunun Gençler kategorisinde, Büyükler kategorisinde ve Olimpiyat Oyunlarında final yarışma durumları incelenmiştir. 2829 elit yıldız sporcu içinden 716 atletin Gençler kategorisinde, 130 atletin Büyükler kategorisinde ve yalnızca 80 atletin Olimpiyat Oyunlarında final yarıştığı görülmüştür.

Yıldızlar kategorisinde yarışan atletlerin büyük çoğunluğunu erkek sporcular oluşturmuştur. Ancak bu durum Gençler kategorisinden başlayarak Büyükler Şampiyonlarında ve Olimpiyatlarda kadın sporcu sayısının erkek sporculardan fazla olmasıyla sonuçlanmıştır. Erkeklere oranla kadınların fiziksel ve performans gelişimlerinin erken olması yapılacak yatırımlar ve yetenek yönlendirilmesinde göz önünde bulundurulmalıdır.

Olimpiyatlara katılan 80 atlet toplam 36 ülkeden gelen sporcudan oluşmaktadır. Ülkelerin katılım sıralarına bakıldığında ilk üç sıra Amerika Birleşik Devletleri, Almanya ve Rusya olarak sıralanmaktadır. Yıldızlarda final yarışma sıralamalarında ülkeler değişmemekte ancak kendi içlerinde sıralamalarının değiştiğini bulunmuştur.

Ülkelerin yapısına göre başarı potansiyeli en yüksek spor dallarına öncelik vermesi başarıyı getirmektedir. Uygulanacak spor politikaları ve yetenek seçimleri belirlenirken ülkedeki potansiyel sporcu profilinin belirlenip belli branşlara özel ilgi gösterilmesi gerekmektedir.

Ülkelerin yıldız sporcuları geç gelişim ve erken gelişim özelliklerine göre değerlendirmesi gerekemektedir. Erken gelişim gösteren sporcular için Yıldızlar Dünya Şampiyonaları gibi alt yapıda gerçekleşen büyük organizasyonlar hedeflenirken, geç gelişim gösteren ve gelecek vadeden yıldız atletletlerin kariyerleri için gençler ve büyükler kategorisindeki başarı hedeflenmesi ile daha başarılı sonuçlar elde edilebilir.

Nüfus olarak fazla olan ülkeler alt yapıdaki başarılı sporcuları Büyükler kategorisine kadar bu başarıyı koruyamasalarda, üst yapıda bunu telafi edebilmektedirler. Nufüsu az olan ülkeler ise ancak alt yapıdaki sporcularının madalya sahibi olma ve finalist olma sayılarını arttıtarak Büyükler kategorisinde başarı sağlayabilmektedir.

Branş bulguları değerlendirildiğinde 80 atletin en çok atlama branşlarından geldiği görülmektedir. Atlama branşlarını, atma branşları sonrasında kısa mesafe koşuları ve uzun mesafe koşuları takip etmektedir. Son sırayı orta mesafe koşuları almıştır. Buna göre atma ve atlama branşlarının performans devamlılığındaki bu potansityel antrenörler tarafından göz önünde bulundurulmalıdır.

Yapılan çalışmalar erken özelleşmenin sporu erken bırakmada büyük bir faktör olduğunu göstermektedir. Bu durumun için ilk olarak antrenörlerin antrenman sistemleri gözden geçirilmelidir. Kulüplerin özellikle alt yapı aşamasındaki başarı beklentisi antrenörler üzerinde baskı yaratmakta bu durum antrenörlerin alt yapıda antrenman yaşı uygun olmadığı halde sporculara uygulanan ağır yüklemenlere sebep olmaktadır.

Elit sporcu yetiştirme yolunda erken özelleşme gelişimin engellenmesiyle sonuçlanabilmektedir. Bununla birlikte kazanmakla ilgili aşırı baskıdan dolayı sporcular tükenmişlik sendromu yaşamakta ve bu durum sporu bırakmalarıyla sonuçlanabilmektedir.

Gençlik döneminde yapılan spor dalı ne kadar çeşitlilik gösterirse sporda başarılı olma oranı da bir o kadar artmaktadır. Elit sporcu gelişiminde deneme yılları olarak adlandırılan evrenin mümkün olduğunca çeşitli spor dalları içermesi önerilmektedir. 6-12 yaş arası çocukların hem beceri gelişimi hem de erken özelleşmeyi engellemesi nedeniyle çeşitlilik oldukça önemlidir.

Fiziksel olarak geç gelişim gösteren sporcuların sporu bırakma oranları fazla olmaktadır. Antrenörlerin bağıl yaş ve geç özelleşme faktörlerini göz önünde bulundurarak hareket etmeleri gerekmektedir. Antrenmanlar bireysel olarak ve gelişim özellikleri göz önünde bulundurularak planlanmalıdır. Özellikle küçük yaş gurupları için eğlenceli ve teşvik edici antrenman ortamları hazırlanmalıdır.

Antrenör ve ebeveyn yaklaşımları sporcuların tükenmişlik düzeyini oldukça büyük bir ölçüde etkilemektedir. Bu durum sporu bırakmayla sonuçlanabilmektedir. Destekçi ve sporcunun benliğine katkıda bulunacak yaklaşımlar sporcu gelişiminde önemli bir rol oynamaktadır. Sporcuların baskı altında hissetmemeleri sağlanmalıdır. Genç sporcuların tükenmişlik sendromu yaşamamaları için yarış/maç ve antrenman oranlarının alt yapı sporcularına uygun olması gerekmektedir.

Gençlerin bırakma kararlarına neden olabilecek gelişim süreçlerini incelemeye ihtiyaç vardır. Bırakmaya sebep olabilecek fiziksel ve psikososyal gelişim ile ilişkili faktörleri incelemek için retrospektif bir prosedür kullanılarak görüşmeler yapılmalıdır. Özellikle gelişim boyunca ölçülebilen faktörler ve gelişimle ilgili demografik faktörler belirlenmelidir.

KAYNAKLAR

Abbott, A. and Collins, D. (2002) 'A theoretical and empirical analysis of a "state of the art" talent identification model', *High Ability Studies*, 13(2), 157–78.

Açıkada C ve Ergen, E. (1990). *Bilim ve spor*. Ankara: Büro-Tek Matbaacılık, 12.

Ağırbaş, İ. (2009). *Atletizm koşular atmalar atlamalar* (1. Baskı). Ankara: Spor Yayınevi ve Kitabevi, 6-9.

Amorose A. and Anderson-Butcher D. (2015). Exploring the independent and interactive effects of autonomy-supportive and controlling coaching behaviors on adolescent athletes' motivation for sport. *Sport, Exercise, and Performance Psychology*, 4(3), 206–218.

Armstrong, G. and Welshman, J. (1997). Children in sport and exercise. *British Journal of Physical Education,* 28(1), 3-6.

Assmus, S. (2016). *Traditions, Philosphy and the Science of Coaching and Training and how They Impact Track and Field Performance*. Western: Western Illinois. 15-18.

Baker, J. Cote, J. and Abernethy, B. (2003). Sport-specific practice and the development of expert decision-making in team ball sports. *Journal of Applied Sport Psychology*, 15(1) 12–25.

Baker, J., Horton, S. Robertson-Wilson, J. and Wall, M. (2003) 'Nurturing sports expertise: factors influencing the development of elite athlete [sic]', *Journal of Sports Science and Medicine,* 2(1),1.

Ballesteros, J. and Alveres, J. (1992). *Atletizm Temel Antrenörlük Bilgileri* (Çev. Güner GÜNGÖR), s.1, Ankara.

Balyi, I. and Hamilton, A. (2002). Key to success- Long term athlete development: The training to compete stage. *Sports Coach, Austalian*, 23 (1), 30-32.

Balyi, I. Cardinal, C. Norris, S. Way R. (2005). Canadian sport for life: Long term athlete development [Resource paper]. *Vancouver, British Columbia: Canadian Sport Centres*. 80- 87.

Balyi, I. ve Hamilton, E. (1998). Microcycles and mcrocycle planning of the annual training and competition cycle. *British Columbia: Coaches Perspective*, 5(3), 3-10.

Balyi, I.Way, R. and Colin, H. (2016).*Uzun vadeli sporcu gelişimi.* Ankara: Spor Yayınevi ve Kitabevi, 300-325.

Barnsley, R.H. Thompson A.H., and Barnsey, P.H. (1985). Hockey success and birth-date: The relative age effect. Canadian Association for Health, *Physcial Education anf Recreation*, 51(1), 23-28

Barreiros, A. Cote, J. and Fonseca A. M. (2014). From early to adult sport success: Analysing athletes' progression in national squads, *European Journal of Sport Science,* 14(1), 178-182.

Barynina, I. I. & Vaitsekhovskii, S. M. (1992). The aftermath of early sports specialization for highly qualified swimmers. *Fitness and Sport Review International*, 27(4), 132–133.

Bayar P. (1993). Orta-uzun Mesafe Koşucularında Yetenek Seçimi ve Yönlendirme. *Atletik Bilim ve Teknik Dergisi*, 3(10), 8-13.

Beamish, R. and Ritchie, I. (2006). *Fastest, Highest, Strongest: A critique of high-performance sport.* London: Routledge, 110-120.

Bergsgard, N. Houlihan, B. Mangset, P. Nødland, S. and Rommetvedt, H. (2007) *Sport Policy: A Comparative Analysis of Stability and Change*. Oxford: Elsevier. 122-125.

Blimkie, C. J., and Sale, D. G. (1998). Strength development and trainability during childhood. *Pediatric Anaerobic Performance*, 193-224

Boccia, G.Moise, P. Franceschi, T. Panero, D. La Torre, A. Rainoldi, A. Schena, F. Cardinale, M. (2017) Career Performance Trajectories in Track and Field Jumping Events from Youth to Senior Success: The ımportance of learning and development. *PLOS ONE* 12(1), e0178662.

Bompa, T.O. (2003). *Dönemleme–Antrenman kuramı ve yöntemi*.(2. Baskı). Ankara: Bağırgan Yayımevi. 90-95.

Bompa, T.O.(1994) *Theory and Methodology of Training: The Key to Athletic Training*, Champaign, IL: Human Kinetics. 103-105.

Bonov P, (2006). Sofya Ulusal Spor Akademisinde Görüşme. Uluslar Arası Spor Bilim Kongresi. 16-18 Kasım; Sofya.

Borms, J.(1986). The child and exercise: An overview. *Journal of Sport Sciences*, 4(1), 3-20.

Bussmann, G. (1995) How to prevent ”dropout” in competitive sports. *New Studies in Athletics* 1: 23-29.

Caccese TM ve Mayerberg CK. (1984) Gender differences in perceived burnout of college coaches. *Journal Sport Exercise Psychology,* 6(3), 279-288

Candan N ve Dündar U. (1996). *Atletizm teorisi.* Ankara: Bağırgan Yayınevi, 56.

Carlson, R. (1991) The road to success. A retrospective study of promising athletes in seven different sports. *Teachers training college in Stockholm Congress*. Stockholm

Chalip, L. (1995) ‘Policy analysis in sport management’, *Journal of Sport Management*, 9(1), 1–13.

Coakley, J.J.(1992).Burn out among adolescent athletes: A personal failure or social problem? *Sociology of Sport Journal,* 9(3), 271–285.

Cote, J. & Fraser-Thomas, J. (2007). Youth involvement in sport. In P. R. E. Crocker (Ed.), *Introduction to sport psychology: A canadian perspective* (pp. 266–294). Toronto: Pearson Prentice Hall.

Cote, J. Lidor R. Hackfort, D. (2009). ISSP position stand: To sample or to specialize? Seven postulares about youth sport activities that lead to continued participation and elite performance. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 7(1), 7-17.

Demir, M. (2018). *Atletizm koşular, atlamalar, atmalar.* (5. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 1-14.

Demirci, A. (2013). *Atletizm öğretimi* (2. Basım). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, 1-5.

Digel, H. (1992). What makes athletics valuable. *New Studies in Athletics*, 7(4), 15-18

Durandt, J. Ziyaad P.Masimla, H. Lambert, M. (2011) Rugby-playing history at the national U13 level and subsequent participation at the national U16 and U18 rugby tournaments, *South African Journal of Sports Medicine*, 23 (4).

Dündar U. (2000). Antrenman Teorisi. 5. baskı. Ankara: Bağırgan Yayınevi, 50-60

Earle, C. (2001) *You've got me now keep me: An introduction to the principles and practice of Long Term Athlete Development. Presentation* - Loughborough University.

Enoksen, E (2011): Drop-out rate and drop-out reasons among promisinf Nowergian track and field athletes. *Scandinavian Sport Studies Forum*, 2(1), 19-43

Enoksen, E.(2002). Talent development in sport. A longitudinal and retrospective study of a selected group of promising track and field athletes, *Norwegian School of Sport Sciences Congress*. Oslo.

Ericsson, K. A. Krampe, R. T. and Tesch-Romer, C. (1993). The role of deliberate practice in the acquisition of expert performance. Psychological Review, 100(3), 363–406.

Falk, B. Lindor, R. Lander, Y. and Lang, B. (2004) 'Talent identification and early development of elite water-polo players: a 2-year follow-up study', *Journal of Sports Sciences*, 22(4), 347–55.

Fender LL.(1989) Athlete burnout: Potential for research and intervention strategies. *The Sport Psychologist*, 3(1), 63-71.

Fetters, L. (2010). Perspective on variability in the development of human action. *Physical Therapy*, 90(12), 1860-1867

Freudenberger, H.J.(1975) The staff burnout syndrome in alternative institutions. *Psychotherapy: Theory, Research & Practice.*12(1),72-83

Gallahue, D. L., Ozmun, J. C., & Goodway, J. D. (2006). Motor development: A theoretical model. *Understanding motor development: Infants, children, adolescents, adults*, 46-60.

Gelişim, H. *Atletizm,* İstanbul: Gelişim Yayınları, 317-318.

Gould, D. (1987). *Understanding attrition in children's sport* (Vol. 2, No. Behavioral issues, pp. 401-411). Champaign, IL: Human Kinetics.

Gould, D. Udry, E. Tuffey, S. and Loehr, J. (1996). Burnout in competitive junior tennis players: I. A quantitative psychological assessment. *The Sport Psychologist*, 10(4), 322–340.

Green, M. (2006). 'From "sport for all" to not about "sport" at all? Interrogating sport policy interventions in the United Kingdom. *European Sport Management Quarterly*, 6(3), 217–238.

Green, M. (2007). Policy transfer, lesson drawing and perspectives on elite sport development systems. *International Journal of Sport Management and Marketing*, 2(4), 426–41.

Green, M. and Houlihan, B. (2005). *Elite sport development: Policy learning and political Priorities.* London: Routledge, 450-500.

Green, M. and Oakley, B. (2001). Elite sport development systems and playing to win: uniformity and diversity in international approaches. *Leisure Studies,* 20(4) 247–67.

Grix, J.(2008). The decline of mass sport provision in the German Democratic Republic, *International Journal of the History of Sport*, 25(4), 406–20.

Grund, M. and Ritzdorf, W. (2006). From talent to elite athlete: A study of the performance development of the finalists at the 1999 IAAF World Youth Championships. *New Studies in Athletics*, 21(2), 43-55.

Gustafsson H, Kenttä G, Hassmen P, Lundqvist C, Durand-Bush N.(2007) The process of burnout: a multiple case study of three elite endurance athletes. *International Journal of Sport Psychology*, 38(4), 388-416.

Gustafsson H, KenttäG, Hassmén P. (2011) Athlete burnout: an integrated model and future research directions. *International Review of Sport and Exercise Psychology*, 4(1), 3-24.

Hansen, D. M. Larson, R. W. and Dworkin, J. B. (2003). What adolescents learn in organized youth activities: A survey of self-reported developmental experiences. *Journal of Research on Adolescence*, 13(1), 25–55.

Helsen, W. F. Hodges, N. J. Van Winckel, J. and Starkes, J. (2000). The roles of talent, physical precocity and practice in the development of soccer expertise. *Journal of Sport Science*, 18(9), 727–736.

Henschen K.P. (2001). Athletic staleness and burnout: Diagnosis, prevention, and treatment. In: Williams JM, editor. Applied sport psychology: *Personal growth to*

peak performance. 4th ed. Mountain View, CA: Mayfield Publishing Company; 3, 445-455.

Heydari, H. Duffy, L. Badami, R. and Baluch, B. (2014). Dropout reasons in ıranian youth roller skaters. *International Journal of Sport Culture and Science, 2*(4), 89-102.

Hill, G.M. and Simons, J. (1989). A study of the sport specializati on high school athletics. *Journal of Sport and Social Issues*, 13(1), 1-13.

Hirata, K. I. (1979). *Selection of Olympic champions*. University of California Institute of Environmental Stress. 55-58.

Hoberman, J. (1993). '*Sport and ideology in the post-communist age*', in L. Allison (ed.) The Changing Politics of Sport, Manchester: Manchester University Press. 59-65.

Hollings, S. C. and Hume, P. A. (2010). Is success at the World junior athletics championships a prerequisite for success at world senior championships or olympic games? Prospective and retrospective analyses. *New Studies in Athletics*, 25(2), 65–77.

Hollings, S. C. Hopkins, W. G., and Hume, P. A. (2014). Age at Peak Performance of Successful Track & Field Athletes. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 9(4), 651-661.

Hollings, S.C.(2006). World Junior Success is a Prerequisite for World Senior Success, *Modern Athlete and Coach*, 44(1), 14-17

Houlihan (1997). *Sport, policy and politics: A comparative analysis*. London: Routledge. 27-35.

Houlihan, B. and Green, M. (2008). Comparative elite sport development. In *Comparative Elite Sport Development* (pp. 15-39). Routledge.

Hunt, T.(2007). Countering the Soviet threat in the Olympic medals race: the Amateur Sports Act of 1978 and American athletics policy reform, *International Journal of the History of Sport*, 24(6), 796–818.

İmamoğlu, O., Dilek, A. N., & Türkmen, M. (2017). Türkiye'de Sporcu Eğitim Merkezleri ve Olimpik Hazırlık Merkezleri. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(2), 95-106.

İnternet: Türkiye Cumhuriyeti Gençlik ve Spor Bakanlığı (2013). Web:http://gsb.gov.tr/HaberDetaylari/1/3738/aaaaaa Son Erişim Tarihi: 25.11.2019

İnternet: Department for Culture, Media and Sport (DCMS) 2001) Elite Sports Funding Review (report of the Review Group, chaired by the Rt Hon. Dr Jack Cunningham MP), London: DCMS. Web: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/243279/7104.pdf Son Erişim Tarihi: 10.09.2019

İnternet: Department for Culture, Media and Sport (DCMS)/Strategy Unit (2002). *Game Plan: A strategy for delivering government's sport and physical activity objectives.*

London: DCMS/Strategy Unit.Web: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/243279/7104.pdf Son Erişim Tarihi: 10.09.2019

İnternet: Department for Education and Skills (DfES)/Department for Culture, Media and Sport (DCMS) *Learning through PE and sport.*London: DfES/DCMS. Web :https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/243279/7104.pdf Son Erişim Tarihi: 10.09.2019

İnternet: Football Association. (2012). U7/U8: Their gam (p.25). Web: https://www.thefa.com/-/media/myfootball-resources/youthdev-review/u7-andu8-yrdbooklet.ashx, Son Erişim Tarihi: 10.05.2019.

İnternet: Galemore, G.L. (2003) 'Sports legislation in the 108th Congress. CRS report for Congress order code RS21479'. Web: https://www.everycrsreport.com/reports/RS21479.ht Son Erişim Tarihi: 10.05.2019.

İnternet: Kalkınma Planları. Web: http://www.sbb.gov.tr/kalkinma-planlari/ Son Erişim Tarihi: 10.05.2019.

İnternet: Sport England (2000) *English Sports Summit, London*: Sport England. Web: https://www.sportengland.org/ Son Erişim Tarihi: 07.10.2019

İnternet: TAF Web: http://www.taf.org.tr/wp-content/uploads/2019/01/2019_AtletizmTeknikKurallar.pdf Son Erişim Tarihi: 10.05.2019.

İnternet: Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı (2016). Web:http://www.sbb.gov.tr/wp.content/uploads/2019/07/OnbirinciKalkinmaPlani.pdf 3(9), 186-201 Son Erişim Tarihi: 10.05.2019.

İnternet: UK Sport (2001). *Road to athens: Annual review 2001–02*. London: UK Sport. Web: https://www.uksport.gov.uk/resources/annual-reports Son Erişim Tarihi: 12.10.2019

İnternet: UK Sport (2008) Girls4Gold'. Web: http://www.uksport.gov.uk/pages/girls4goldhome/ Son Erişim Tarihi: 10.05.2019.

İnternet: Whitehead, M. and Murdock, E. (2006) *Physical literacy and phsical education: Conceptual mapping.* Retrieved from Web: https://www.physical-literacy.org.uk/

İnternet: World Athletics, 2019 Web: https://www.worldathletics.org/records/by-category/world-records Son Erişim Tarihi: 10.05.2019.

İnternet: World Health Organization. (2003). Health and development through physical activity and sport. Web: https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/67796/WHO_NMH_NPH_PAH_03.2.pdf?sequence=1&isAllowed=y Son Erişim Tarihi: 10.05.2019.

İşler, M. (1997). *Atletizm*. Ankara: Nobel Yayınları, 1,80.

Julin, A. L. (1995). Where have all the flowers gone? In P. Matthews (Ed.), *Athletics* Surbiton, Surrey: SportsBooks Ltd. 140-142.

Kamiş, O., Pekel, H. A., & Aydos, L. (2018). Kısa mesafe koşucuları ve basketbolcularda kor stabilite ve atletik performans arasındaki ilişki. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, *16*(1), 87-94.

Karl, K. (2001). *Sporda yetenek arama, seçme ve yönlendirme* (çev. H.Harputoğlu, T. Bağırgan). Ankara: Bağırgan Yayınevi, 23.

Kirk, D. (2005). Physical education, youth sport and lifelong participation: the importance of early learning experiences. *European Physical Education Review*, *11*(3), 239-255.

Klint, K. and Weis, M. R. (1986) Dropping in and dropping out: Participation motives of current and former youth gymnasts. *Canadian Journal of Applied Sport Sciences* 11(2), 106-114.

Krüger, A. (1999). Breeding, rearing and preparing the Aryan body: creating supermen the Nazi way. *The International Journal of the History of Sport*, *16*(2), 42-68.

Lawrence, M. (1999). US swimming sport science summit for young swimmers: Learning about athlete development. *Colarado Springs,* CO: U.S Olympic Committee.150-155.

Lemyre, P. N., Roberts, G. C., and Stray-Gundersen, J. (2007). Motivation, overtraining, and burnout: Can self-determined motivation predict overtraining and burnout in elite athletes?. *European Journal of Sport Science*, *7*(2), 115-126.

Lippe, G. (1976). Dropout problems in female sport. Part I and Part II. *Norwegian School of Sport Sciences Congress,* Oslo.

Macintosh, D. and Whitson, D. (1990). *The game planners: Transforming Canada's sport System*. Montreal: McGill-Queen's University Press. 83-90.

MacPhail, A., & Kirk, D. (2006). Young people's socialisation into sport: Experiencing the specialising phase. *Leisure Studies*, 25(1), 57-74.

Madigan, D.J. Stoeber. J and Passifield, L. (2015) Perfectonism and burnout juniour athletes: A three-morth longitudinal study. *Journal of Sport and Exercise Psychology.* 2(5), 37-30

Magdalinski, T. (2000). The reinvention of Australia for the Sydney 2000 Olympic games. *The International Journal of the History of Sport*, *17*(2-3), 305-322.

Martindale, R.J.J. Collins, D. and Abraham, A. (2007) 'Effective talent development: the elite coach perspective in UK sport', *Journal of Applied Sport Psychology*, 19(2),187–206.

Maslach, C. (1976). Burned-out. *Human Behavior*, Vol. 5: 16-22.---(1982). Burnout: The cost of caring.

Maslach, C., Jackson, S. E., Leiter, M. P., Schaufeli, W. B., and Schwab, R. L. (1996). *Maslach burnout inventory* (Vol. 21, pp. 3463-3464). Palo Alto, CA: Consulting Psychologists Press.

Maslach, C., Schaufeli, W. B., and Leiter, M. P. (2001). Job burnout. *Annual Review of Psychology*, *52*(1), 397-422.

McDonald, I. (2005) 'Theorising partnerships: governance, communicative action and sport policy', *Journal of Social Policy*, 34(4) 579–600.

McKay, J. (1991). No pain, no gain? : *Sport and Australian culture*. Victoria: Prentice Hall. 60-67.

Merkel, U. (1995). The German government and the politics of sport and leisure in the 1990s: an interim report. *Publıcatıon-Leısure Studıes Assocıatıon, 55*, 95-108.

Mero, A. (1998). Power and speed training during childhood. In E. Van Praagh (Ed). *Paediatric anaerobic performance.* Champaing: IL: Human Kinetics. 57-63.

Muratlı, S. (2003). *Çocuk ve spor antrenman bilimi yaklaşımıyla.* Ankara: Nobel Yayınevi, 23.

Musch, J., and Grondin, S. (2001). Unequal competition as an impediment to personal development: A review of the relative age effect in sport. *Developmental Review*, 21(2), 147-167.

Mutlubaş Ö. (1999). Sporda yetenek kavramı *Atletik Bilim ve Teknik Dergisi*, 33, 29-39

Norris, S. (2009). CS4L's 'training to win': An advanced stage within Long Term Athlete Development. *Coaches Plan,*16 (2) 66-67.

Oakley, B. and Green, B. (2001). The production of Olympic champions: international perspectives on elite sport development system. *European Journal for Sport Management*,1, 83 –106.

Otte, M. (2002). *Die Finalisten internationaler Leichtathletik-Junioren-Weltmeisterschaften von 1986-1996 und ihre Leistungsentwicklung im Aktivenalter* (Doctoral dissertation). Deutsche Sporthochschule Köln.

Özdemir, N. (2013). Türkiye Cumhuriyeti'nin katıldığı ilk uluslararası organizasyon: 1924 Paris Olimpiyatları. *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, *13*(51), 717-744.

Patrick, H., Ryan, A. M., Alfeld-Liro, C., Fredricks, J. A., Hruda, L. Z. and Eccles, J. S. (1999). Adolescents' commitment to developing talent: The role of peers in continuing motivation for sports and the arts. *Journal of Youth and Adolescence*, 28(6), 741–763

Pekel, H. A. (2003). Sporcu Açısından Türkiye'de Atletizmin Problemleri Üzerine Bir Araştırma. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara*.

Pekel, H. A. (2007). Atletizmde Yetenek Aramasına Bağlı Olarak 10-12 Yaş Grubu Çocuklarda Bazı Değişkenler Üzerinde Normatif Çalışma. *Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara*.

Pekel, H. A. ve Aydos, L. (2014). Türk atletlerinin alt yapıdaki başarıları ile elit seviyedeki başarı durumlarının karşılaştırılması. *Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi,* 13(4), 1-13.

Pelletier, L.G., Fortier, M.S., Vallerand, R.J., and Briere, N.M. (2001). Associations among perceived autonomy support, forms of self-regulation, and persistence: A prospective study. *Motivation and Emotion, 25*(4), 279-306.

Petlichkoff, L. M. (1996). The drop-out dilemma in youth sports. *The Child and Adolescent Athlete, 6*, 418-432.

Petlichkoff, L.M. (1993). Coaching children: Understanding the motivational process. *Sport Science Review, 2*(2), 48-61.

Raedeke, T. D., and Smith, A. L. (2004). Coping resources and athlete burnout: An examination of stress mediated and moderation hypotheses. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 26(4), 525-541.

Riordan, J. (1986). The selection of top performers in East European sport. *The Growing Child in Competitive Sport*, 1, 220-238.

Riordan, J. and Cantelon, H. (2003) 'The Soviet Union and Eastern Europe', in J. Riordan and A. Kruger (eds). *European Cultures in Sport: Examining the Nations and Regions,* Intellect: Bristol. 80-85.

Robinson, T. T., and Carron, A. V. (1982). Personal and situational factors associated with dropping out versus maintaining participation in competitive sport. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 4(4), 364-378.

Scanlan, T. K., and Lewthwaite, R. (1986). Social psychological aspects of competition for male youth sport participants: IV. Predictors of enjoyment. *Journal of Sport Psychology*, 8(1) 25-35.

Schmidt, G. W., and Stein, G. L. (1991). Sport commitment: A model integrating enjoyment, dropout, and burnout. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, *13*(3), 254-265.

Scholz, W. (2006). The throwing events at the IAAF World Junior Championships: A whistle stop on the journey to elite athletics. *New Studies in Athletics*, 21(2), 7.

Schulz, R. and Curnow, C. (1988). Peak performance and age among superathletes: Track & Field, swimming, baseball, tennis, and golf. *Journal of Gerontology*, 43(5), 113-120.

Schumacher, Y. O. Mroz, R. Mueller, P. Schmid, A. and Ruecker, G. (2006). Success in elite cycling: A prospective and retrospective analysis of race results. *Journal of Sport Sciences*, 24(11), 1149-1156.

Seçkiner, Y. (1972). *Atletizmi yaşatanlar.* Ankara: B.T.G.M. Yayınları, 56.

Sevim Y. (2002). *Antrenman bilgisi*. (7.baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık, 25.

Silva III, J. M. (1990). An analysis of the training stress syndrome in competitive athletics. *Journal of applied sport psychology*, *2*(1), 5-20.

Sisjord, M. K. (1993). *Personal experiences of organised sport. Comparisons between participants and dropouts*.

Smith, R. E. (1986). Toward a cognitive-affective model of athletic burnout. *Journal of sport and exercise psychology*, *8*(1), 36-50.

Smoll, F. L., & Smith, R. E. (2002). Coaching behavior research and intervention in youth sports. *Children and youth in sport: A biopsychosocial perspective*, *2*, 211-234.

Sparvero, E. Chalip, L. and Green, B.C. (2008) 'United States', in B. Houlihan and M. Green (eds) *Comparative Elite Sport Development: Systems, Structures and Public Policy*, Oxford: Butterworth-Heinemann. 242-271.

Stephen C. Hollings, Clifford J. Mallett, Patria A. Hume (2014) The Transition from Elite Junior Track-and-Field Athlete to Successful Senior Athlete: Why Some Do, Why others Don't. *Journal of Sports Science & Coaching*, 9(3) https://doi.org/10.1260/1747-9541.9.3.457

Stewart, B. Nicholson, M. Smith, A. and Westerbeek, H. (2004) *Australian Sport: Better by Design? The Evolution of Australian Sport Policy*, London: Routledge

Tayga, Y (1990). *Türk spor tarihine genel bakış.* Ankara: Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Yayınları, Yayın no: 87.

Tekil, N. (1984). *Atletizm.* İstanbul: Adam Yayınları, 9.

Thibaut JW and Kelley HH. (1959) *The social psychology of groups.* New York: Wiley. 100-107.

Thumm, H. P. (1987). The Importance of the basic training for the development of performance. *New Studies in Athletics*, *1*, 47-64.

Viru, A. Loko, J. Volver, A. Laaneots, L. Karlesom, K. and Viru, M. (1998) Age periods of accelerated improvements of muscle strength, power, speed and endurance in age interval 6-18 years. *Bilogy of Sport*, 15(4), 211-227.

Vorobjev, E. (1994). *A medical report from the sports congress in Helsinki in 1994. Too early specialisation in children and youth sport.* London: Helsingfors.

Waddington, I. and Smith, A. (2009). *An ıntroduction to drugs in sport: Addicted to winning?* London: Routledge. 100-105.

Wall, M. and Cote, J. (2007). Developmental activities that lead to drop out and investment in sport. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 12(1), 77–87.

Watkinson, J. (2010). *Let's play? Promoting, active play-grounds.* Champaign, IL: Human Kinetics, 23.

Weiss, M. R. and Williams, L. (2004). *The why of youth sport involvement: A developmental perspective on motivational processes*. In M. R. Weiss (Ed.), Developmental Sport and Exercise Psychology: A Lifespan Perspective (pp. 223–268). Morgantown, WV: Fitness Information Technology.

Weiss, W. M. and Weiss, M. R. (2004). Exploring development differences in sport commitment. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, S197.

Wiersma, L. D. (2000). Risks and benefits of youth sport specialization: Perspectives and recommendations. *Pediatric Exercise Science,* 12(1), 13–22.

Yalçıner M. (1993). *Süratin mekanik ve fizyolojik özellikleri.* Ankara: G.S. S.M. Yayınları. Yayın No:118

Zelichenok, V. (2005). The long-term competition activity of the world's top athletes. *New Studies in Athletics*, 20(2), 19-24

EKLER

EK-1. Atletizm Türkiye rekorları

Çizelge 1.1. Yıldız erkekler (U18) atletizm Türkiye rekorları (TAF)

U18	**ERKEKLER**	**TR**	
Branş	**Derece**	**Sporcu**	**Tarih**
100 metre	10.47 (r: +1.6)	Umut Uysal	18/05/2019
200 metre	21.66	Batuhan Altıntaş	16/05/2013
400 metre	46.72	Batuhan Altıntaş	11/07/2013
800 metre	1:48.53	Mehmet Çelik	14/07/2018
1500 metre	3:45.39	Ömer Oti	16/07/2015
3000 metre	8:18.22	Haydar Doğan	01/06/1986
5000 metre	14:20.71	Haydar Doğan	15/06/1986
110m engelli	13.63 (r: +0.4)	Berke Akçam	29/05/2019
400m engelli	51.88	Berke Akçam	28/04/2019
2000 metre su engelli	5:48.94	Ersin Tekal	30/06/2012
Uzun atlama	7.50m (r: -0.6)	Şeyhmus Yiğitalp	13/07/2014
Üç adım atlama	15.70m (r:+1.8)	Batuhan Çakır	03/06/2018
Yüksek atlama	2.16m	Alperen Acet	28/06/2014
Sırıkla atlama	5.12m	Zekicem Tenekebüken	16/08/2015
Gülle atma (5kg)	19.42m	Alperen Karahan	23/05/2017
Disk atma (1.5kg)	60.36m	Burak Dertli	14/05/2017
Çekiç atma (5kg)	78.90m	Özkan Baltacı	28/07/2011
Cirit atma (700gr)	77.55m	Emin Öncel	22/08/2014
Dekatlon	6053 puan	Tuncay İskender	01/10/1991
Oktatlon	5453 puan	Alper Kulaksız	31/05/2009
5 km yürüyüş	20:58	Muratcan Karapınar	27/03/2013
5000m yürüyüş (pist)	20:50.57	Azad Ertaş	07/05/2017
10 km yürüyüş	42:29.00	Muratcan Karapınar	20/04/2013

r : rüzgar hızı

EK-1. (devam) Atletizm Türkiye Rekorları

Çizelge 1.2. Yıldız kızlar (U18) atletizm Türkiye rekorları

U18	**KADINLAR**	**TR**	
Branş	**Derece**	**Sporcu**	**Tarih**
100 metre	11.57 (r:+1.3)	Mizgin Ay	13/07/2017
200 metre	23.76 (r:-0.7)	Mizgin Ay	16/07/2017
400 metre	54.37	Mizgin Ay	24/08/2016
800 metre	2:07.10	Merve Aydın	11/06/2006
1500 metre	4:20.66	Songül Konak	02/09/2014
3000 metre	9:08.29	Elvan Abeylegesse	17/07/1999
5000 metre	16:06.40	Elvan Abeylegesse	06/08/1999
100m engelli	13.20 (r:+0.4)	Şevval Ayaz	15/07/2017
400m engelli	60.48	Kübra Sesli	23/07/2009
2000m su engelli	6:41.06	Türkan Erişmiş	22/07/2001
Uzun atlama	6.13m (r:+0.8)	Ecem Çalağan	26/07/2015
Üç adım atlama	12.96 (r:0.0)	Esra Emiroğlu	23/06/2011
Yüksek Atlama	1.82	Gülsün Durak	03/07/1994
Sırıkla Atlama	4.08m	Mesure Tutku Yılmaz	02/08/2017
Gülle atma (4kg)	18.04m	Emel Dereli	20/07/2013
Gülle atma (3kg)	20.14m	Emel Dereli	11/07/2013
Disk Atma	57.50m	Özlem Becerek	29/06/2019
Çekiç atma	68.75m	Ecem Akçakara	17/02/2013
Çekiç atma (4kg)	62.20m	Kıvılcım Kaya	19/09/2009
Cirit Atma (500gr)	59.81m	Münevver Hancı	07/07/2018
Cirit Atma	52.16m	Eda Tuğsuz	01/03/2014
Heptatlon	4847 puan	Pınar Aday	16/08/2009
5 km yürüyüş	22:15	Meryem Bekmez	18/03/2017
10 km yürüyüş	44:58	Meryem Bekmez	11/02/2017
2000m yürüyüş	10:14.0	Işıl Kurban	03/07/1999
3000m yürüyüş	14:58	Elif Koç	05/06/2008
5000m yürüyüş (pist)	22:24.31	Meryem Bekmez	24/07/2016
10000m yürüyüş (pist)	48:33.88	Meryem Bekmez	20/07/2017

r : rüzgar hızı

EK-1. (devam) Atletizm Türkiye Rekorları

Çizelge 1.3. Genç erkekler Türkiye rekorları

U20	**ERKEKLER**	**TR**	
Branş	**Derece**	**Sporcu**	**Tarih**
100 metre	10.44	Aykut Ay	14/06/2014
200 metre	21.06	Fatih Aktaş	29/06/2014
400 metre	46.30	Batuhan Altıntaş	25/07/2015
800 metre	1:46.92	Selahattin Çobanoğlu	31/07/2004
1500 metre	3:41.78	Ramazan Barbaros	12/06/2016
3000 metre	7:58.76	Ali Kaya	08/09/2013
5000 metre	13:33.69	Ali Kay a	21/06/2013
10000 metre	28:31.16	Ali Kaya	18/07/2013
110m engelli	13.73 (r: 0.6)	Mikdat Sevler	06/08/2017
110m engelli (106.7)	14.45 (r: 1.8)	Mehmet Emin Bayram	14/06/2017
400m engelli	50.84	Sinan Ören	23/07/2017
2000 metre su engelli	5:44.20	Ahmet Çetinbaş	27/07/1986
3000m su engelli	8:46.43	Muhammet Emin Tan	09/07/2011
Uzun atlama	7.92m (r:+1.8)	Kaan Şencan	21/05/2011
Üç adım atlama	16.10m (r: +0.9)	Aşkın Karaca	24/07/2009
Yüksek atlama	2.25m	Ümit Tan	25/07/2009
Sırıkla atlama	5.20m	Ersu Şaşma	13/05/2018
Gülle atma (7.26 kg)	17.55m	Osman Can Özdeveci	03/06/2014
Gülle atma (6 kg)	21.48m	Alperen KARAHAN	02/07/2019
Disk atma (2 kg)	57.38m	Ömer Tolga İnan	23/06/2000
Disk atma (1.75 kg)	57.51m	Fatih Şener	14/06/2007
Çekiç atma (7.26 kg)	72.82m	Eşref Apak	19/08/2001
Çekiç atma (6 kg)	81.16m	Özkan Baltacı	31/07/2013
Cirit atma	79.42m	Emin Öncel	29/06/2016
Dekatlon	6545 puan	Yunus Pehlevan	27/05/2012
Dekatlon (Sr)	6324 puan	Ahmet Melek	06/10/1985
10 km yürüyüş	41:30	Muratcan Karapınar	28/03/2015
20 km yürüyüş	1:32.02	Hakan Çalışkan	16/05/1987
5000m yürüyüş (pist)	20:50.57	Azad Ertaş	07/05/2017
10000m yürüyüş (pist)	40:45.53	Salih Korkmaz	23/07/2016

r: rüzgara hızı

EK-1. (devam) Atletizm Türkiye Rekorları

Çizelge 1.4. Genç kızlar (U20) atletizm Türkiye rekorları

U20	**KADINLAR**		
Branş	**Derece**	**Sporcu**	**Tarih**
100 metre	11.33	Nimet Karakuş	23/05/2012
200 metre	23.50	Nimet Karakuş	20/05/2012
200 metre	23.50	Nimet Karakuş	29/06/2012
400 metre	53.47	Meliz Redif	31/05/2008
800 metre	2:00.33	Merve Aydın	05/07/2008
1000 metre	2:44.07	Esin Bahar Dölek	24/05/2010
1500 metre	4:11.31	Elvan Abeylegesse	28/07/2001
3000 metre	8:53.42	Elvan Abeylegesse	21/07/2001
5000 metre	15:21.12	Elvan Abeylegesse	20/07/2001
100m engelli	13.28 (r:+0.5)	Şevval Ayaz	14/07/2018
400m engelli	57.45	Kübra Sesli	13/07/2012
2000m su engelli	6:35.67	Derya Kunur	01/08/2018
3000m su engelli	10:03.46	Derya Kunur	13/07/2018
Yüksek atlama	1.89m	Burcu Ayhan	03/07/2009
Yüksek atlama	1.89m	Burcu Ayhan	26/07/2009
Sırıkla atlama	4.22m	Mesure Tutku Yılmaz	24/06/2019
Uzun atlama	6.25m (r:+1.5)	Fatma Yüksel	19/09/1992
Üç adım atlama	13.43m (r:+1.6)	Esra Yılmaz	04/06/2018
Gülle atma	18.40m	Emel Dereli	18/07/2015
Disk atma	57.50m	Özlem Becerek	29/06/2019
Çekiç atma	66.74m	Kıvılcım Kaya	23/07/2011
Cirit atma	58.95m	Eda Tuğsuz	23/05/2016
Heptatlon	5614 puan	Pınar Aday	10/06/2012
5 km yürüyüş	21:54	Meryem Bekmez	26/04/2019
10 km yürüyüş	44:24	Meryem Bekmez	11/08/2018
20 km yürüyüş	1:29:36	Meryem Bekmez	08/06/2019
5000m yürüyüş (pist)	21:35.87	Meryem Bekmez	25/05/2019
10000m yürüyüş (pist)	44:17.69	Meryem Bekmez	14/07/2018

r : rüzgar hızı

EK-1. (devam) Atletizm Türkiye Rekorları

Çizelge 1.5. Büyük erkekler atletizm Türkiye rekorları

Büyükler	**ERKEKLER**	**TR**	
Branş	**Derece**	**Sporcu**	**Tarih**
100 metre	9.92 (r: +0.9)	Jak Ali Harvey	12/06/2016
200 metre	19.76 (r:+0.7)	Ramil Guliyev	09/08/2018
400 metre	45.51	Yavuz Can	07/07/2016
800 metre	1:44.00	İlham Tanui Özbilen	29/06/2013
1000 metre	2:15.08	İlham Tanui Özbilen	17/06/2014
1500 metre	3:31.30	İlham Tanui Özbilen	19/07/2013
2000 metre	5:01.29	Halil Akkaş	03/06/2007
3000 metre	7:38.65	Ali Kaya	17/07/2015
5000 metre	13:00.31	Ali Kaya	04/06/2015
10000 metre	27:24.09	Ali Kaya	02/05/2015
110m Engelli	13.81 (r: 0.2)	Mikdat Sevler	26/06/2019
400m Engelli	47.81	Yasmani Copello Escobar	09/08/2018
3000m su engelli	8:17.85	Tarık Langat Akdağ	03/08/2012
Uzun atlama	8.08m (r:+0.8)	Mesut Yavaş	24/06/2000
Üç adım atlama	17.37m(r:+1.1)	Necati Er	14/07/2019
Yüksek atlama	2.30m	Alperen Acet	03/06/2018
Sırıkla atlama	5.70m	Ruhan Işım	06/06/2000
Gülle atma	20.42m	Hüseyin Atıcı	05/06/2012
Disk atma	67.50m	Ercüment Olgundeniz	27/05/2012
Çekiç atma	81.45m	Eşref Apak	04/06/2005
Cirit atma	85.60m	Fatih Avan	20/05/2012
Dekatlon	7757 puan	Alper Kasapoğlu	19/04/1996
10 km yürüyüş	40:00+	Salih Korkmaz	03/03/2019
20 km yürüyüş	01:21:32	Salih Korkmaz	14/07/2019
50 km yürüyüş	04:44:46	Özgür Ozan Pamuk	08/05/2016
5000m yürüyüş (pist)	19:15.67 (i)	Salih Korkmaz	13/01/2019
10000m yürüyüş (pist)	39:31.96	Salih Korkmaz	04/08/2019
20000m yürüyüş (pist)	01:23:45	Recep Çelik	07/05/2011

R: rüzgar hızı

i : Salonda kırılan rekorlar

EK-1. (devam) Atletizm Türkiye Rekorları

Çizelge 1.6. Büyük kadınlar atletizm Türkiye rekorları (World Athletics)

Büyükler	**KADINLAR**	**TR**	
Branş	**Derece**	**Sporcu**	**Tarih**
100 metre	11.25	Nora Güner	11/09/2001
200 metre	22.71	Nora Güner	12/05/2002
400 metre	52.15	Birsen Engin	30/07/2011
800 metre	2:00.23	Merve Aydın	12/06/2012
1000 metre	2:39.92	Yeliz Kurt	06/06/2009
1500 metre	3:55.33	Süreyya Ayhan	05/09/2003
3000 metre	8:31.94	Elvan Abeylegesse	30/08/2002
5000 metre	14:24.68	Elvan Abeylegesse	11/06/2004
10000 metre	30:21.67	Elvan Abeylegesse	15/04/2006
100m engelli	12.63	Nevin Yanıt	31/07/2010
400m engelli	55.09	Nagihan Karadere	31/07/2011
3000m su engelli	9:13.53	Gülcan Mıngır	09/06/2012
Yüksek atlama	1.94m	Burcu Ayhan	17/07/2011
Sırıkla atlama	4.40m	Buse Arıkazan	19/06/2019
Uzun atlama	6.87m (r:+1.7)	Karin Melis Mey	31/07/2009
Üç adım atlama	13.95m (r:+1.1)	Sevim Sinmez Serbest	15/06/2013
Gülle atma	18.57m	Emel Dereli	06/05/2016
Disk atma	64.25m	Oksana Mert	30/05/1999
Çekiç atma	74.17m	Tuğçe Şahutoğlu	19/05/2012
Cirit atma	67.21m	Eda Tuğsuz	18/05/2017
Heptatlon	6076 puan	Anzhela Kinet	04/06/2000
10 km yürüyüş	44:24	Meryem Bekmez	11/08/2018
20 km yürüyüş	1:29:36	Meryem Bekmez	08/06/2019
5000m yürüyüş (pist)	21:35.87	Meryem Bekmez	25/05/2019
10000m yürüyüş (pist)	44:17.69	Meryem Bekmez	14/07/2018
20000m yürüyüş (pist)	1:44.16	Semiha Mutlu	31/07/2011

r: rüzgar hızı

EK-2. Atletizm Dünya Rekorları

Çizelge 2.1. Yıldız erkekler (U18) atletizm dünya en iyi dereceleri (World Athletics)

U18	**ERKEKLER**	**DÜNYA**	
Branş	**Derece**	**Sporcu**	**Tarih**
100 metre	10.15	Anthony SCHWARTZ (USA)	31/03/2017
200 metre	20.13	Usain BOLT (JAM)	20/07/2003
400 metre	44.84	Justin ROBINSON (USA)	08/06/2019
800 metre	1:43.37	Mohammed AMAN (ETH)	10/09/2011
1500 metre	3:33.72	Nicholas Kiptanui KEMBOI (KEN)	18/08/2006
3000 metre	7:32.37	Abraham CHERKOS (ETH)	11/07/2006
2000 metre su engelli	5:19.99	Meresa KAHSAY (ETH)	12/07/2013
110 metre engelli	12.87	Sasha ZHOYA (AUS)	06/07/2019
400 metre engelli	48.84	Sokwakhana ZAZINI (RSA)	17/05/2017
Yüksek atlama	2.33	Javier SOTOMAYOR (CUB)	19/05/1984
Sırıkla atlama	5.56	Sasha ZHOYA (AUS)	01/04/2019
Uzun atlama	8.28	Maykel MASSÓ (CUB)	28/05/2016
Üç adım atlama	17.41	Jordan Alejandro DÍAZ FORTUN (CUB)	08/06/2018
Gülle atma (5kg)	24.45	Jacko GILL (NZL)	19/12/2011
Disk atma (1.500kg)	77.50	Mykyta NESTERENKO (UKR)	19/05/2008
Çekiç atma (5kg)	87.82	Mykhaylo KOKHAN (UKR)	07/07/2018
Cirit atma (700g)	89.34	Braian TOLEDO (ARG)	06/03/2010
Okatlon	6491	Jake STEIN (AUS)	07/07/2011
Dekatlon	8002	Niklas KAUL (URS)	16/07/2015
10000 metre Yürüyüş	39:47.20	Ding CHEN (CHN)	11/07/2008

EK-2. (devam) Atletizm Dünya Rekorları

Çizelge 2.2. Yıldız kızlar (U18) atletizm dünya en iyi dereceleri (World Athletics)

U18	**KADINLAR**	**DÜNYA**	
Branş	**Derece**	**Sporcu**	**Tarih**
100 metre	10.94	Briana WILLIAMS (JAM)	21/06/2019
200 metre	22.42	Amy HUNT (GBR)	30/06/2019
400 metre	50.01	Li JING (CHN)	18/10/1997
800 metre	1:57.18	Yuan WANG (CHN)	08/09/1993
1500 metre	3:54.52	Ling ZHANG (CHN)	18/10/1997
3000 metre	8:36.45	Ningning MA (CHN)	06/06/1993
2000 metre su engelli	6:11.83	Korahubish ITAA (ETH)	10/07/2009
100 engelli(76.2cm)	12.89	Ackera NUGENT (JAM)	02/02/2019
400 metre engelli	54.15	Sydney MCLAUGHLIN (USA)	10/07/2016
Yüksek atlama	1.96	Charmaine WEAVERS (RSA)	04/04/1981
Yüksek atlama	1.96	Olga TURCHAK (URS)	07/09/1984
Yüksek atlama	1.96	Eleanor PATTERSON (AUS)	07/12/2013
Yüksek atlama	1.96	Vashti CUNNINGHAM (USA)	01/08/2015
Sırıkla atlama	4.50	Lisa GUNNARSSON (SWE)	28/05/2016
Sırıkla atlama	4.50	Lisa GUNNARSSON (SWE)	25/06/2016
Uzun atlama	6.91	Heike DRECHSLER (GDR)	09/08/1981
Üç adım atlama	14.57	Qiuyan HUANG (CHN)	19/10/1997
Gülle atma (3kg)	20.52	Corrie DE BRUIN (NED)	13/06/1993
Disk atma	65.86	Ilke WYLUDDA (GDR)	01/08/1986
Çekiç atma (3kg)	76.04	Réka GYURÁTZ (HUN)	23/06/2013
Cirit atma (500g)	65.90	Elina TZENGKO (GRE)	08/05/2019
Heptatlon	6221	María VICENTE (ESP)	06/07/2018
5000 metre yürüyüş	20:28.05	Tatyana KALMYKOVA (RUS)	12/07/2007

EK-2. (devam) Atletizm Dünya Rekorları

Çizelge 2.3. Genç erkekler (U20) atletizm dünya rekorları

U20	**ERKEKLER**	**DÜNYA**	
Branş	**Derece**	**Sporcu**	**Tarih**
100 metre	9.97	Trayvon BROMELL (USA)	13/06/2014
200 metre	19.93	Usain BOLT (JAM)	11/04/2004
400 metre	43.87	Steve LEWIS (USA)	28/09/1988
800 metre	1:41.73	Nijel AMOS (BOT)	09/08/2012
1000 metre	2:15.00	Benjamin KIPKURUI (KEN)	17/07/1999
1500 metre	3:28.81	Ronald KWEMOI (KEN)	18/07/2014
1 mil	3:49.29	Ilham Tanui ÖZBILEN (KEN)	03/07/2009
3000 metre	7:28.19	Yomif KEJELCHA (ETH)	27/08/2016
5000 metre	12:43.02	Selemon BAREGA (ETH)	31/08/2018
10000 metre	26:41.75	Samuel Kamau WANJIRU (KEN)	26/08/2005
300 metre engelli	7:58.66	Saif Saaeed SHAHEEN (KEN)	24/08/2001
110m engelli (99.0cm)	12.99	Wilhem BELOCIAN (FRA)	24/07/2014
110m engelli (99.0cm)	12.99	Damion THOMAS (JAM)	23/06/2018
110m engelli	13.12	Xiang LIU (CHN)	02/07/2002
400 metre engelli	48.02	Danny HARRIS (USA)	17/06/1984
Yüksek atlama	2.37	Dragutin TOPIĆ (SRB)	12/08/1990
Yüksek atlama	2.37	Steve SMITH (GBR)	20/09/1992
Sırıkla atlama	6.05	Armand DUPLANTIS (SWE)	12/08/2018
Uzun atlama	8.35	Sergey MORGUNOV (RUS)	20/06/2012
Üç adım atlama	17.50	Volker MAI (GDR)	23/06/1985
Gülle atma (6kg)	23.00	Jacko GILL (NZL)	18/08/2013
Disk atma (1.750kg)	70.13	Mykyta NESTERENKO (UKR)	24/05/2008
Çekiç atma (6kg)	85.57	Ashraf Amgad EL SEIFY (QAT)	14/07/2012
Cirit atma	86.48	Neeraj CHOPRA (IND)	23/07/2016
Decathlon	8397	Torsten VOSS (GDR)	07/07/1982
Dekatlon	8435 *	Niklas KAUL (GER)	23/07/2017
10000 metre yürüyüş	38:46.4h	Viktor BURAYEV (RUS)	20/05/2000
10 km yürüyüş	37:44	Zhen WANG (CHN)	18/09/2010

* : Onay bekleyen rekor (World Athletics,2019)

EK-2. (devam) Atletizm Dünya Rekorları

Çizelge 2.4. Genç kızlar (U20) atletizm dünya rekorları (World Athletics)

U20	**KADINLAR**	**DÜNYA**	
Branş	**Derece**	**Sporcu**	**Tarih**
100 metre	10.88	Marlies OELSNER (GDR)	01/07/1977
100 metre	10.75 *	Sha'Carri RICHARDSON (USA)	08/06/2019
200 metre	22.18	Allyson FELIX (USA)	25/08/2004
200 metre	22.17 *	Sha'Carri RICHARDSON (USA)	08/06/2019
400 metre	49.42	Grit BREUER (GER)	27/08/1991
800 metre	1:54.01	Pamela JELIMO (KEN)	29/08/2008
1000 metre	2:35.4h	Irina LEBEDINSKAYA-NIKITINA (URS)	05/08/1979
1000 metre	2:35.4h	Katrin WÜHN (GDR)	23/07/1984
1500 metre	3:51.34	Yinglai LANG (CHN)	18/10/1997
1 mil	4:17.57	Zola BUDD (GDR)	21/08/1985
3000 metre	8:28.83	Zola BUDD (GDR)	07/09/1985
5000 metre	14:30.88	Tirunesh DIBABA (ETH)	11/06/2004
10000 metre	30:26.50	Linet Chepkwemoi MASAI (KEN)	15/08/2008
300 metre engelli	8:58.78	Celliphine Chepteek CHESPOL (KEN)	26/05/2017
100 metre engelli	12.84 *	Tia JONES (USA)	25/06/2016
100 metre engelli	12.79 *	Britany ANDERSON (JAM)	24/07/2019
100 metre engelli	12.71 *	Britany ANDERSON (JAM)	24/07/2019
400 metre engelli	53.60	Sydney MCLAUGHLIN (USA)	27/04/2018
400 metre engelli	52.75 *	Sydney MCLAUGHLIN (USA)	13/05/2018
Yüksek atlama	2.01	Olga TURCHAK (URS)	07/07/1986
Yüksek atlama	2.01	Heike BALCK (GER)	18/06/1989
Sırıkla atlama	4.71	Wilma MURTO (FIN)	31/01/2016
Uzun atlama	7.14	Heike DRECHSLER (GER)	04/06/1983
Üç adım atlama	14.62	Tereza MARINOVA (BUL)	25/08/1996
Gülle atma	20.54	Astrid KUMBERNUSS (GER)	01/07/1989
Disk atma	74.40	Ilke WYLUDDA (GDR)	13/09/1988
Çekiç atma	73.24	Wenxiu ZHANG (CHN)	24/06/2005
Cirit atma	63.86	Yulenmis AGUILAR (CUB)	02/08/2015
Heptatlon	6542	Carolina KLÜFT (SWE)	10/08/2002
10000 metre yürüyüş	42:47.25	Anežka DRAHOTOVÁ (CZE)	23/07/2014
10 km yürüyüş	41:57	Hongmiao GAO (CHN)	08/09/1993

* : Onay bekleyen rekor (World Athletics,2019)

EK-2. (devam) Atletizm Dünya Rekorları

Çizelge 2.5. Büyük erkekler atletizm dünya rekorları

BÜYÜKLER			
Branş	**Derece**	**Sporcu**	**Tarih**
100 metre	9.58	Usain BOLT (JAM)	16/08/2009
200 metre	19.19	Usain BOLT (JAM)	20/08/2009
400 metre	43.03	Wayde VAN NIEKERK (RSA)	14/08/2016
800 metre	1:40.91	David RUDISHA (KEN)	09/08/2012
1000 metre	2:11.96	Noah NGENY (KEN)	05/09/1999
1500 metre	3:26.00	Hicham EL GUERROUJ (MAR)	14/07/1998
2000 Metres	4:44.79	Hicham EL GUERROUJ (MAR)	07/09/1999
3000 metre	7:20.67	Daniel KOMEN (KEN)	01/09/1996
5000 metre	12:37.35	Kenenisa BEKELE (ETH)	31/05/2004
5 km	13:29	Julien WANDERS (SUI)	17/02/2019
5 km	13:29 *	Edward CHESEREK (KEN)	06/04/2019
10000 metre	26:17.53	Kenenisa BEKELE (ETH)	26/08/2005
10 km	26:44	Leonard Patrick KOMON (KEN)	26/09/2010
Yarı Maraton	58:18	Abraham KIPTUM (KEN)	28/10/2018
Maraton	2:01:39	Eliud KIPCHOGE (ETH)	16/09/2018
110 metre engelli	12.80	Aries MERRITT (USA)	07/09/2012
400 metre engelli	46.78	Kevin YOUNG (USA)	06/08/1992
Yüksek atlama	2.45	Javier SOTOMAYOR (CUB)	27/07/1993
Sırıkla atlama	6.16 (i)	Renaud LAVILLENIE (FRA)	15/02/2014
Uzun atlama	8.95	Mike POWELL (USA)	30/08/1991
Üç adım atlama	18.29	Jonathan EDWARDS (GBR)	07/08/1995
Gülle atma	23.12	Randy BARNES (USA)	20/05/1990
Disk atma	74.08	Jürgen SCHULT (GDR)	06/06/1986
Çekiç atma	86.74	Yuriy SEDYKH (URS)	30/08/1986
Cirit atma	98.48	Jan ŽELEZNÝ (CZE)	25/05/1996
Decathlon	9126	Kevin MAYER (FRA)	16/09/2018
20,000 metre yürüyüş	1:17:25.6h	Bernardo SEGURA (MEX)	07/05/1994
20 km yürüyüş	1:16:36	Yusuke SUZUKI (JPN)	15/03/2015
30,000 metre yürüyüş	2:01:44.1h	Maurizio DAMILANO (ITA)	03/10/1992
50,000 metre yürüyüş	3:35:27.2h	Yohann DINIZ (FRA)	12/03/2011
50 km yürüyüş	3:32:33	Yohann DINIZ (FRA)	15/08/2014

*: Onay bekleyen rekor

EK-2. (devam) Atletizm Dünya Rekorları

Çizelge 2.6. Büyük kadınlar atletizm dünya rekorları , (World Athletics,2019)

BÜYÜKLER			
Branş	**Derece**	**Sporcu**	**Tarih**
100 metre	10.49	Florence GRIFFITH-JOYNER (USA)	16/07/1988
200 metre	21.34	Florence GRIFFITH-JOYNER (USA)	29/09/1988
400 metre	47.60	Marita KOCH (GDR)	06/10/1985
800 metre	1:53.28	Jarmila KRATOCHVÍLOVÁ (TCH)	26/07/1983
1000 metre	2:28.98	Svetlana MASTERKOVA (RUS)	23/08/1996
1500 metre	3:50.07	Genzebe DIBABA (ETH)	17/07/2015
2000 metre	5:23.75 (i)	Genzebe DIBABA (ETH)	07/02/2017
3000 metre	8:06.11	Junxia WANG (CHN)	13/09/1993
5000 metre	14:11.15	Tirunesh DIBABA (ETH)	06/06/2008
5 km	14:44	Sifan HASSAN (NED)	17/02/2019
10000 metre	29:17.45	Almaz AYANA (ETH)	12/08/2016
10 km	30:29	Asmae LEGHZAOUI (MAR)	08/06/2002
300 metre engelli	8:44.32	Beatrice CHEPKOECH (KEN)	20/07/2018
100 metre engelli	12.20	Kendra HARRISON (USA)	22/07/2016
400 metre engelli	52.20 *	Dalilah MUHAMMAD (USA)	28/07/2019
Yüksek atlama	2.09	Stefka KOSTADINOVA (BUL)	30/08/1987
Sırıkla atlama	5.06	Yelena ISINBAYEVA (RUS)	28/08/2009
Uzun atlama	7.52	Galina CHISTYAKOVA (URS)	11/06/1988
Üç adım atlama	15.50	Inessa KRAVETS (UKR)	10/08/1995
Gülle atma	22.63	Natalia LISOVSKAYA (URS)	07/06/1987
Disk atma	76.80	Gabriele REINSCH (GDR)	09/07/1988
Çekiç atma	82.98	Anita WŁODARCZYK (POL)	28/08/2016
Cirit atma	72.28	Barbora ŠPOTÁKOVÁ (CZE)	13/09/2008
Heptatlon	7291	Jackie JOYNER-KERSEE (USA)	24/09/1988
Dekatlon	8358	Austra SKUJYTÉ (LTU)	15/04/2005
10000 metre yürüyüş	41:56.23	Nadezhda RYASHKINA (URS)	24/07/1990
20,000 metre yürüyüş	1:26:52.3	Olimpiada IVANOVA (RUS)	06/09/2001
20 km yürüyüş	1:24:38	Hong LIU (CHN)	06/06/2015
50 km yürüyüş	3:59:15	Hong LIU (CHN)	09/03/2019

*: Onay bekleyen rekor

EK-3. Şampiyonalar ve Olimpiyat Oyunları Katılım Dereceleri

Çizelge 3.1. 2013 Donetsk Dünya Yıldızlar (U18) Şampiyonası Katılım Baraj Dereceleri (World Athletic, 2019)

Erkekler	**Yarışma**	**Kadınlar**
11.15	100m	12.45
22.75	200m	25.55
49.95	400m	57.60
1:55.00	800m	2:13.50
4:01.00	1500m	4:36.00
8:48.00	3000m	9:53.00
	100m engelli (0.762m)	14.55
14.40	110m engelli (0.914m)	
	400m engelli (0.762m)	1:02.80
55.80	400m engelli (0.838m)	
6:14.00	2000m engelli	7:14.00
	5000m Yürüyüş	25:30.00
48:30.00	10,000m Yürüyüş	
2.03	Yüksek atlama	1.76
4.55	Sırık atlama	3.70
7.20	Uzun atlama	5.90
14.60	Üç adım atlama	12.30
17.70 (5kg)	Gülle atma	13.50 (3kg)
53.50 (1.5kg)	Disk atma	42.00 (1kg)
63.00 (5kg)	Çekiç atma	52.00 (3kg)
63.00 (700g)	Cirit atma	46.00 (500g)
	Heptatlon	4650
5600	Okatlon	
Standart yok	Bayrak	Standart yok

EK-3. (devam) Şampiyonlar ve Olimpiyat Oyunları Katılım Dereceleri

Çizelge 3.2. 2014 ABD Dünya Gençler (U20) Şampiyonası Katılım Baraj Dereceleri (World Athletics,2019)

Erkekler	**Yarışma**	**Kadınlar**
10.55	100m	11.90
21.50	200m	24.50
47.70	400m	55.25
1:50.50	800m	2:09.10
3:48.00	1500m	4:28.00
8:15:00	3000m	9:35.00
14:15.00	5000m	16:40.00
31:29.30	10,000m	
9:10.00	3000m engelli	10:50.00
	100m engelli	14.20
14.64 (1.067m) ya da 14.24 (0.995m)	110m engelli	
53.30	400m engelli	60.75
44:20.00	10,000m	51:00.00
Standart yok	4x100 Bayrak	Standart yok
Standart yok	4x400 Bayrak	Standart yok
	Heptatlon	5250
6875	Dekatlon	
2.16	Yüksek atlama	1.82
5.05	Sırık atlama	3.95
7.55	Uzun atlama	6.10
15.60	Üç adım atlama	12.90
18.25 (6kg) ya da 16.50 (7.26kg)	Gülle atma	14.30
55.00 (1.75kg) ya da 51.50 (2kg)	Disk atma	47.50
67.50 (6kg) ya da 61.40 (7.26kg)	Çekiç atma	57.00
68.50	Cirit atma	49.00

EK-3. (devam) Şampiyonlar ve Olimpiyat Oyunları Katılım Dereceleri

Çizelge 3.3 2016 Polonya Dünya Gençler (U20) Şampiyonası Katılım Baraj Dereceleri (World Athletics,2019)

Erkek	**Yarışma**	**Kadın**
10.55	100m	11.80
21.35	200m	24.20
47.70	400m	55.25
1:49.50	800m	2:09.20
3:48.00	1500m	4:28.20
8:15.00	3000m	9:35.00
14:15.00 / 8:15.00 (3000m)	5000m	16:40.00
31:10.00	10,000m	
9:10.00	3000m engelli	10:45.00
	100m engelli	14.20
14.20 (0.995m)	110m engelli	
53.20	400m engelli	60.75
44:20.00	10,000m yürüyüş	51:00.00
Standart yok	4x100 Bayrak	Standart yok
Standart yok	4x400 Bayrak	Standart yok
	Heptatlon	5300
7200	Dekatlon	
2.16	Yüksek atlama	1.83
5.10	Sırık atlama	4.05
7.55	Uzun atlama	6.20
15.60	Üç adım atlama	13.00
18.25 (6kg)	Gülle atma	14.50
55.00 (1.75kg)	Disk atma	48.00
68.00 (6kg)	Çekiç atma	57.50
68.70	Cirit atma	49.50

EK-3. (devam) Şampiyonlar ve Olimpiyat Oyunları Katılım Dereceleri

Çizelge 3.4. 2013 Moskova Dünya Büyükler Şampiyonası Katılım Baraj Dereceleri (World Athletics,2019)

Erkekler		**Yarışma**	**Kadınlar**	
A Standardı	**B Standardı**		**A Standardı**	**B Standardı**
10.15	10.21	100m	11.28	11.36
20.52	20.60	200m	23.05	23.30
45.28	45.60	400m	51.55	52.35
1:45.30	1:46.20	800m	2:00.00	2:01.50
3:35.00	3:37.00	1500m	4:05.50	4:09.00
13:15.00	13:20.00	5000m	15:18.00	15:24.00
27:40.00	28:05.00	10,000m	31:45.00	32:05.00
2:17:00		Maraton	2:43:00	
8:26.00	8:32.00	3000m engelli	9:43.00	9:48.00
13.40	13.50	110m engelli / 100m engelli	12.94	13.10
49.40	49.60	400m engelli	55.40	56.55
2.31	2.28	Yüksek atlama	1.95	1.92
5.70	5.60	Sırık atlama	4.60	4.50
8.25	8.10	Uzun atlama	6.75	6.65
17.20	16.85	Üç adım atlama	14.40	14.20
20.60	20.10	Gülle atma	18.30	17.20
66.00	64.00	Disk atma	62.00	59.50
79.00	76.00	Çekiç atma	72.00	69.50
83.50	81.00	Cirit atma	62.00	60.00
8200	8000	Dekatlon / Heptatlon	6100	5950
1:24:00	1:26:00	20km Yürüyüş	1:36:00	1:38:00
4:02:00	4:16:00	50km Yürüyüş		
39.20		4x100m	44.00	
3:05.00		4x400m	3:33.00	

EK-3. (devam) Şampiyonlar ve Olimpiyat Oyunları Katılım Dereceleri

Çizelge 3.5. 2015 beijing dünya büyükler şampiyonası katılım baraj dereceleri (World Athletics,2019)

Yarışmalar	**Hedef Sayı**	
100m (Ön elemeyi geçemeyen sporcular)	56	
200m	56	
400m, 800m	48	
1500m, 3000m engelli	45	
100m engelli, 110m engelli, 400m engelli	40	
Saha Yarışları, Çoklu Yarışlar	32	
Bayraklar	16	
Kadınlar	**Yarışma**	**Erkekler**
11.33	100m	10.16
23.20	200m	20.50
52.00	400m	45.50
2:01.00	800m	1:46.00
4:06.50 (4:25.20)	1500m	3:36.20 (3:53.30)
15:20.00	5000m	13:23.00
32:00.00	10,000m	27:45.00
2:44:00	Maraton	2:18:00
9:44.00	3000m engelli	8:28.00
13.00	100m engelli	13.47
56.20	400m engelli	49.50
1.94	Yüksek atlama	2.28
4.50	Sırık atlama	5.65
6.70	Uzun atlama	8.10
14.20	Üç adım atlama	16.90
17.75	Gülle atma	20.45
61.00	Disk atma	65.00
70.00	Çekiç atma	76.00
61.00	Cirit atma	82.00
6075	Heptatlon	
	Dekatlon	8075
1:36:00	20km Yürüyüş	1:25:00
	50km Yürüyüş	4:06:00
Dünya sıralamasında ilk 8	4x100m	Dünya sıralamasında ilk 8
Dünya sıralamasında ilk 8	4x400m	Dünya sıralamasında ilk 8

EK-3. (devam) Şampiyonlar ve Olimpiyat Oyunları Katılım Dereceleri

Çizelge 3.6. 2017 Londra Dünya Büyükler Şampiyonası Katılım Baraj Dereceleri (World Athletics, 2019)

Yarışmalar	**Hedef Sayı**
100m (Ön elemeyi geçemeyen sporcular)	56
200m	56
400m, 800m	48
1500m, 3000m engelli	45
5000m, 100m engelli, 110m engelli, 400m engelli	40
Saha Yarışları, Çoklu Yarışlar	32
Bayraklar	16

Erkekler	**Yarışma**	**Kadınlar**
10.12	100m	11.26
20.44	200m	23.10
45.50	400m	52.10
1:45.90	800m	2:01.00
3:36.00 (3:53.40)	1500m	4:07.50 (4:26.70)
13:22.60	5000m	15:22.00
27:45.00	10,000m	32:15.00
2:19:00	Maraton	2:45:00
8:32.00	3000m engelli	9:42.00
13.48	110m engelli / 100m engelli	12.98
49.35	400m engelli	56.10
2.30	Uzun atlama	1.94
5.70	Sırık atlama	4.55
8.15	Uzun atlama	6.75
16.80	Üç adım atlama	14.10
20.50	Gülle atma	17.75
65.00	Disk atma	61.20
76.00	Çekiç atma	71.00
83.00	Cirit atma	61.40
	Heptatlon	6200
8100	Dekatlon	
1:24:00	20km Yürüyüş	1:36:00
4:06:00	50km Yürüyüş	4:06:00
Dünya sıralamasında ilk 8	4x100m	Dünya sıralamasında ilk 8
Dünya sıralamasında ilk 8	4x400m	Dünya sıralamasında ilk 8

EK-3. (devam) Şampiyonlar ve Olimpiyat Oyunları Katılım Dereceleri

Çizelge 3.7. 2004 Atina Olimpiyat Oyunları Katılım Baraj Dereceleri

2004 OLİMPİYATLARI	ERKEKLER		KADINLAR	
Yarışma	A	B	A	B
100m	10.21	10.28	11.30	11.40
200m	20.59	20.75	22.97	23.13
400m	45.55	45.95	51.50	52.30
800m	1:46.00	1:47.00	2:00.00	2:01.30
1500m	3:36.20	3:38.00	4:05.80	4:07.15
5000m	13:21.50	13:25.40	15:08.70	15:20.45
10000m	27:49.00	28:06.00	31:45.00	32:17.00
Maraton	2:15.00	2:18.00	2:37.00	2:42.00
3000m engelli	8:24.60	8:32.00	-	-
110/100m engelli	13.55	13.72	35400	43782
400m engelli	49.20	49.50	55.60	56.25
Yüksek atlama	2.30	2.27	1.95	1.91
Sırık atlama	5.65	5.55	4.40	4.25
Uzun atlama	8.19	8.05	6.70	6.55
Üç adım atlama	16.95	16.55	14.20	14.00
Gülle atma	20.30	20.00	18.55	17.15
Disk atma	64.00	62.55	61.00	57.70
Çekiç atma	78.65	74.35	67.50	64.00
Cirit atma	81.80	77.80	60.50	56.00
Dekatlon/Heptatlon	8000	7700	6050	5900
20km Yürüyüş	1:23.00	1:24.30	1:33.30	1:38.00
50km Yürüyüş	4:00.00	4:07.00	-	

EK-3. (devam) Şampiyonlar ve Olimpiyat Oyunları Katılım Dereceleri

Çizelge 3.8. 2008 Beijing olimpiyat oyunları katılım baraj dereceleri

2008 OLİMPİYATLAR	ERKEKLER			KADINLAR	
Yarışma	A	B	Yarışma	A	B
100m	10.21	10.28	100m	11.32	11.42
200m	20.59	20.75	200m	23.00	23.20
400m	45.55	45.95	400m	51.55	52.35
800m	1:46.00	1:47.00	800m	2:00.00	2:01.30
1500m	3:36.60	3:39.00	1500m	4:07.00	4:08.00
5000m	13:21.50	13:28.00	5000m	15:09.00	15:24.00
10000m	27:50.00	28:10.00	10000m	31:45.00	32:20.00
Maraton	2:15.00	2:18.00	Maraton	2:37.00	2:42.00
3000m engelli	8:24.60	8:32.00	3000m engelli	9:46.00	9:55.00
110m engelli	13.55	13.72	100m engelli	12.96	13.11
400m engelli	49.20	49.50	400m engelli	55.60	56.50
20km yürüyüş	1:23.00	1:24.30	20km yürüyüş	1:33.30	1:38.00
50km Yürüyüş	4:00.00	4:07.00			
Dekatlon	8000	7700	Heptatlon	6000	5800
Yüksek atlama	2.30	2.27	Yüksek atlama	1.95	1.91
Sırık atlama	5.70	5.55	Sırık atlama	4.45	4.30
Uzun atlama	8.20	8.05	Uzun atlama	6.72	6.60
Üç adım atlama	43755	16.80	Üç adım atlama	14.20	14.00
Gülle atma	20.30	19.80	Gülle atma	18.35	17.20
Disk atma	64.50	62.50	Disk atma	61.00	59.00
Çekiç atma	78.50	74.00	Çekiç atma	69.50	67.00
Cirit atma	81.80	77.80	Cirit atma	60.50	56.00
4x100	Dünya sıralamasında ilk 16 takım		4x100	Dünya sıralamasında ilk 16 takım	
4x400m	Dünya sıralamasında ilk 16 takım		4x400m	Dünya sıralamasında ilk 16 takım	

(World Athletics,2019)

EK-3. (devam) Şampiyonlar ve Olimpiyat Oyunları Katılım Dereceleri

Çizelge 3.9. 2012 Londra olimpiyat oyunları katılım baraj dereceleri

2012 OLİMPİYAT	Erkekler	Erkekler	Kadınlar	Kadınlar
Yarışma	A	B	A	B
100m	10.18	10.24	11.29	11.38
200m	20.55	20.65	23.10	23.30
400m	45.30	45.90	51.55	52.35
800m	1:45.60	1:46.30	1:59.90	2:01.30
1500m	3:35.30	3:38.00	4:06.00	4:08.90
5000m	13:20.00	13:27.00	15:20.00	15:30.00
10.000m	27:45.00	28:05.00	31:45.00	32:10.00
Maraton	2:15.00	2:18.00	2:37.00	2:43.00
3000m engelli	8:23.10	8:32.00	9:43.00	9:48.00
110m engelli / 100m engelli	13.52	13.60	12.96	13.15
400m engelli	49.50	49.80	55.50	56.65
Yüksek atlama	2.31	2.28	1.95	1.92
Sırık atlama	5.72	5.60	4.50	4.40
Uzun atlama	8.20	8.10	6.75	6.65
Üç adım atlama	17.20	16.85	14.30	14.10
Gülle atma	20.50	20.00	18.30	17.20
Disk atma	65.00	63.00	62.00	59.50
Çekiç atma	78.00	74.00	71.50	69.00
Cirit atma	82.00	79.50	61.00	59.00
Dekatlon / Heptatlon	8200	7950	6150	5950
20km Yürüyüş	1:22.30	1:24.30	1:33.30	1:38.00
50km Yürüyüş	3:59.00	4:09.00		
4x100	En iyi 16 takım		En iyi 16 takım	
4x400	En iyi 16 takım		En iyi 16 takım	

EK-3. (devam) Şampiyonlar ve Olimpiyat Oyunları Katılım Dereceleri

Çizelge 3.10. 2016 Rio de Janeiro olimpiyat oyunları katılım baraj dereceleri (World Athletics,2019)

2016 OLİMPİYAT		
YARIŞMA	ERKEKLER	KADINLAR
100m	10.16	11.32
200m	20.50	23.50
400m	45.40	52.20
800m	1:46.00	2:01.50
1500m	3:36.20	4:07.00
5000m	13:25.00	15:24.00
10.000m	28:00.00	32:15.00
Maraton	2:19.00	2:45.00
3000m engelli	8:30.00	9:45.00
100m engelli / 110m engelli	13.47	13.00
400m engelli	49.40	56.20
Yüksek atlama	2.29	1.93
Sırık atlama	5.70	4.50
Uzun atlama	8.15	6.70
Üç adım atlama	14.15	16.85
Gülle atma	20.50	17.75
Disk atma	65.00	61.00
Çekiç atma	77.00	71.00
Cirit atma	83.00	62.00
Heptatlon/Dekatlon	81000	62000
20km Yürüyüş	1:24.00	1:36.00
50km Yürüyüş	4:06.00	

Yarışma	Hedef Sayı
100m (Ön elemeyi geçemeyen sporcular)	56
200m	56
400m, 800m	48
1500m, 3000m engelli	45
100m engelli, 110m engelli, 400m engelli	40
Saha Yarışları, Çoklu Yarışlar	32
5000m, 10,000m,	Yalnızca giriş standartları geçerlidir.
Maraton, Yürüyüş	Yalnızca giriş standartları geçerlidir.

EK-4. Olimpiyat finalisti atletler

Çizelge 4.1 Olimpiyat finalisti erkek sporcular

Sıra	Ad- Soyad	Branş	Ülke	Kıta
1	Aleksandr IVANOV	Cirit Atma	Rusya	Avrupa
2	Andrius GUDŽIUS	Disk Atma	Litvanya	Avrupa
3	Arnie David GIRAT	Üç adım Atlama	Küba	Amerika
4	Christian TAYLOR	Üç adım Atlama	ABD	Amerika
5	Conseslus KIPRUTO	2000m Engelli	Kenya	Afrika
6	David STORL	Gülle Atma	Almanya	Avrupa
7	Dayron ROBLES	110m Engelli	Küba	Amerika
8	Dmitry STARODUBTSEV	Sırıkla Atlama	Rusya	Avrupa
9	Esref APAK	Çekiç Atma	Türkiye	Avrupa
10	Galen RUPP	10000m	ABD	Amerika
11	Jacko GILL	Gülle Atma	Yeni Zelanda	Avustralya / Okyanusya
12	Jakub VADLEJCH	Cirit Atma	Çek	Avrupa
13	Jaroslav BÁBA	Yüksek Atlama	Çek	Avrupa
14	Jonathan BORLÉE	400m	Belçika	Avrupa
15	Kenenisa BEKELE	5000m	Etiyopya	Afrika
16	Kirani JAMES	400m	Grenada	Amerika
17	Kirill IKONNIKOV	Çekiç Atma	Rusya	Avrupa
18	Konrad BUKOWIECKI	Gülle Atma	Polonya	Avrupa
19	Konstadínos FILIPPÍDIS	Sırıkla Atlama	Yunanistan	Avrupa
20	Ladji DOUCOURÉ	110m Engelli	Fransa	Avrupa
21	Lázaro MARTÍNEZ	Üç adım Atlama	Küba	Amerika
22	Lukasz MICHALSKI	Sırıkla Atlama	Polonya	Avrupa
23	Marian OPREA	Üç adım Atlama	Romanya	Avrupa
24	Nahom MESFIN	2000m Engelli	Etiyopya	Afrika
25	Ramil GULIYEV*	200m	Azerbeycan	Asya
26	Steven LEWIS	Sırıkla Atlama	Birleşik Krallık	Avrupa
27	Teemu WIRKKALA	Cirit Atma	Finlandiya	Avrupa
28	Yoandris BETANZOS	Üç adım Atlama	Küba	Amerika
29	Yohan BLAKE	100m	Jamaika	Amerika

* Ramil GULİYEV, Yıldızlar ve Gençler kategorilerinde Azerbeycan adına yarışmış, Büyükler kategorisinde Türkiye adına yarışmıştır.

EK-4. (devam) Olimpiyat finalisti atletler

Çizelge 4.2. Olimpiyat finalisti kadın atletler

Sıra	Ad- Soyad	Branş	Ülke	Kıta
1	Airiné PALŠYTÉ	Yüksek Atlama	Litvanya	Avrupa
2	Aliona DUBITSKAYA	Gülle Atma	Beyaz Rusya	Avrupa
3	Allyson FELIX	200m	ABD	Amerika
4	Anna CHICHEROVA	Yüksek Atlama	Rusya	Avrupa
5	Blanka VLAŠIC	Yüksek Atlama	Hırvatistan	Avrupa
6	Brooke STRATTON	Uzun Atlama	Avustralya	Avustralya / Okyanusya
7	Chiara ROSA	Gülle Atma	İtalya	Avrupa
8	Dani STEVENS	Disk Atma	Avustralya	Avustralya / Okyanusya
9	Darya PISHCHALNIKOVA	Disk Atma	Rusya	Avrupa
10	Ekateríni STEFANÍDI	Sırıkla Atlama	Yunanistan	Avrupa
11	Elena ISINBAEVA	Sırıkla Atlama	Rusya	Avrupa
12	Eliza MCCARTNEY	Sırıkla Atlama	Yeni Zelanda	Avustralya / Okyanusya
13	Elizabeth GLEADLE	Cirit Atma	Kanada	Amerika
14	Elvan ABEYLEGESSE	5000m	Türkiye	Avrupa
15	Faith Chepngetich KIPYEGON	1500m	Kenya	Afrika
16	Gesa Felicitas KRAUSE	2000m Engelli	Almanya	Avrupa
17	Goldie SAYERS	Cirit Atma	Birleşik Krallık	Avrupa
18	Irina GORDEEVA	Yüksek Atlama	Rusya	Avrupa
19	Irina TARASOVA	Gülle Atma	Rusya	Avrupa
20	Ivana ŠPANOVIC	Uzun Atlama	Sırbistan	Avrupa
21	Jirina PTÁCNÍKOVÁ	Sırık	Çek	Avrupa
22	Julia HARTING	Disk Atma	Almanya	Avrupa
23	Levern SPENCER	Yüksek Atlama	Saint Lucia	Amerika
24	Lisa RYZIH	Sırık	Almanya	Avrupa
25	Marina AITOVA	Yüksek Atlama	Kazakistan	Asya
26	Martina HRASNOVÁ	Çekiç Atma	Slovakya	Avrupa
27	Melanie MELFORT	Yüksek Atlama	Almanya	Avrupa
28	Mercy CHERONO	5000m	Kenya	Afrika
29	Meseret DEFAR	5000m	Etiyopya	Afrika
30	Michelle CARTER	Gülle Atma	ABD	Amerika
31	Monique HENDERSON	400m	ABD	Amerika
32	Nastassia MIRONCHYKIVANOVA	Uzun Atlama	Beyaz Rusya	Avrupa
33	Natalia DUCÓ	Gülle Atma	Şili	Amerika
34	Natallia MIKHNEVICH	Gülle Atma	Beyaz Rusya	Avrupa
35	Natasha HASTINGS	400m	ABD	Amerika
36	Olga SALADUKHA	Üç adım Atlama	Ukrayna	Avrupa
37	Patrícia MAMONA	Üç adım Atlama	Portekiz	Avrupa
38	Ristananna TRACEY	400m Engelli	Jamaika	Amerika
39	Sally PEARSON	100m Engelli	Avustralya	Avustralya / Okyanusya
40	Sandra PERKOVIC	Disk Atma	Hırvatistan	Avrupa
41	Shanice CRAFT	Disk Atma	Almanya	Avrupa
42	Shaunae MILLER-UIBO	400m	Bahamalar	Amerika
43	Silke SPIEGELBURG	Sırık	Almanya	Avrupa
44	Svetlana RADZIVIL	Yüksek Atlama	Özbekistan	Asya
45	Svetlana SHKOLINA	Yüksek Atlama	Rusya	Avrupa
46	Valerie ADAMS	Gülle Atma	Yeni Zelanda	Avustralya / Okyanusya
47	Veronica CAMPBELL-BROWN	100m	Jamaika	Amerika
48	Xuejun MA	Disk Atma	Çin	Asya
49	Yunaika CRAWFORD	Çekiç Atma	Küba	Amerika
50	Zalina PETRIVSKAYA	Çekiç Atma	Moldova	Avrupa
51	Zuzana HEJNOVÁ	400m Engelli	Çek	Avrupa

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı : BOSTANCI, Sare

Uyruğu : TC

Doğum tarihi ve yeri : 27.07.1995

Telefon : 0544 313 63 33

E-mail : sarebostancii@outlook.com

Eğitim Derecesi	**Eğitim Birimi**	**Mezuniyet tarihi**
Yüksek Lisans	Gazi Üniversitesi / Spor Bilimleri Fakültesi / Sağlık Bilimleri Enstitüsü / Antrenörlük Eğitimi Anabilim Dalı / Antrenman ve Hareket Bilimleri	Devam ediyor
Lisans	Bülent Ecevit Üniversitesi / Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu / Beden Eğitimi	2017
Lise	Mehmet Çelikel Anadolu Lisesi	2013

Yabancı Dil

İngilizce

Yayınlar

1. 2018 16. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi / Antalya Atletizmde Yıldızlar Kategorisindeki Uluslararası Sporcuların Uzun Vadeli Performans Gelişimlerinin İncelenmesi, Hacı Ahmet Pekel, Tuğçe Karaşahinoğlu, Aylin Özge Pekel, Sare Bostancı

Eğitim ve Seminerler:

1. 2018 yılında Atletizm Federasyonu tarafından düzenlenen IAAF Çocuk Atletizm Semineri, Çocuk Atletizm Semineri Katılım Belgesi
2. 2018 yılında Türkiye Atletizm Federasyonu tarafından gerçekleşen antrenörlük kursunda Atletizm Yardımcı Antrenörlük (1. Kademe), Yardımcı Antrenörlük Belgesi

Hobiler

Judo, Doğa fotoğrafları

GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR...

